

DIRETTIVI

DIRETTIVA 2009/72/KE TAL-PARLAMENT EWROPEW U TAL-KUNSILL

tat-13 ta' Lulju 2009

dwar ir-regoli komuni ghas-suq intern fil-qasam tal-elettriku u li temenda d-Direttiva 2003/54/KE

(Test b'relevanza ghaż-ŻEE)

IL-PARLAMENT EWROPEW U L-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidraw it-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea, u b'mod partikulari l-Artikolu 47(2), u l-Artikoli 55 u 95 tiegħu,

Wara li kkunsidraw il-proposta tal-Kummissjoni,

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew ⁽¹⁾,

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat tar-Regjuni ⁽²⁾,

Filwaqt li jaġixxu skont il-proċedura stipulata fl-Artikolu 251 tat-Trattat ⁽³⁾,

Billi:

- (1) Is-suq intern fil-qasam tal-elettriku, li ġie implimentat progressivament fil-Komunità kollha sa mill-1999, għandu l-għan li jipprovdi għażla reali lill-konsumaturi kollha tal-Unjoni Ewropea, kemm jekk ikunu ċittadini kif ukoll jekk ikunu negozji, opportunitajiet godda ta' negozju u aktar kummerċ transkonfinali, sabiex jinkiseb titjib fl-effiċjenza, prezzijiet kompetittivi, u standards oġhla ta' servizzi, u għandu l-għan ukoll li jikkontribwixxi għas-sigurtà tal-provvista u s-sostenibilità.
- (2) Id-Direttiva 2003/54/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ġunju 2003 dwar ir-regoli komuni għas-suq intern fil-qasam tal-elettriku ⁽⁴⁾ għamlet kontribut sinifikanti lejn il-holqien ta' tali suq intern tal-elettriku.
- (3) Il-libertajiet li t-Trattat jiggarantixxi liċ-ċittadini tal-Unjoni — inter alia, il-moviment hieles tal-merkanzija, il-libertà tal-istabbiliment u l-libertà li jiġu pprovduti s-servizzi —

jistgħu jinkisbu biss f'suq miftuh kompletament, li jippermetti lill-konsumaturi kollha li jagħzlu liberament il-fornituri tagħhom u li jippermetti lill-fornituri kollha biex jikkunsinjaw liberament il-prodotti lill-klijenti tagħhom.

- (4) Madankollu, fil-preżent, jeżistu ostakoli għall-bejgħ tal-elettriku fuq termini ugwali, mingħajr diskriminazzjoni jew żvantaġġi fil-Komunità. B'mod partikulari, aċċess mhux diskriminatorju għan-network u livell effettiv ugwalment ta' superviżjoni regolatorja f'kull Stat Membru, għad ma jeżistux.
- (5) Il-Provvista sigura ta' elettriku hija ta' importanza essenzjali għall-iżvilupp tas-soċjetà Ewropea, għall-implimentazzjoni ta' politika sostenibbli għall-bidla fil-klima, kif ukoll sabiex titkattar il-kompetittività fi hdan is-suq intern. Għal dak il-għan għandhom ikomplu jiġu żviluppati l-interkonnexxjonijiet transkonfinali sabiex tiġi żgurata l-provvista tas-sorsi kollha tal-enerġija bl-iktar prezzijiet kompetittivi kemm għall-konsumaturi kif ukoll għall-industrija fil-Komunità.
- (6) Suq intern tal-elettriku li jopera tajjeb għandu jipprovdi lill-produtturi bl-inċentivi xierqa biex jinvestu fil-ġenerazzjoni ta' enerġija ġdida, inkluż l-elettriku minn sorsi tal-enerġija li jiggeddu, filwaqt li tinghata attenzjoni speċjali lill-pajjiżi u r-regjuni l-aktar iżolati fis-suq tal-enerġija tal-Komunità. Suq li jopera tajjeb għandu wkoll jipprovdi lill-konsumaturi b'miżuri adegwati għall-promozzjoni ta' użu aktar effiċjenti tal-enerġija li għalih il-provvista sigura tal-enerġija hija prekundizzjoni.
- (7) Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-10 ta' Jannar 2007 intitolata "Politika dwar l-Enerġija għall-Ewropa" enfasizzat l-importanza li jitlestha s-suq intern fl-elettriku u li jinholqu kondizzjonijiet ugwali għall-imprizi kollha tal-elettriku stabbiliti fil-Komunità. Il-Komunikazzjonijiet tal-Kummissjoni tal-10 ta' Jannar 2007 intitolata: "Prospetti għas-suq intern tal-gass u tal-elettriku" u "Inkjesta taht l-Artikolu 17 tar-Regolament (KE) Nru 1/2003 dwar is-Setturi Ewropej tal-Gass u tal-Elettriku (Rapport Finali)" urew li r-regoli u l-miżuri preżenti ma jipprovdux il-qafas meħtieġ biex jinkiseb l-oġettiv ta' suq intern li jiffunzjona tajjeb.

⁽¹⁾ ĠU C 211, 19.8.2008, p. 23.

⁽²⁾ ĠU C 172, 5.7.2008, p. 55.

⁽³⁾ Il-Pożizzjoni tal-Parlament Ewropew tat-18 ta' Ġunju 2008 (għadha mhix ippublikata fil-Ġurnal Uffiċjali), il-Pożizzjoni Komuni tal-Kunsill tad-9 ta' Jannar 2009 (ĠU C 70 E, 24.3.2009, p. 1) u l-Pożizzjoni tal-Parlament Ewropew tat-22 ta' April 2009 (għadha mhix ippublikata fil-Ġurnal Uffiċjali). Id-Deċizzjoni tal-Kunsill tal-25 ta' Ġunju 2009.

⁽⁴⁾ ĠU L 176, 15.7.2003, p. 37.

- (8) Sabiex jiġu żgurati l-kompetizzjoni u l-provvista tal-elettriku bl-aktar prezz kompetittiv, l-Istati Membri u l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandhom jiffacilitaw l-aċċess transkonfinali għall-fornituri l-ġodda tal-elettriku minn sorsi differenti tal-enerġija kif ukoll għall-fornituri l-ġodda tal-generazzjoni tal-enerġija.
- (9) Mingħajr is-separazzjoni effettiva tan-netwerks minn attivitajiet ta' generazzjoni u provvista ta' separazzjoni effettiva, hemm ir-riskju inerenti ta' diskriminazzjoni mhux biss fl-operat tan-network iżda wkoll fl-inċentivi għal impriži integrati vertikament li jinvestu b'mod adegwat fin-netwerks tagħhom.
- (10) Madankollu, ir-regoli dwar is-separazzjoni legali u funzjonali kif previsti fid-Direttiva 2003/54/KE ma wasslux għas-separazzjoni effettiva tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni. Għalhekk, fil-laqgħa tiegħu fit-8 u d-9 ta' Marzu 2007, il-Kunsill Ewropew stieden lill-Kummissjoni tiżviluppa proposti legiżlattivi għas-separazzjoni effettiva tal-attivitajiet ta' provvista u generazzjoni mill-operazzjonijiet tan-network".
- (11) Tkun biss it-tnehhija tal-inċentiv għall-impriži integrati vertikament li jiddiskriminaw kontra kompetituri fir-rigward tal-aċċess għan-network u l-investiment li tista' tiżgura s-separazzjoni effettiva. Is-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà, li timplika l-hatra tal-proprjetarju tan-network bhala l-operatur tas-sistema u l-indipendenza tiegħu minn kwalunkwe interessi ta' provvista u produzzjoni, hija b'mod ċar mezz effettiv u stabbli biex jiġi solvut il-konflitt ta' interess inerenti u biex tkun żgurata s-sigurtà tal-provvista. Għal dik ir-raġuni, il-Parlament Ewropew fir-Riżoluzzjoni tiegħu tal-10 ta' Lulju 2007 dwar prospettivi għas-suq intern tal-gass u tal-elettriku⁽¹⁾ rrifera għas-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà fil-livell tat-trasmissjoni bhala l-aktar għodda effettiva għall-promozzjoni tal-investimenti fl-infrastrutturi b'mod mhux diskriminatorju, l-aċċess ġust għan-network għal parteċipanti ġodda u t-trasparenza fis-suq. Taht is-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà, l-Istati Membri għandhom għalhekk ikunu meħtieġa jiżguraw li l-istess persuna jew persuni ma jkunux intitolati jeżerċitaw kontroll fuq impriża tal-generazzjoni jew tal-provvista u, fl-istess waqt, jeżerċitaw kontroll jew kwalunkwe dritt fuq operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew sistema ta' trasmissjoni. Bil-kontra, il-kontroll fuq sistema ta' trasmissjoni jew operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jipperkludi l-possibbiltà li jiġi eżerċitat kontroll jew kwalunkwe dritt fuq impriża tal-generazzjoni jew tal-provvista. F'dawn il-limiti, impriża tal-generazzjoni jew tal-provvista għandha tkun tista' jkollha parteċipazzjoni minoritarja fl-ishma f'operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew f'sistema ta' trasmissjoni.
- (12) Kwalunkwe sistema ta' separazzjoni għandha tkun effettiva fit-tnehhija ta' kwalunkwe kunflitt ta' interessi bejn il-produtturi, il-fornituri u l-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni, sabiex jinholqu inċentivi għall-investimenti neċessarji u jiġi garantit l-aċċess ta' parteċipanti godda
- fis-suq skont sistema regolatorja trasparenti u effiċjenti u m'għandhiex tohloq sistema regolatorja tqila żżejjed għall-awtoritajiet regolatorji.
- (13) Id-definizzjoni tat-terminu "kontroll" hija dik li hemm fir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 139/2004 tal-20 ta' Jan-nar 2004 dwar il-kontroll ta' konċentrazzjonijiet bejn l-impriži (ir-Regolament tal-KE dwar l-Għaqdiet)⁽²⁾.
- (14) Billi s-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà teħtieġ, f'xi każi, ir-ristrutturazzjoni tal-impriži, l-Istati Membri li jiddeciedu li jimplementaw is-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà għandhom jingħataw żmien addizzjonali biex japplikaw id-dispożizzjonijiet rilevanti. Fi-dawl tar-rabtiet vertikali bejn is-setturi tal-gass u tal-elettriku, id-dispożizzjonijiet dwar is-separazzjoni għandhom japplikaw għaž-żewġ setturi.
- (15) Taht is-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà, sabiex tiġi żgurata l-indipendenza shiħa tal-operat tan-network mill-interessi tal-provvista u l-generazzjoni u sabiex ma jkun hemm skambji ta' ebda informazzjoni kunfidenzjali, l-istess persuna ma għandhiex tkun membru tal-bordijiet ta' amministrazzjoni kemm ta' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew sistema ta' trasmissjoni kif ukoll ta' impriża li twestaq kwalunkwe mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista. Għall-istess raġuni, l-istess persuna ma għandhiex tkun intitolata tahtar membri tal-bordijiet ta' amministrazzjoni ta' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew sistema ta' trasmissjoni u teżerċita kontroll jew kwalunkwe dritt fuq impriża tal-generazzjoni jew tal-provvista.
- (16) L-istabbiliment ta' operatur ta' sistema jew ta' operatur tat-trasmissjoni li jkun indipendenti mill-indipendenti mill-interessi ta' provvista u ta' generazzjoni għandu jippermetti lill-impriži integrati vertikament iżommu d-dritt ta' proprjetà tagħhom fir-rigward tal-assi tan-network filwaqt li jiżgura separazzjoni tal-interessi effettiva, sakemm tali operatur indipendenti ta' sistema jew tali operatur indipendenti tat-trasmissjoni iwettaq il-funzjonijiet kollha ta' operatur tas-sistema u sakemm jiġu attwati regolamentazzjoni ddetaljata u mekkaniżmi ta' kontroll regolatorji estensivi.
- (17) Fejn, fit-3 ta' Settembru 2009, l-impriża li tkun proprjetarja tas-sistema ta' trasmissjoni tkun parti minn impriża integrata vertikament, l-Istati Membri għandhom għalhekk jingħataw l-għażla bejn is-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà u l-istabbiliment ta' operatur ta' sistema jew ta' operatur tat-trasmissjoni li jkunu indipendenti mill-interessi ta' provvista u ta' generazzjoni.
- (18) Sabiex jiġu preżervati totalment l-interessi tal-azzjonisti tal-impriži integrati vertikament, l-Istati Membri għandhom ikollhom l-għażla li jimplementaw separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà jew permezz ta' żvestiment dirett jew inkella billi jinqasmu l-ishma tal-impriża integrata f'ishma tal-impriża tan-network u ishma tal-impriża tan-negożju li jkun baqa residwali ta' forniture u ta' generazzjoni, sakemm ikun hemm konformità mar-rekwiżiti li jirriżultaw mis-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà.

(1) ĠU C 175 E, 10.7.2008, p. 206.

(2) ĠU L 24, 29.1.2004, p. 1.

- (19) L-effikaċja shiha tal-operatur indipendenti tas-sistema jew tas-soluzzjonijiet tal-operatur indipendenti tat-trasmissjoni għandha tiġi żgurata permezz ta' regoli speċifiċi addizzjonali. Ir-regoli dwar l-operatur indipendenti tat-trasmissjoni jipprovdu qafas regolatorju xieraq għall-garanzija ta' kompetizzjoni ġusta, investiment suffiċjenti, aċċess għal parteċipanti godda fis-suq u għall-integrazzjoni tas-swieq tal-elettriku. Is-separazzjoni effettiva permezz tad-dispożizzjonijiet tal-operatur indipendenti tat-trasmissjoni għandha tkun ibbażata fuq pilastru ta' miżuri ta' organizzazzjoni u miżuri li jirrelataw mal-governanza tal-operatur tas-sistemi tat-trasmissjoni u fuq pilastru ta' miżuri fir-rigward tal-investiment, ir-rabta tal-kapaċitajiet ta' produzzjoni l-godda man-network u l-integrazzjoni tas-suq permezz ta' koperazzjoni reġjonali. L-indipendenza tal-operatur tat-trasmissjoni għandha tiġi żgurata wkoll, inter alia, permezz ta' ċertu perjodi ta' "tregwa" ("cooling-off" periods) li matulhom, fl-impriza integrata vertikament, ma ssir l-ebda attività ta' ġestjoni jew attività rilevanti oħra li tagħti aċċess għall-istess informazzjoni li setgħet inkisbet f'pożizzjoni maniġerjali. Il-mudell ta' separazzjoni effettiva tal-operatur indipendenti ta' trasmissjoni huwa f'konformità mar-rekwiżiti stipulata mill-Kunsill Ewropew fil-laqgħa tiegħu fit-8 u d-9 ta' Marzu 2007.
- (20) Sabiex tiġi żviluppata l-kompetizzjoni fis-suq intern tal-elettriku, il-klijenti mhux domestiċi kbar għandhom ikunu jistgħu jagħzlu l-fornituri tagħhom kif ukoll jidhlu f'kuntratti biex jiżguraw il-htigijiet tagħhom tal-elettriku ma' diversi fornituri. Dawn il-klijenti għandhom ikunu protetti kontra klawżoli esklussivi li l-effett tagħhom ikun li jeskludu offerti kompetittivi u/jew komplementari.
- (21) Stat Membru għandu d-dritt li jagħzel separazzjoni shiha ta' proprjetà fit-territorju tiegħu. Fejn Stat Membru jkun eżerċita dak id-dritt, impriza ma jkollhiex id-dritt li tistabbilixxi operatur indipendenti tas-sistema jew operatur indipendenti tat-trasmissjoni. Barra minn hekk, intrapriża li tkun qed twettaq kwalunkwe funzjoni ta' ġenerazzjoni jew provvista ma tistax tikkontrolla jew teżerċita direttament jew indirettament ebda dritt fuq operatur ta' sistema ta' trasmissjoni minn Stat Membru li għażel separazzjoni shiha ta' proprjetà.
- (22) Taht din id-Direttiva tipi differenti ta' organizzazzjoni tas-suq ser ikunu jeżistu fis-suq intern tal-elettriku. Il-miżuri li l-Istati Membri jistgħu jiehdu biex jiżguraw livell ta' kondizzjonijiet ugwali għandhom ikunu bbażati fuq rekwiżiti prevalenti ta' interess ġenerali. Il-Kummissjoni għandha tiġi kkonsultata dwar il-kompatibbiltà tal-miżuri mat-Trattat u mal-liġi tal-Komunità.
- (23) L-implimentazzjoni ta' separazzjoni effettiva għandha tirrispetta l-prinċipju li ma jkun hemm l-ebda diskriminazzjoni bejn is-settur pubbliku u dak privat. Għal dak il-ghan, l-istess persuna ma għandhiex tkun tista' teżerċita kontroll jew kwalunkwe dritt, bi ksur tar-regoli tas-separazzjoni tad-dritt ta' proprjetà jew tas-soluzzjoni tal-operatur indipendenti tas-sistema, wahidha jew b'mod kongunt, fuq il-kompożizzjoni, il-votazzjoni jew id-deċiżjoni tal-korpi kemm tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew sistemi ta' trasmissjoni kif ukoll tal-imprizi tal-ġenerazzjoni jew tal-provvista. Sakemm l-Istat Membru kkonċernat jista' juri li dan ir-rekwiżit qed jiġi sodisfatt, żewġ korpi pubbliċi separati għandhom ikunu jistgħu jikkontrollaw, minn naha wahda, l-attivitajiet ta' ġenerazzjoni u ta' provvista u, min-naha l-oħra, l-attivitajiet ta' trasmissjoni.
- (24) Is-separazzjoni effettiva shiha tal-attivitajiet tan-network minn attivitajiet ta' provvista u ta' ġenerazzjoni għandha tapplika fil-Komunità kollha għall-imprizi Komunitarji kif ukoll għal dawk mhux Komunitarji. Biex jiġi żgurat li l-attivitajiet tan-network u l-attivitajiet ta' provvista u ta' ġenerazzjoni fil-Komunità kollha jibqgħu indipendenti minn xulxin, l-awtoritajiet regolatorji għandhom ikollhom is-setgħa jirrifjutaw iċ-ċertifikazzjoni lill-operatur tas-sistema tat-trasmissjoni li ma jikkonformawx mar-regoli tas-separazzjoni. Biex tiġi żgurata l-applikazzjoni konsistenti fil-Komunità kollha ta' dawk ir-regoli, l-awtoritajiet regolatorji għandhom jiehdu l-akbar kont tal-opinjoni tal-Kummissjoni meta dawn tal-ewwel jiehdu deċiżjonijiet dwar iċ-ċertifikazzjoni. Sabiex jiġi żgurat ukoll ir-rispett tal-obbligi internazzjonali tal-Komunità, u s-solidarjetà u s-sigurtà tal-enerġija fil-Komunità, il-Kummissjoni għandu jkollha d-dritt li tagħti opinjoni dwar iċ-ċertifikazzjoni fir-rigward ta' propjetarju ta' sistema ta' trasmissjoni jew operatur ta' sistema ta' trasmissjoni li huwa kkontrollat minn persuna jew persuni minn pajjiż terz jew minn pajjiżi terzi.
- (25) Is-sigurtà tal-forniment tal-enerġija hija element essenzjali tas-sikurezza pubblika u hija għalhekk intrinsikament marbuta mat-thaddim effiċjenti tas-suq intern tal-Unjoni Ewropea tal-elettriku u l-integrazzjoni tas-swieq tal-elettriku iżolati tal-Istati Membri. L-elettriku jista' jilhaq liċ-ċittadini tal-Unjoni biss permezz tan-network. Swieq tal-elettriku funzjonanti u b'mod partikolari n-networks u assi oħra assoċjati mal-provvista tal-elettriku huma essenzjali għas-sigurtà pubblika, għall-kompetittività tal-ekonomija u għall-benessri taċ-ċittadini tal-Unjoni. Għalhekk persuni minn pajjiżi terzi għandhom jithallew jikkontrollaw sistema ta' trasmissjoni jew operatur ta' sistema ta' trasmissjoni biss jekk jikkonformaw mar-rekwiżiti ta' separazzjoni effettiva li japplikaw fil-Komunità. Mingħajr preġudizzju għall-obbligi internazzjonali tal-Komunità, il-Komunità tikkunsidra li s-settur tas-sistema tat-trasmissjoni tal-elettriku huwa ta' importanza kbira għall-Komunità u għalhekk jinhtiegħu salvagwardji addizzjonali fir-rigward tal-preżervazzjoni tas-sigurtà tal-provvista tal-enerġija lill-Komunità sabiex jiġi mwarrab kull riskju lill-ordni pubbliku u lis-sigurtà pubblika fil-Komunità u lill-benesseri taċ-ċittadini tal-Unjoni. Is-sigurtà tal-provvista tal-enerġija lill-Komunità tehtiegħ, partikolarment, valutazzjoni tal-indipendenza tal-operat tan-network, il-livell ta' dipendenza tal-Komunità u tal-Istati Membri individwali fuq il-provvista tal-enerġija minn pajjiżi terzi, u

- t-trattament tal-kummerċ domestiku kif ukoll barrani u l-investment fl-enerġija f'pajjiż terz partikolari. Għalhekk is-sigurtà tal-provvista għandha tiġi vvalutata fid-dawl ta' ċirkostanzi fattwali ta' kull każ kif ukoll tad-drittijiet u l-obbligi li jkunu ġejjin mid-dritt internazzjonali, partikolarment il-ftehiminternazzjonali bejn il-Komunità u l-pajjiż terz konċernat. Fejn ikun il-każ il-Kummissjoni hija mhegġa tippreżenta rakkomandazzjonijiet biex jiġi nneogzjat ftehim rilevanti ma' pajjiżi terzi li jindirizza s-sigurtà tal-provvista tal-enerġija lill-Komunità jew biex jiġu nklużi l-kwistjonijiet meħtieġa f'neogzjati oħra ma' dawk il-pajjiżi terzi.
- (26) L-aċċess non-diskriminatorju għan-network ta' distribuzzjoni jiddetermina l-aċċess downstream għall-klijenti fil-livell tal-bejgħ bl-imnut. L-ambitu għad-diskriminazzjoni fir-rigward tal-aċċess u l-investment ta' parti terza huwa madankollu anqas sinifikanti fil-livell ta' distribuzzjoni milli fil-livell ta' trasmissjoni fejn il-kongestjoni u l-influenza tal-interessi tal-ġenerazzjoni jew tal-provvista huma ġeneralment akbar mil-livell ta' distribuzzjoni. Barra minn hekk, is-separazzjoni legali u funzjonali tal-operaturi tas-sistema ta' distribuzzjoni, kienet rikjesta, skont id-Direttiva 2003/54/KE, biss mill-1 ta' Lulju 2007 u l-effetti tagħha fuq is-suq intern tal-gass naturali għad iridu jiġu evalwati. Ir-regoli dwar is-separazzjoni legali u funzjonali li bhalissa huma fis-seħħ jistgħu jwasslu għal separazzjoni effettiva sakemm dawn jiġu definiti b'mod aktar ċar, implimentati sewwa u sorveljati mill-qrib. Sabiex jinholqu kondizzjonijiet ugwali fil-livell tal-bejgħ bl-imnut, l-attivitajiet ta' operaturi tas-sistema ta' distribuzzjoni għandhom għalhekk ikunu sorveljati sabiex dawn ma jithallewx japprofittaw ruħhom mill-integrazzjoni vertikali tagħhom fir-rigward tal-pożizzjoni kompetittiva tagħhom fis-suq, partikolarment fir-rigward ta' klijenti żgħar domestiċi u mhux domestiċi.
- (27) L-Istati Membri għandhom jinkoraġġixxu l-modernizzazzjoni tan-netwerks ta' distribuzzjoni, pereżempju permezz tal-introduzzjoni ta' sistemi ta' distribuzzjoni intelligenti, li għandhom jinbnew b'mod li jinkoraġġixxi l-ġenerazzjoni deċentralizzata u jiżgura l-effiċjenza tal-enerġija.
- (28) Fil-każ ta' sistemi żgħar, id-dispożizzjoni ta' servizzi ancillari jista' jkollha tiġi żgurata mill-operaturi tas-sistema tat-trasmissjoni interkonnessi ma' sistemi żgħar.
- (29) Biex jiġi evitat li jkun impost piż finanzjarju u amministrattiv li ma jkunx proporzjonat fuq operaturi żgħar ta' distribuzzjoni, l-Istati Membri għandhom, fejn ikun meħtieġ, jeżentaw lill-intrapriżi kkonċernati mir-rekwiżiti tad-distribuzzjoni fir-rigward tas-separazzjoni.
- (30) Meta tintuża sistema ta' distribuzzjoni magħluqa biex tiġi żgurata l-aqwa effiċjenza ta' provvista tal-enerġija integrata li tkun tirrikjedi standards operazzjonali speċifiċi, jew jekk tkun qed tinzamm sistema ta' distribuzzjoni magħluqa prinċipalment għall-użu tal-proprietarju tas-sistema, għandu jkun possibbli li l-operatur tas-sistema tal-produzzjoni jkun eżentat mill-obbligi li kieku jgħolqu piż amministrattiv bla bżonn minhabba n-natura partikulari tar-relazzjoni bejn l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni u l-utenti tas-sistema. Is-siti industrijali, kummerċjali jew kondivizi bħall-istazzjonijiet tal-ferroviji, l-ajruporti, l-isptarijiet u s-siti kbar tal-kampeġġi li jkollhom facilitajiet integrati jew siti tal-industrija tal-kimika jistgħu jinkludu sistemi ta' distribuzzjoni magħluqa minhabba n-natura speċjalizzata tal-operat tagħhom.
- (31) Il-proċeduri ta' awtorizzazzjoni ma għandhomx iwasslu għal piż amministrattiv disproporzjonat għad-daqs u l-impatt potenzjali tal-produttori tal-elettriku. Il-proċeduri għal awtorizzazzjoni li jiehdu fit-tul bla bżonn jistgħu jikkostitwixxu ostakolu għall-partecipanti godda fis-suq.
- (32) Għandhom jittiehdu miżuri oħra biex ikunu żgurati tariffi trasparenti u mhux diskriminatorji għal aċċess għan-netwerks. Dawk it-tariffi għandhom ikunu applikabbli għall-utenti kollha tas-sistema fuq bażi mhux diskriminatorja.
- (33) Id-Direttiva 2003/54/KE introduċiet ir-rekwiżit li l-Istati Membri jistabbilixxu regolaturi b'kompetenzi speċifiċi. Madankollu, l-esperjenza turi li l-effikaċja tar-regolamentazzjoni hafna drabi tkun limitata bin-nuqqas ta' indipendenza tar-regolaturi mill-gvern, kif ukoll minhabba n-nuqqas ta' setgħat u diskrezzjoni. Għal dik ir-raġuni, fil-laqgħa tiegħu fit-8 u d-9 ta' Marzu 2007, il-Kunsill Ewropew stieden lill-Kummissjoni tiżviluppa proposti legiŝlattivi li jipprevedu għal aktar armonizzazzjoni tas-setgħat u t-tishih tal-indipendenza tar-regolaturi nazzjonali tal-enerġija. Għandu jkun possibbli li dawn l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali jistgħu jkopru kemm is-settur tal-elettriku kif ukoll dak tal-gass.
- (34) Sabiex is-suq intern tal-elettriku jiffunzjona tajjeb, jeħtieġ li r-regolaturi tal-enerġija jkunu jistgħu jiehdu deċiżjonijiet dwar il-kwistjonijiet regolatorji rilevanti kollha, u li jkunu indipendenti għal kollox minn kwalunkwe interess pubbliku jew privat. Dan ma jipprekludix la r-reviżjoni ġudizzjarja u lanqas is-superviżjoni parlamentari taht il-liġijiet kostituzzjonali tal-Istati Membri. Addizzjonalment, l-approvazzjoni tal-baġit tar-regolatur mil-legiŝlatur nazzjonali ma tikkostitwixxix ostakolu għall-awtonomija baġitarja. Id-dispożizzjonijiet relatati mal-awtonomija fl-implimentazzjoni tal-baġit allokat tal-awtorità regolatorja għandhom jiġu implimentati fil-qafas definit mil-liġi jew ir-regoli baġitarji nazzjonali. Filwaqt li jikkontribwixxu għall-indipendenza tal-awtoritajiet regolatorji nazzjonali minn kwalunkwe interess politiku jew ekonomiku permezz ta' skema ta' rotazzjoni xierqa, l-Istati Membri jistgħu jqisu b'mod xieraq id-disponibilità tar-riżorsi umani u d-daqs tal-bord ta' amministrazzjoni.
- (35) Biex ikun żgurat l-aċċess effettiv tas-suq għal dawk kollha li jiehdu sehem fis-suq, inklużi dawk godda, huma meħtieġa mekkaniżmi bilanċjanti li jkunu mhux diskriminatorji u li jirriflettu l-ispejjeż kifmeħtieġ. Malli s-suq tal-elettriku jkun likwidu b'mod suffiċjenti, dan għandu

- jintlaħaq permezz tat-twaqqif ta' mekkanizmi trasparenti bażati fuq is-suq għall-provvista u x-xiri ta' elettriku meħtieġ fil-qafas ta' rekwiżiti bilanċjanti. Fin-nuqqas ta' suq likwidu bħal dan, l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandhom ikollhom l-irwol attiv biex ikun żgurat li t-tariffi bilanċjanti ikunu mhux diskriminatorji u li jirriflettu l-ispejjeż. Fl-istess waqt, għandhom ikunu pprovduti inċentivi adatti biex jibbilanċjaw il-kurrent u l-użu tal-elettriku u biex ma jipperikolawx is-sistema. L-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni għandhom jiffacilitaw il-parteciċipazzjoni tal-klijenti finali u tal-aggregaturi tal-klijenti finali fi swieq ta' riżerva u ta' bilanċ.
- (36) L-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandhom jiffissaw jew japprovaw it-tariffi, jew il-metodologiji moħbija fil-kalkolu tat-tariffi, fuq il-baži ta' proposta mill-operatur(i) tas-sistema tat-trasmissjoni jew d-distribuzzjoni, jew fuq il-baži ta' proposta miftelma bejn dan/dawn l-operatur(i) u l-utenti tan-netwerks. Fit-tweġiq ta' dawn il-kompiti, l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandhom jiżguraw li t-tariffi tat-trasmissjoni u d-distribuzzjoni jkunu mhux diskriminatorji u jirriflettu tassew in-nefqa, u għandhom jikkunsidraw l-ispejjeż tan-network li jkunu għal tul ta' żmien, marginali u evitati, liema spejjeż ikunu ġejjin minn miżuri ta' ġenerazzjoni mqasma u ta' amministrazzjoni li tkun tistimola d-domanda b'inċentivi u taxxi baxxi.
- (37) L-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandhom ikollhom is-setgħa li jaddottaw deċiżjonijiet obligatorji fir-rigward tal-imprizi tal-elettriku u li jimponu, penali effettivi, proporzjonati u dissważivi fuq l-imprizi tal-elettriku li ma jikkonformawx mal-obbligi tagħhom, jew li jipponu li qorti kompetenti timponi dawn il-penali fuq dawk l-imprizi. Ir-regolaturi tal-enerġija għandhom jingħataw ukoll is-setgħat biex jiddeċiedu, irrispettivament mill-applikazzjoni tar-regoli ta' kompetizzjoni, dwar miżuri adatti li jiżguraw li l-klijent jibbenefika mill-promozzjoni tal-kompetizzjoni effettiva meħtieġa għall-funzjonament korrett tas-suq intern tal-elettriku. L-istabbiliment ta' mpjanti virtwali tal-enerġija — li tfisser programmi ta' rilaxx tal-elettriku li bih impriza li tipproduċi l-elettriku tkun obbligata li tbigh jew tagħmel disponibbli ċertu volum ta' elettriku jew li tagħti aċċess għal parti mill-kapaċità ta' ġenerazzjoni tagħha, lil fornituri interessati għal ċertu perijodu ta' żmien — hiha wahda mill-miżuri possibbli li tista' tiġi wżata għall-promozzjoni ta' kompetizzjoni effettiva u l-iżgurar tal-funzjonament korrett tas-suq. Ir-regolaturi tal-enerġija għandhom jingħataw ukoll is-setgħat li jikkontribwixxu għall-iżgurar ta' standards għoljin ta' servizz universali u pubbliku konformement mal-ftuħ tas-suq, il-protezzjoni ta' klijenti vulnerabbli, u li l-miżuri ta' protezzjoni tal-konsumatur ikunu kompletament effettivi. Dawk id-dispożizzjonijiet għandhom ikunu mingħajr preġudizzju kemm għas-setgħat tal-Kummissjoni fir-rigward tal-applikazzjoni tar-regoli ta' kompetizzjoni inkluż l-eżami ta' mergers b'dimensjoni Komunitarja, kif ukoll għar-regoli dwar is-suq intern bħall-moviment liberu tal-kapital. Il-korp indipendenti li għalih il-parti affettwata mid-deċiżjoni ta' regolatur nazzjonali jkollha dritt tappella tista' tkun qorti jew tribunal ieħor li jkollu s-setgħa li jwet-taq revizzjoni ġuridika.
- (38) Kwalunkwe armonizzazzjoni tas-setgħat tal-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandha tinkludi s-setgħat li jingħataw inċentivi lil intrapriżi tal-elettriku u li jiġu imposti penali effettivi, proporzjonati u dissważivi fuq intrapriżi tal-elettriku jew li jissuġġerixxu liqorti kompetenti timponi tali penali. Barra minn hekk, l-awtoritajiet regolatorji għandu jkollhom is-setgħa li jitolbu t-tagħrif relevanti mingħand l-intrapriżi tal-elettriku, li jagħmlu investigazzjonijiet xierqa u suffiċjenti u li jirrisolvu tilwim.
- (39) Is-suq intern tal-elettriku qed ibati minn nuqqas ta' likwidità u trasparenza li jxekkel l-allokazzjoni effiċjenti tar-riżorsi, il-kopertura tar-riskju tal-kreditu u d-dhul ta' parteciċipanti ġodda. Hemm hekk għat-tishih tal-kompetizzjoni u s-sigurtà tal-provvista permezz tal-integrazzjoni ffacilitata ta' impjanti tal-enerġija ġodda fin-network tal-elettriku fl-Istati Membri kollha, b'mod partikolari billi jiġi mhegġeġ id-dhul ta' parteciċipanti ġodda fis-suq. Il-fiducja fis-suq, il-likwidità tiegħu u n-numru ta' parteciċipanti fis-suq jeħtieġ li jiddiedu, u b'hekk is-sorveljanza regolatorja fuq l-imprizi attivi fil-provvista tal-elettriku jeħtieġ li tiddied. Dawn ir-rekwiżiti għandhom ikunu mingħajr preġudizzju għal, u kompatibbli mal-leġiżlazzjoni Komunitarja eżistenti dwar is-swieq finanzjarji. Jeħtieġ li r-regolaturi tal-enerġija u r-regolaturi tas-swieq finanzjarji jikkoperaw sabiex jgħinu lil xulxin ikollhom idea generali tas-swieq konċernati.
- (40) Qabel l-adozzjoni mill-Kummissjoni tal-linji gwida li jkomplu jiddefinixxu r-rekwiżiti għaž-żamma tar-rekords, l-Aġenzija għall-Kooperazzjoni tar-Regolaturi tal-Enerġija stabbilita mir-Regolament (KE) Nru 713/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Lulju 2009 li jistabbilixxi Aġenzija għall-Kooperazzjoni tar-Regolaturi tal-Enerġija ⁽¹⁾ (l-"Aġenzija"), u l-Kumitat tar-Regolaturi tas-Sigurtajiet Ewropej (is-"CESR") stabbilita mid-Deċiżjoni tal-Kunsill ⁽²⁾ għandhom jikkonferixxu u jagħtu pariri lill-Kummissjoni fir-rigward tal-kontenut tagħhom. L-Aġenzija u s-CESR għandhom jikkoperaw ukoll biex jinvestigaw aktar fil-fond u jagħtu parir dwar il-kwistjoni jekk it-transazzjonijiet fil-kuntratti tal-provvista tal-elettriku u d-derivattivi tal-elettriku għandhomx ikunu suġġetti għal rekwiżiti ta' trasparenza ta' qabel u/jew ta' wara n-negozju u, jekk iva, x'għandu jkun il-kontenut ta' dawk ir-rekwiżiti.
- (41) L-Istati Membri, jew l-Istat Membru hekk ikun provda, l-awtorità regolatorja, għandhom jinkoraġġixxu l-iżvilupp ta' kuntratti ta' provvista mingħajr interuzzjoni.
- (42) L-industrija u l-kummerċ kollu tal-Komunità, inklużi l-imprizi żgħar u medji, uċ-ċittadini kollha tal-Unjoni li jkunu qed igawdu mill-benefiċċji ekonomiċi tas-suq intern

⁽¹⁾ Ara paġna 1 ta' dan il-Ġurnal Uffiċjali.

⁽²⁾ ĠU L 25, 29.1.2009, p. 18.

- għandhom igawdu wkoll minn livelli għolja ta' protezzjoni tal-konsumatur u b'mod partikolari, il-klijenti domestiċi u, fejn l-Istati Membri jkunu jikkunsidraw bhala adatt, l-impriżi ż-żgħar għandhom igawdu wkoll il-garanziji tas-servizz pubbliku, b'mod partikolari fejn jikkonċerna s-sigurtà tal-provvista u tariffi raġonevoli, għal raġunijiet ta' ġustizzja, kompetittività u indirettament ukoll biex jinholqu l-impjiegi. Dawn il-klijenti għandu jkollhom ukoll aċċess għall-għażla, il-ġustizzja, ir-rappreżentanza u għal mekkaniżmi ta' riżoluzzjoni ta' tilwim.
- (43) Kwazi l-Istati Membri kollha għażlu li jiżguraw il-kompetizzjoni fis-suq tal-ġenerazzjoni tal-elettriku permezz ta' proċedura trasparenti ta' awtorizzazzjoni. Madankollu, l-Istati Membri għandhom jiżguraw il-possibbiltà li tissahha is-sigurtà fil-provvista billi tkun introdotta proċedura ta' offerti jew waħda simili fil-każ li kapacià suffiċjenti ta' ġenerazzjoni tal-elettriku ma tkunx imqiegħda fuq il-bażi tal-proċedura ta' awtorizzazzjoni. L-Istati Membri għandhom ikollhom il-possibbiltà, fl-interessi tal-protezzjoni tal-ambjent u l-promozzjoni ta' teknoloġiji godda, li jagħmlu sejha għal offerti għal kapacià ġdida abbażi ta' kriterji pubblikati. Tali kapacià ġdida tinkludi inter alia elettriku minn sorsi ta' enerġija rinovabbli kif ukoll it-tishin u l-ġenerazzjoni tal-elettriku kkumbinati flimkien.
- (44) Fl-interess tas-sigurtà tal-provvista, il-bilanċ bejn il-provvista u d-domanda fl-Istati Membri individwali għandu jiġi ssorveljat, u s-sorveljanza għandha tkun segwita b'rapport dwar is-sitwazzjoni fil-livell Komunitarju, b'kont mehud tal-kapacià ta' interkonnettività bejn iż-żoni. Tali sorveljanza għandha kmieni biżżejjed biex ikunu jistgħu jittieħdu l-miżuri adatti jekk is-sigurtà ta' provvista tkun compromessa. Il-bini u ż-żamma tal-infrastruttura meħtieġa tan-networks, inkluża l-kapacià tal-interkonnettività, għandhom jikkontribwixxu għall-iżgurar ta' provvista stabbli tal-elettriku. Il-bini u ż-żamma tal-infrastruttura meħtieġa tan-network, inklużi l-kapacià tal-interkonnettività u l-ġenerazzjoni decentralizzata tal-elettriku, huma elementi importanti fl-iżgurar ta' provvista stabbli ta' elettriku.
- (45) L-Istati Membri għandhom jiżguraw li klijenti domestiċi u, fejn l-Istati Membri jqisuh adatt, impriżi żgħar, igawdu d-dritt li jkunu fornuti b'elettriku ta' kwalità speċifikata bi prezzijiet komparabbli b'mod ċar, trasparenti u raġonevoli. Biex tkun żgurata ż-żamma ta' standards għoljin ta' servizz pubbliku fil-Komunità, il-miżuri kollha li jkunu ttieħdu mill-Istati Membri biex jinkisbu l-għanijiet ta' din id-Direttiva għandhom ikunu notifikati regolarment lill-Kummissjoni. Il-Kummissjoni għandha tippubblika b'mod regolari rapport li janalizza l-miżuri meħuda fuq livell nazzjonali biex jinkisbu l-għanijiet tas-servizz pubbliku u biex iqabbel l-effettività tagħhom, bil-ħsieb li jsiru rakkomandazzjonijiet dwar il-miżuri li għandhom jittieħdu fuq livell nazzjonali biex jinkisbu standards għoljin ta' servizz pubbliku. L-Istati Membri għandhom jieħdu
- l-miżuri meħtieġa biex jiproteġu klijenti vulnerabbli fl-kuntast tas-suq intern tal-elettriku. Tali miżuri jistgħu jkunu differenti skont iċ-ċirkustanzi partikolari fl-Istati Membri in-kwistjoni u jistgħu jinkludu miżuri speċifiċi li jkunu jikkonċernaw il-hlasijiet ta' kontijiet tal-elettriku, jew miżuri aktar ġenerali meħuda fis-sistema tas-sigurtà soċjali. Meta servizz universali jingħata wkoll lil impriżi żgħar, il-miżuri biex ikun żgurat li dan is-servizz universali ikun tabilhaqq provdut jistgħu jkunu differenti skont jekk ikunux immirati lejn klijenti domestiċi jew lejn l-impriżi żgħar.
- (46) Ir-rispett tar-rekwiżiti tas-servizz pubbliku huwa meħtieġ fundamentali ta' din id-Direttiva, u huwa importanti li standards minimi komuni, li jkunu rispettati mill-Istati Membri kollha, jiġu speċifikati f'din id-Direttiva, liema standards għandhom jikkunsidraw l-għanijiet tal-protezzjoni tal-konsumatur, is-sigurtà tal-provvista, il-protezzjoni tal-ambjent u livelli ekwivalenti ta' kompetizzjoni fl-Istati Membri kollha. Huwa importanti li r-rekwiżiti tas-servizz pubbliku jkunu jistgħu jiġu interpretati fuq bażi nazzjonali, waqt li jikkunsidraw iċ-ċirkustanzi nazzjonali u suġġett għar-rispett lejn il-liġi tal-Komunità.
- (47) L-Istati Membri jistgħu jaħtru fornitur bhala l-aħħar għażla tagħhom. Dak il-fornitur jista' jkun it-taqsimha tal-bejgħ ta' impriża integrata vertikalment, li tkun twestaq ukoll il-funzjonijiet ta' distribuzzjoni, sakemm din tissodisfa r-rekwiżiti tas-separazzjoni f'din id-Direttiva.
- (48) Il-miżuri implementati mill-Istati Membri biex jinkisbu l-għanijiet tal-koeżjoni ekonomika u soċjali jistgħu jinkludu, b'mod speċjali, id-dispożizzjoni ta' inċentivi ekonomiċi adegwati, bl-użu, meta jkun adatt, tal-mezzi kollha eżistenti kemm nazzjonali u kemm daww tal-Komunità. Dawn il-mezzi jistgħu jinkludu mekkaniżmi ta' responsabbiltà biex jiggarrantixxu l-investment.
- (49) Safejn il-miżuri meħuda mill-Istati Membri biex jaderixxu l-obbligi tas-servizz pubbliku jkunu jikkostitwixxu għaj-nuna mill-Istat taht l-Artikolu 87(1) tat-Trattat, hemm obbligu taht l-Artikolu 88(3) tat-Trattat li dawn jinnotifikawhom lill-Kummissjoni.
- (50) Ir-rekwiżiti tas-servizz pubbliku, inkluż fir-rigward tas-servizz universali, u l-istandards komuni minimi li jitnisslu minnhom, jeħtieġ li jissahħu aktar biex jiġi żgurat li l-konsumaturi kollha, speċjalment daww l-aktar vulnerabbli, ikunu jistgħu jibbenefikaw mill-kompetizzjoni u minn prezzijiet ġusti. Ir-rekwiżiti tas-servizz pubbliku għandhom jiġu definiti fuq bażi nazzjonali, filwaqt li jkunu kkunsidrati iċ-ċirkustanzi nazzjonali; Il-liġi tal-Komunità għandha, madanakollu, tkun rispettata mill-Istati Membri. Iċ-ċittadini tal-UE u, fejn l-Istati Membri jqisu xieraq, l-impriżi ż-żgħar, għandhom ikunu jistgħu igawdu

- l-obbligi tas-servizz pubbliku, b'mod partikulari fir-rigward tas-sigurtà tal-provvista u fir-rigward ta' prezzijiet raġonevoli. Aspett prinċipali fil-forniment lill-klijenti huwa l-aċċess għad-data objettiva u trasparenti dwar il-konsum. Għalhekk, il-konsumaturi għandu jkollhom id-dritt li jaċċessaw id-data tal-konsum tagħhom u l-prezzijiet assoċjati kif ukoll l-ispejjeż tas-servizzi sabiex ikunu jistgħu jstiednu l-kompetituri biex jagħmlu offerta bbażata fuq dik id-data. Il-konsumaturi għandhom ikollhom ukoll id-dritt li jiġu infurmati sewwa dwar il-konsum tal-enerġija tagħhom. Il-ħlasijiet minn qabel għandhom jirriflettu l-konsum probabbli tal-elettriku u s-sistemi ta' pagamenti differenti għandhom ikunu nondiskriminatorji. It-tagħrif dwar l-ispejjeż tal-enerġija mogħti lill-konsumaturi b'mod regolari biżżejjed se jōhloq iċċentivi għall-iffrankar tal-enerġija għaliex jagħti lura lill-konsumaturi informazzjoni diretta dwar l-effetti tal-investiment fl-użu effiċjenti tal-enerġija u fil-bidla fl-imġiba. F'dan ir-rigward, l-implimentazzjoni shiha tad-Direttiva 2006/32/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-5 ta' April 2006 dwar l-effiċjenza tal-użu aħhari tal-enerġija u s-servizzi tal-enerġija⁽¹⁾ se tgħin lill-konsumaturi biex inaqqsu l-ispejjeż tal-enerġija tagħhom.
- (51) L-interessi tal-konsumaturi għandhom ikunu fiċ-ċentru ta' din id-Direttiva u l-kwalità tas-servizzi għandha tkun responsabilità ċentrali tal-intrapriži tal-elettriku. Id-drittijiet eżistenti tal-konsumaturi jeħtieġ li jissahhu u jiġu garantiti, u għandhom jinkludu aktar trasparenza. Il-harsien tal-konsumaturi għandu jiżgura li, fl-ambitu usa' tal-Komunità, il-konsumaturi kollha jibbenefikaw minn suq kompetittiv. Id-drittijiet tal-konsumaturi għandhom jiġu infurzati mill-Istati Membri, jew mill-awtoritajiet regolatorji meta l-Istat Membru jkun għamel provvediment għal dan.
- (52) Il-konsumaturi għandu jkollhom informazzjoni ċara u li tiftiehem dwar id-drittijiet tagħhom rigward is-settur tal-enerġija. Il-Kummissjoni għandha tistabbilixxi, wara li tikkonsulta mal-partijiet interessati, fosthom l-Istati Membri, l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali, l-organizzazzjonijiet tal-konsumatur u l-intrapriži tal-elettriku, lista għall-Konsumaturi tal-Enerġija li tintuża faċilment u li tipprovidi lill-konsumaturi b'informazzjoni Prattikka dwar id-drittijiet tagħhom. Dik il-lista għall-Konsumaturi tal-Enerġija għandha tiġi pprovdata lill-konsumaturi kollha u għandha tkun disponibbli għall-pubbliku.
- (53) Il-faqar enerġetiku huwa problema dejjem tikber fil-Komunità. Għalhekk, l-Istati Membri affettwati u li għandhom ma għamlux hekk, għandhom jiżviluppaw pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali jew oqfsa xierqa oħrajn biex jiġi indirizzat il-faqar fl-enerġija, bil-għan li jonqos l-għadd ta' persuni li qed isofru tali sitwazzjoni. Fi kwalunkwe każ, l-Istati Membri għandhom jiżguraw il-provvista tal-enerġija meħtieġa għall-konsumaturi vulnerabbli. Filwaqt li jsir dan, jista' jintuża approċċ integrat, pereżempju fil-qafas tal-politika soċjali, fejn il-miżuri jistgħu jinkludu politiki soċjali jew titjib tal-effiċjenza tal-enerġija għad-djar. Din id-Direttiva għandha, mill-inqas, tippermetti politiki nazzjonali favur il-konsumaturi vulnerabbli.
- (54) Id-disponibilità ta' mezzi effettivi għar-riżoluzzjoni ta' tiwim għall-konsumaturi kollha tiggarrantixxi harsien akbar tal-konsumaturi. L-Istati Membri għandhom jintroduċu proċeduri rapidi u effettivi għat-trattar tal-ilmenti.
- (55) Għandu jkun possibbli li l-introduzzjoni ta' sistemi ta' tkejjil intelliġenti tkun iebażata fuq evalwazzjoni ekonomika. Jekk din l-evalwazzjoni tikkonkludi li l-introduzzjoni ta' dawn is-sistemi ta' tkejjil tkun ekonomikament raġonevoli u effettiva f'sens ta' spejjeż għall-konsumaturi b'ċertu ammont ta' konsum tal-elettriku biss, l-Istati Membri jistgħu jqisu dan fl-implimentazzjoni tas-sistemi tat-tkejjil intelliġenti.
- (56) Il-prezzijiet tas-suq għandhom jagħtu l-iċċentivi t-tajba għall-iżvilupp tan-network u biex ikun hemm investiment fil-ġenerazzjoni tal-elettriku ġdida.
- (57) Il-promozzjoni tal-kompetizzjoni ġusta u ta' aċċess faċli għall-fornituri differenti kif ukoll it-trawwim ta' kapacià ġdida għall-ġenerazzjoni tal-elettriku ġdida, għandhom ikunu tal-oghla importanza għall-Istati Membri sabiex jippermettu li l-konsumaturi jaħtfu bis-shih l-opportunitajiet ta' suq intern liberalizzat tal-elettriku.
- (58) Bil-ħsieb tal-ħolqien ta' suq intern fl-elettriku, l-Istati Membri għandhom irawmu l-integrazzjoni tas-swieq nazzjonali tagħhom u l-koperazzjoni tal-operaturi tas-sistema fil-livell Kommunitarju u dak reġjonali, filwaqt li jinkorporaw ukoll is-sistemi iżolati li jiffurmaw il-ġzejjer tal-elettriku li jippersistu fil-Komunità.
- (59) L-iżvilupp ta' suq intern veru fl-elettriku, permezz ta' netwerk ta' konnessjonijiet fil-Komunità, għandu jkun wiehed mill-ghanijiet prinċipali ta' din id-Direttiva u waħda mill-hidmiet prinċipali għandha tkun fir-rigward tal-kwistjonijiet regolatorji dwar l-interkonnessjonijiet transkonfinali u s-swieq reġjonali, f'koperazzjoni mill-qrib, fejn dan ikun relevanti, mal-Aġenzija tal-awtoritajiet regolatorji.
- (60) L-iżgurar ta' regoli komuni għal suq intern tassew Ewropew li jopera tajjeb u l-forniment wiesa' ta' elettricità aċċessibbli għal kulhadd għandhom ikunu fost l-ghanijiet ewlenin ta' din id-Direttiva. Għal dak il-ghan, il-prezzijiet tas-suq mingħajr tghawwiġ jistgħu jipprovdu iċċentiv għall-interkonnessjonijiet transkonfinali u għal investimenti fil-ġenerazzjoni ta' enerġija ġdida filwaqt li jwasslu, fuq perjodu ta' żmien fit-tul, għall-konverġenxa fil-prezzijiet.
- (61) L-awtoritajiet regolatorji għandhom jipprovdu wkoll informazzjoni dwar is-suq biex jippermettu wkoll lill-Kummissjoni teżerċita r-rwol tagħha ta' osservazzjoni u sorveljanxa tas-suq Ewropew tal-elettriku u l-evluzzjoni tiegħu fiż-żmien qasir, medju u fit-tul, inklużi aspetti bħall-

(1) ĠU L 114, 27.4.2006, p. 64.

kapacità ta' generazzjoni, sorsi differenti ta' generazzjoni tal-elettriku, infrastrutturi ta' trasmissjoni u distribuzzjoni, kwalità tas-servizzi, negozju transkonfinali, immanigġjar tal-kongestjoni, l-investimenti, prezzijiet bl-ingrossa u għall-konsumaturi, likwidità tas-suq, u titjib ambjentali u fl-effiċjenza. L-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandhom jirrapportaw lill-awtoritajiet tal-kompetizzjoni u lill-Kummissjoni dwar l-Istati Membri fejn il-prezzijiet ixekklu l-kompetizzjoni u t-thaddim tajjeb tas-suq.

(62) Ladarba l-għan ta' din id-Direttiva, jiġifieri l-holqien ta' suq intern tal-elettriku totalment operattiv, ma jistax jinkiseb b'mod suffiċjenti mill-Istati Membri u għalhekk jista' jinkiseb ahjar fil-livell Komunitarju, il-Komunità tista' tadotta miżuri, konformement mal-prinċipju ta' sussidarjetà kif stabbilit fl-Artikolu 5 tat-Trattat. Konformement mal-prinċipju ta' proporzjonalità, kif stabbilit f'dak l-Artikolu, din id-Direttiva ma tmurx lil hinn minn dak li hu mehtieg sabiex jinkiseb dak l-għan.

(63) Skont ir-Regolament (KE) Nru 714/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Lulju 2009 dwar il-kondizzjonijiet għall-aċċess għan-netwerks għall-iskambji transkonfinali fl-elettriku ⁽¹⁾, il-Kummissjoni tista' tadotta Linji gwida biex tikseb il-grad ta' armonizzazzjoni mehtieg. Dawn il-Linji gwida, li jikkostitwixxu miżuri obligatorji ta' implimentazzjoni, huma, ukoll fir-rigward ta' ċerti dispożizzjonijiet ta' din id-Direttiva, għodda siewja li tista' tiġi adattata malajr fejn mehtieg.

(64) Il-miżuri mehtieġa għall-implimentazzjoni ta' din id-Direttiva għandhom jiġu adottati taht id-Deciżjoni tal-Kunsill 1999/468/KE tat-28 ta' Ġunju 1999 li tistabbilixxi l-proċeduri għall-eżerċizzju tas-setgħat tal-implimentazzjoni konferiti lill-Kummissjoni ⁽²⁾.

(65) B'mod partikolari, il-Kummissjoni għandha tingħata s-setgħa li tadotta l-linji gwida mehtieġa għall-provvediment tal-livell minimu ta' armonizzazzjoni mehtieg biex jinkiseb l-għan ta' din id-Direttiva. Billi dawk il-miżuri huma ta' ambitu ġenerali u huma mfasla biex jemendaw elementi li m'humiex essenzjali ta' din id-Direttiva, billi jissupplimentawha b'elementi mhux essenzjali godda, huma għandhom jiġu adottati konformement mal-proċedura regolatorja bi skrutinju prevista fl-Artikolu 5a tad-Deciżjoni 1999/468/KE.

(66) Konformement mal-punt 34 tal-Ftehim Interstituzzjonali dwar it-tfassil ahjar tal-liġijiet ⁽³⁾, l-Istati Membri huma mhegga sabiex jistabbilixxu, għalihom infushom u fl-interess tal-Komunità, it-tabelli tagħhom, li juru, kemm jista' jkun possibbli, il-korrelazzjoni bejn din id-Direttiva u l-miżuri ta' traspożizzjoni, u jagħmluhom pubblici.

(67) Minhabba l-ambitu tal-emendi li qeghdin isiru hawnhekk fid-Direttiva 2003/54/KE, huwa kunsiljabbli, għal raġunijiet ta' ċarezza u razzjonalizzazzjoni, li d-dispożizzjonijiet kunsidrati jiġu imfassla mill-ġdid billi jingabru kollha f'test wiehed u f' Direttiva ġdida.

(68) Din id-Direttiva tirrispetta d-drittijiet fundamentali, u tosserva l-prinċipji rikonoxxuti b'mod partikolari mill-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea,

ADOTTAW DIN ID-DIRETTIVA:

KAPITOLU I

SUĠĠETT, KAMP TA' APPLIKAZZJONI U DEFINIZZJONIJET

Artikolu 1

Suġġett u Kamp ta' applikazzjoni

Din id-Direttiva tistabbilixxi regoli komuni għall-generazzjoni, it-trasmissjoni, id-distribuzzjoni u l-provvista tal-elettriku, flimkien ma' dispożizzjonijiet għall-harsien tal-konsumatur, bil-għan li jittejjbu u jiġu integrati s-swieq kompetittivi tal-enerġija fil-Komunità. Din tistabbilixxi wkoll ir-regoli li jikkoncernaw l-organizzazzjoni u t-thaddim tas-settur tal-elettriku, l-aċċess miftuh għas-suq, il-kriterji u l-proċeduri applikabbli għal sejhat ta' offerti u l-ghoti ta' awtorizzazzjonijiet, kif ukoll it-thaddim ta' sistemi. Id-Direttiva tiddefinixxi wkoll l-obbligi ta' servizz universali u d-drittijiet tal-konsumaturi tal-elettriku u tiċċara l-obbligi tal-kompetizzjoni.

Artikolu 2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din id-Direttiva, għandhom japplikaw d-definizzjonijiet li ġejjin:

- (1) "generazzjoni" tfisser il-produzzjoni tal-elettriku;
- (2) "produttur" tfisser persuna fiżika jew ġuridika li tiġġenera l-elettriku;
- (3) "trasmissjoni" tfisser it-trasport tal-elettriku fuq is-sistema ta' vultaġġ qawwi ħafna u s-sistema interkonnessa ta' vultaġġ għoli bil-hsieb li dan jitqassam lill-klijenti finali jew lid-distributuri, iżda mhux inkluża l-provvista;
- (4) "operatur tas-sistema ta' trasmissjoni" tfisser persuna fiżika jew ġuridika responsabbli mill-operazzjoni, li tiżgura l-manutenzjoni u, jekk ikun mehtieg, tiżviluppa s-sistema ta' trasmissjoni f'zona partikolari u, fejn ikun japplika, tal-interkonnessjonijiet tagħha ma' sistemi oħra, kif ukoll li tiżgura l-kapaċità fit-tul tas-sistema biex tlahhaq ma' domandi raġonevoli għat-trasmissjoni tal-elettriku;
- (5) "distribuzzjoni" tfisser it-trasport tal-elettriku fuq sistemi ta' distribuzzjoni ta' vultaġġ għoli, vultaġġ medju u vultaġġ baxx bil-hsieb li dan jitqassam lill-klijenti, iżda mhux inkluża l-provvista;

⁽¹⁾ Ara paġna 15 ta' dan il-Ġurnal Uffiċjali.

⁽²⁾ ĠU L 184, 17.7.1999, p. 23.

⁽³⁾ ĠU C 321, 31.12.2003, p. 1.

- (6) “operatur tas-sistema tad-distribuzzjoni” tfisser persuna fiżika jew ġuridika responsabbli li thaddem, li tiżgura l-manutenzjoni ta’ u, jekk ikun meħtieġ, li tiżviluppa s-sistema ta’ distribuzzjoni f’żona partikolari u, fejn applikabbli, l-interkonnessjonijiet tagħha ma’ sistemi oħra, kif ukoll li tiżgura l-kapaċità fit-tul tas-sistema li tlahhlaq ma’ domandi raġonevoli għat-trasmissjoni tal-elettriku;
- (7) “klijent” tfisser klijenti bl-ingrossa jew klijenti finali tal-elettriku;
- (8) “klijent bl-ingrossa” tfisser persuna fiżika jew ġuridika li tixtri l-elettriku bil-ghan li terġa’ tbieghu ġewwa jew barra mis-sistema fejn tkun stabbilita;
- (9) “klijent finali” tfisser klijent li jixtri l-elettriku għall-użu tiegħu;
- (10) “klijent domestiku” tfisser klijent li jixtri l-elettriku għall-konsum tiegħu fid-dar, esklużi attivitajiet kummerċjali jew professjonali;
- (11) “klijent mhux domestiku” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika li tixtri l-elettriku li ma jkunx għall-użu domestiku tagħha u għandhom ikunu inklużi produtturi u klijenti bl-ingrossa;
- (12) “klijent eliġibbli” tfisser klijent li jkun hieles li jixtri l-elettriku mill-fornitur tal-għażla tiegħu fis-sens tal-Artikolu 33;
- (13) “interkonnettur” tfisser it-tagħmir użat biex jgħaqqad is-sistemi tal-elettriku;
- (14) “sistemi interkonnessi” tfisser numru ta’ sistemi ta’ trasmissjoni u distribuzzjoni marbuta flimkien permezz ta’ interkonnettur wiehed jew aktar;
- (15) “linja diretta” tfisser jew linja tal-elettriku li tgħaqqad sit iżolat ta’ produzzjoni ma’ klijent iżolat jew inkella linja tal-elettriku li tgħaqqad produttur tal-elettriku u impriża tal-provvista tal-elettriku biex dawn ifornu direttament lil bini tagħhom stess, lil sussidjarji tagħhom u lil klijenti eliġibbli;
- (16) “preċedenza ekonomika” tfisser il-gradazzjoni tas-sorsi tal-provvista tal-elettriku konformement ma’ kriterji ekonomiċi;
- (17) “servizzi anċillari” tfisser is-servizzi kollha meħtieġa għall-operazzjoni tas-sistema ta’ trasmissjoni jew distribuzzjoni;
- (18) “utenti tas-sistema” tfisser persuna fiżika jew ġuridika li tforni lil, jew li tkun fornuta minn, sistema ta’ trasmissjoni jew distribuzzjoni;
- (19) “provvista” tfisser il-bejgħ, inkluż il-bejgħ mill-ġdid, ta’ elettriku lill-klijenti;
- (20) “impriża tal-elettriku integrata” tfisser impriża integrata vertikament jew orizzontament;
- (21) “impriża integrata vertikament” tfisser: impriża tal-elettriku jew grupp ta’ impriži tal-elettriku fejn l-istess persuna jew l-istess persuni huma intitolati, direttament jew indirettament, li jeżerċitaw kontroll, u fejn l-impriża jew il-grupp ta’ impriži jwettqu għall-anqas waħda mill-funzjonijiet ta’ trasmissjoni jew distribuzzjoni, u mill-anqas waħda mill-funzjonijiet tal-ġenerazzjoni jew il-provvista tal-elettriku;
- (22) “impriża relatata” tfisser impriża affiljata, fis-sens tal-Artikolu 41 tas-Seba’ Direttiva tal-Kunsill 83/349/KEE tat-13 ta’ Ġunju 1983 abbażi tal-Artikolu 44(2)(g) (*) tat-Trattat dwar il-kontijiet konsolidati (1), u/jew impriża assoċjata, kif definita fl-Artikolu 33(1) ta’ dik id-Direttiva, u/jew impriži tal-istess azzjonisti;
- (23) “impriża integrata orizzontament” tfisser impriża li twestaq għall-anqas waħda mill-funzjonijiet ta’ ġenerazzjoni għall-bejgħ, jew it-trasmissjoni, jew id-distribuzzjoni, jew il-provvista tal-elettriku, u attività oħra li ma tkunx marbuta mal-elettriku;
- (24) “proċedura għat-tfiġh ta’ offerti” tfisser il-proċedura li permezz tagħha r-rekwiżiti addizzjonali ppjanati u l-kapaċità ta’ sostituzzjoni huma koperti bi provvisti minn kapaċità ta’ ġenerazzjoni ġdida jew eżistenti;
- (25) “ippjanar fit-tul” tfisser l-ippjanar tal-bżonn għall-investiment fil-ġenerazzjoni u fil-kapaċità ta’ trasmissjoni u d-distribuzzjoni fuq bażi fit-tul, bil-hsieb li tintlahaq id-domanda tas-sistema għall-elettriku u li jkun zgurati l-provvisti lill-klijenti;
- (26) “sistema iżolata żgħira” tfisser kwalunkwe sistema b’konsum ta’ anqas minn 3 000 GWh fis-sena 1996, fejn anqas minn 5 % tal-konsum annwali jinkiseb permezz ta’ interkonnessjoni ma’ sistemi oħra;
- (27) “sistema iżolata mikro” tfisser kwalunkwe sistema b’konsum ta’ anqas minn 500 GWh fis-sena 1996, fejn ma jkun hemm l-ebda konnessjoni ma’ sistemi oħra;
- (28) “sigurtà” tfisser kemm is-sigurtà tal-provvista u l-forniment tal-elettriku, u s-sigurtà teknika;
- (29) “effiċjenza fl-użu tal-enerġija/il-ġestjoni tad-domanda” tfisser approċċ globali jew integrat immirat li jinfluwenza l-ammont u l-hin tal-konsum tal-elettriku biex jitnaqqas il-konsum tal-enerġija primarja u domandi għoljin billi tingħata preċedenza lill-investimenti f’mezzi fir-rigward tal-effiċjenza fl-użu tal-enerġija, jew miżuri oħra, bħal ma huma kuntratti ta’ provvista mingħajr interruzzjoni, investimenti żejda biex tiżdied il-kapaċità tal-ġenerazzjoni, jekk tal-ewwel ikunu l-iktar għażla ekonomika u effettiva, b’kont mehud tal-impatt ambjentali pożittiv ta’ konsum imnaqqas tal-enerġija u s-sigurtà tal-provvista, kif ukoll l-aspetti tan-nefqa tad-distribuzzjoni relatati magħha;

(*) It-titolu tad-Direttiva 83/349/KEE ġie aġġustat biex jittiehed kont tar-rinumerazzjoni tal-Artikoli tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea taħt l-Artikolu 12 tat-Trattat ta’ Amsterdam; ir-referenza oriġinali kienet għall-Artikolu 54(3)(g).

(1) ĠU L 193, 18.7.1983, p. 1.

- (30) “sorsi ta’ enerġija rinnovabbli” tfisser sorsi ta’ enerġija non-fossili rinnovabbli (rih, xemx, ġeotermali, mewġ, marea, qawwa mill-ilma, bijomassa, gassijiet minn miżbljet, gass minn impjanti tat-trattament tad-drenaġġ u bio-gassijiet);
- (31) “generazzjoni distribwita” tfisser impjanti ta’ generazzjoni konnessi mas-sistema tad-distribuzzjoni;
- (32) “kuntratt għall-provvista tal-elettriku” tfisser kuntratt għall-provvista ta’ elettriku, iżda ma tinkludix derivattiva tal-elettriku;
- (33) “derivattiva tal-elettriku” tfisser strument finanzjarju speċifika fil-punti 5, 6, jew 7 fit-Taqsima C tal-Anness I mad-Direttiva 2004/39/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta’ April 2004 dwar swieq fi strumenti finanzjarji ⁽¹⁾, fejn dak l-istrument jirrelata mal-elettriku;
- (34) “kontroll” tfisser drittijiet, kuntratti jew kwalunkwe mezz oħra li, sew separatament jew flimkien, u filwaqt li jitqiesu l-fatti u l-liġijiet involuti, jagħtu l-possibbiltà li tiġi eżerċitata influwenza deċiżiva fuq impriża, b’mod partikolari permezz ta’:
- (a) id-dritt ta’ proprjetà jew id-dritt li jintużaw l-assi kollha ta’ impriża, jew parti minnhom;
- (b) drittijiet jew kuntratti li jikkonferixxu influwenza deċiżiva fuq il-komposizzjoni, il-votazzjoni jew id-deċiżjonijiet tal-organi ta’ impriża;
- (35) “impriża tal-elettriku” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika li ttwettaq mill-anqas wahda mill-funzjonijiet li ġejjin: generazzjoni, trasmissjoni, distribuzzjoni, provvista, jew xiri tal-elettriku, li tkun responsabbli għall-kompiti kummerċjali, tekniċi u/jew tal-manutenzjoni relatati għal dawk il-funzjonijiet, iżda li ma tinkludix l-klijenti finali.

KAPITOLU II

REGOLI ĠENERALI GĦALL-ORGANIZZAZZJONI TAS-SETTUR

Artikolu 3

Obbligi tas-servizz pubbliku u l-protezzjoni tal-klijenti

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw, abbażi tal-organizzazzjoni istituzzjonali tagħhom u b’kont dovut għall-prinċipju tas-sussidjarjetà, li, mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 2, l-imprezzi tal-elettriku jgħaddu konformement mal-prinċipji ta’ din id-Direttiva bil-ħsieb li jintlaħaq suq kompetittiv, sigur, u ambjentalment sostenibbli fil-qasam tal-elettriku, u dawn ma għandhomx jiddiskriminaw bejn dawk l-imprezzi fejn jikkonċerna d-drittijiet jew l-obbligi tagħhom.

⁽¹⁾ ĠU L 145, 30.4.2004, p. 1.

2. B’konsiderazzjoni shiha għad-dispożizzjonijiet rilevanti tat-Trattat, b’mod partikolari l-Artikolu 86 tiegħu, l-Istati Membri jistgħu jimponu fuq imprezzi li jkunu qed jaħdmu fis-settur tal-elettriku, u fl-interess ekonomiku ġenerali, l-obbligi tas-servizz pubbliku li jistgħu jkunu marbuta mas-sigurtà, inkluża s-sigurtà tal-provvista, ir-regolarità, il-kwalità u l-prezz tal-provvisti u l-protezzjoni ambjentali, inklużi l-effiċjenza fl-użu tal-enerġija, ill-enerġija minn sorsi li jiġġeddu u l-protezzjoni tal-klima. Tali obbligi għandhom ikunu definiti b’mod ċar, trasparenti, mhux diskriminatorji, verifikabbli u għandhom jiggwarantixxu l-ugwaljanza tal-aċċess lill-imprezzi tal-elettriku Komunitarji għall-konsumaturi nazzjonali. Fir-rigward tas-sigurtà tal-provvista, l-effiċjenza fl-użu tal-enerġija/il-ġestjoni tad-domanda kif ukoll il-kisba tal-għanijiet ambjentali u tal-għanijiet fir-rigward tal-enerġija minn sorsi li jiġġeddu, kif imsemmi f’dan il-paragrafu, l-Istati Membri jistgħu jintroduċu l-implimentazzjoni ta’ ppjanar għal perjodu fit-tul, meta titqies il-possibbiltà li terzi persuni jitolbu aċċess għas-sistema.

3. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-klijenti domestiċi kollha, u, fejn l-Istati Membri jqisu adatt, l-imprezzi z-żgħar, (jiġifieri imprezzi b’anqas minn 50 persuna impjegata u b’turnover annwali jew karta tal-bilanċ li ma tkunx taqbeż EUR 10 000 000), ikunu jgawdu servizzi universali, jiġifieri d-dritt li jkunu fornuti b’elettriku ta’ kwalità speċifikata fit-territorju tagħhom bi prezzijiet raġonevoli, kumparabbli faċilment u b’mod ċar, trasparenti u nondiskriminatorji. Biex ikun żgurat il-forniment ta’ servizz universali, l-Istati Membri jistgħu jaħtru fornitur bhala l-aħhar għażla tagħhom. L-Istati Membri għandhom jimponu fuq il-kumpaniji tad-distribuzzjoni l-obbligi li jgħaqqdu lill-klijenti man-network tagħhom taht it-termini, kondizzjonijiet u tariffi li jkunu stabbiliti konformement mal-proċedura stabbilita fl-Artikolu 37(6). Xejn f’din id-Direttiva ma għandu jhalli lill-Istati Membri milli jsaħħu l-pożizzjoni tas-suq tal-konsumaturi domestiċi, żgħar u ta’ daqs medji billi jippromwovu l-possibilitajiet ta’ aggregazzjoni volontarja tar-rappreżentanza għal din il-klassi ta’ konsumaturi.

L-ewwel subparagrafu għandu jiġi implimentat b’mod trasparenti u non-diskriminatorju u ma għandux ifixkel il-ftuħ tas-suq previst fl-Artikolu 33.

4. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-konsumaturi kollha jkunu intitolati li jkollhom l-elettriku tagħhom ipprovdut minn fornitur, sugġett għal qbil tal-fornitur, irrispettivament f’liema Stat Membru jkun reġistrat il-fornitur, sakemm li l-fornitur jimxi mar-regoli dwar il-kummerċ u ta’ bilanċ applikabbli. F’dan ir-rigward, l-Istati Membri għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa biex jiżguraw li proċeduri amministrattivi ma jiddiskriminawx kontra imprezzi ta’ provvisti li diġa huma reġistrati fi Stat Membru ieħor.

5. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li:

- (a) fejn konsumatur, filwaqt li jirrispetta l-kondizzjonijiet kuntrattwali, jixtieq li jbidel l-fornitur, il-bidla għandha ssir mill-operatur(i) kkonċernat(i) fi żmien tliet gimgħat; kif ukoll
- (b) il-konsumaturi huma intitolati li jircievu l-informazzjoni rilevanti kollha relatata mal-konsum.

L-Istati Membri għandhom jiżguraw li d-drittijiet imsemmija f’punti (a) u (b) huma mogħtija lill-konsumaturi kollha b’mod mhux diskriminatorju fir-rigward ta’ spiza, hidma u żmien.

6. Meta jkun hemm kumpens finanzjarju, forom oħra ta' kumpens u drittijiet esklussivi li Stat Membru jagħti għat-tweġiq tal-obbligi previsti fil-paragrafi 2 u 3, dan għandu jsir b'mod non-diskriminatorju u trasparenti.

7. L-Istati Membri għandhom jiehdu l-miżuri adatti biex jiproteġu lill-klijenti finali, u għandhom jiżguraw b'mod partikolari li jkun hemm salvagwardji adegwati biex jiproteġu lill-klijenti vulnerabbli. F'dan il-kuntest, kull Stat Membru għandu jiddefinixxi il-kuncett ta' klijenti vulnerabbli li jista' jirreferi għall-faqar enerġetiku u, fost l-oħrajn, għall-projbizzjoni tal-iskonnettar ta' dawn il-klijenti fi żminijiet kritiċi. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li d-drittijiet u l-obbligi marbutin mal-klijenti vulnerabbli jiġu applikati. B'mod partikolari, għandhom jiehdu miżuri biex jiproteġu lill-klijenti finali f'żoni remoti. Dawn għandhom jiżguraw livelli għolja ta' protezzjoni tal-konsumatur, partikolarment fejn jikkonċerna t-trasparenza dwar termini u kondizzjonijiet kuntrattwali, informazzjoni generali, u mekkaniżmi ta' soluzzjoni ta' kwistjonijiet. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-klijent eliġibbli jkun fil-fatt jista' jaqleb b'mod faċli għal ma' fornitur ġdid. Fir-rigward għall-anqas tal-klijenti domestiċi, daww il-miżuri għandhom jinkludu daww stabbiliti fl-Anness I.

8. L-Istati Membri għandhom jiehdu miżuri xierqa, bħalma huma l-pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali dwar l-enerġija, benefiċċji fis-sistemi ta' sigurtà soċjali biex tiġi żgurata l-provvista neċessarja tal-elettriku lill-klijenti vulnerabbli jew tal-appoġġ għat-titjib fuq l-effiċjenza fl-enerġija, biex tindirizza l-faqar enerġetiku fejn ikun identifikat, inkluż fil-kuntest iktar wiesgħa tal-faqar. Miżuri bħal dawn m'għandhomx ifixxlu l-ftuħ effettiv tas-suq spjegat fl-Artikolu 33 u l-iffunzjonar tas-suq u għandha tinnotifika lill-Kummissjoni, fejn dan ikun rilevanti, skont id-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 15 ta' dan l-Artikolu. Din in-notifika tista' tinkludi wkoll miżuri li tiegħu fi hdan is-sistema ġenerali ta' sigurtà soċjali.

9. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-fornituri tal-elettriku jispeċifikaw fi jew mal-kontijiet u f'materjal promozzjonali li jkun disponibbli għall-klijent finali:

- (a) il-kontribuzzjoni ta' kull sors ta' enerġija lejn it-taħlita ġenerali tal-karburant li jkun għamel il-fornitur matul is-sena ta' qabel b'mod komprensibbli u, flivell nazzjonali, komparabbli b'mod ċar;
- (b) għall-anqas referenza għal sorsi ta' referenza eżistenti, bħalma huma paġni tal-Internet, fejn tkun disponibbli b'mod pubbliku l-informazzjoni dwar l-impatt ambjentali, f'termini ta' mill-anqas ta' CO₂ u l-iskart radjuattiv li jkun ġej mill-elettriku prodott mit-taħlita ġenerali tal-karburant tal-fornitur matul is-sena preċedenti;
- (c) tagħrif dwar id-drittijiet tagħhom u l-opportunitajiet ta' mezzi ta' rimedju għalihom f'każ ta' tilwim.

Rigward il-punti (a) u (b) tal-ewwel subparagrafu fir-rigward tal-elettriku miksub permezz ta' elettriku skambjat jew importat minn impriża li tkun tinsab barra l-Komunità, jistgħu jintużaw figuri aggregati provduti mill-iskambju jew mill-impriża in kwistjoni matul is-sena preċedenti;

L-awtorità regolatorja jew awtorità kompetenti nazzjonali oħra għandhom jiehdu l-passi meħtieġa biex jassiguraw li l-informazzjoni mogħtija mill-fornituri lill-klijenti tagħhom skont dan l-Artikolu hija ta' min joqgħod fuqha u hija provduta, flivell nazzjonali, b'mod komparabbli biċ-ċar bejn l-Istati Membri.

10. L-Istati Membri għandhom jimplementaw miżuri biex jinkisbu l-obbjettivi tal-koeżjoni soċjali u ekonomika, u l-protezzjoni ambjentali, li għandha tinkludi miżuri ta' effiċjenza fl-użu tal-enerġija/ġestjoni tad-domanda u mezzi biex jiġi miġġieled il-bdil klimatiku, u s-sigurtà tal-provvista, fejn xieraq. Tali miżuri jistgħu jinkludu, b'mod partikolari, il-forniment ta' incentivi ekonomiċi adegwati, bl-użu, meta jkun adatt, tal-ghodod nazzjonali u Komunitarji eżistenti kollha, għall-manutenzjoni u l-bini tal-infrastruttura meħtieġa ta' networks, inkluża l-kapaċità ta' interkonnessjoni.

11. Sabiex tithegġeg l-effiċjenza fl-enerġija, l-Istati Membri, jew meta l-Istat Membru jkollu dispożizzjonijiet għal dawn, l-awtorità regolatorja għandhom jirrakkomandaw b'mod qawwi li l-impriži tal-elettriku jtejbu għall-aħjar l-użu tal-elettriku, per eżempju billi jipprovdu servizzi ta' ġestjoni tal-enerġija, l-iżvilupp ta' formuli innovattivi ta' tariffi jew jintroduċu sistemi intelligenti għall-miters jew sistemi ta' distribuzzjoni intelligenti ('smart grids') fejn dan huwa xieraq.

12. L-Istati Membri għandhom jiżguraw l-implimentazzjoni ta' punti singoli ta' kuntatt sabiex jiprovdu lill-konsumaturi bl-informazzjoni kollha meħtieġa dwar id-drittijiet tagħhom, il-leġiżlazzjoni fis-seħh, u l-meżzi ta' soluzzjoni tat-tilwim li għandhom għad-dispożizzjoni tagħhom f'każ ta' tilwima. Dawn il-punti ta' kuntatt jistgħu jkun parti minn punti ta' informazzjoni ġenerali għall-konsumatur.

13. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li jkun hemm fis-seħh mekkaniżmu indipendenti bħalma hu ombudsman tal-enerġija jew entità tal-konsumatur għat-trattament effiċjenti ta' lmentijiet u soluzzjoni ta' tilwim barra l-qrati.

14. L-Istati Membri jistgħu jiddeċiedu li ma japplikawx id-dispożizzjonijiet tal-Artikoli 7, 8, 32 u/jew 34 kemm-il darba l-applikazzjoni tagħhom tkun tista' xxekkel il-prestazzjoni, fil-liġi jew fil-verità, tal-obbligi imposti fuq l-impriži tal-elettriku fl-interess ekonomiku ġenerali, u kemm-il darba l-iżvilupp tas-sengħa ma jkun affettwat b'tali mod li jkun imur kontra l-interessi tal-Komunità. L-interessi tal-Komunità jinkludu, inter alia, il-kompetizzjoni fir-rigward tal-klijenti eliġibbli konformement ma' din id-Direttiva u l-Artikolu 86 tat-Trattat.

15. L-Istati Membri għandhom, meta tiġi implimentata din id-Direttiva, jinfurmaw lill-Kummissjoni dwar il-miżuri kollha adottati biex ikunu sodisfatti l-obbligi tas-servizz universali u tas-servizz pubbliku, inkluż il-protezzjoni tal-konsumatur u dik ambjentali, u l-effett possibbli tagħhom fuq il-kompetizzjoni nazzjonali u internazzjonali, kemm jekk miżuri bħal dawn ikunu jeħtieġu deroga minn din id-Direttiva kif ukoll jekk le. Sussegwentement huma għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni kull sentejn dwar kwalunkwe bdil għat-tali miżuri, kemm jekk dawn ikunu jeħtieġu xi deroga minn din id-Direttiva kif ukoll jekk le.

16. Il-Kummissjoni għandha tistabilixxi, f'konsultazzjoni mal-partijiet interessati rilevanti inklużi l-Istati Membri, l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali, organizzazzjonijiet tal-konsumatur, impriżi tal-elettriku u, jibnu fuq il-progress miksub s'issa, l-imsejba soċjali, Lista ta' Kontroll għall-Konsumatur tal-Energija ċara u konċiża b'informazzjoni Prattika li tittratta d-drittijiet tal-konsumatur tal-enerġija. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-fornituri tal-elettriku jew l-operaturi tas-sistema ta' distribuzzjoni, b'kooperazzjoni mal-awtorità regolatorja, jiehdu l-passi neċessarji biex jikkomunikaw lill-konsumaturi kollha tagħhom kopja tal-lista ta' kontroll għall-konsumatur tal-enerġija u jiżguraw li tkun disponibbli għall-pubbliku.

Artikolu 4

Sorveljanza tas-sigurtà tal-provvista

L-Istati Membri għandhom jiżguraw is-sorveljanza ta' kwistjonijiet ta' sigurtà tal-provvista. Fejn l-Istati Membri jikkunsidraw li dan huwa adatt jistgħu jiddelegaw dan il-kompitu lill-awtoritajiet regolatorji msemmija fl-Artikolu 35. Dik is-sorveljanza għandha, b'mod partikolari, tkopri l-bilanċ tal-provvista u d-domanda fis-suq nazzjonali, il-livell ta' domanda mistenni fil-futur u l-kapaċità addizzjonali maħsuba li tkun qed tiġi ppjanata jew li tkun f'fażi ta' kostruzzjoni, u l-kwalità u l-livell tal-manutenzjoni tan-netwerks, kif ukoll miżuri li jkopru domanda għolja u biex dawn ikunu jistgħu jlahhqu ma' nuqqasijiet min-naħa ta' fornituri wiehed jew aktar. L-awtoritajiet kompetenti għandhom jipubblikaw kull sentejn, sal-31 ta' Lulju, rapport li jiddeskrivi fil-qosor is-sejbiet li jirriżultaw mis-sorveljanza ta' dawk il-kwistjonijiet, kif ukoll kwalunkwe miżura mehuda jew maħsuba biex ikunu indirizzati u għandhom jgħaddu dak ir-rapport lill-Kummissjoni minnufih.

Artikolu 5

Regoli tekniċi

L-awtoritajiet regolatorji fejn l-Istati Membri jkunu għamli dispożizzjonijiet għal dan, jew l-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-kriterji tas-sigurtà teknika jkunu definiti u li r-regoli tekniċi li jistabbilixxu d-disinn tekniku minimu u r-rekwiżiti operattivi għall-konnessjoni mas-sistema ta' istallazzjonijiet ta' generazzjoni, sistemi ta' distribuzzjoni, tagħmir tal-konsumaturi mqabblad direttament, ċirkwiti interkonnetturi u linji diretti jkunu żviluppatti u magħmulin pubbliċi. Dawn ir-regoli tekniċi għandhom jaċċertaw l-interoperabbiltà tas-sistemi u għandhom ikunu oġġettivi u nondiskriminatorji. L-Aġenzija tista' tagħmel rakkomandazzjonijiet xierqa biex tiġi miksuba l-kompatibilità ta' dawn ir-regoli fejn dawn huwa xieraq. Dawk ir-regoli għandhom jiġu nnotifikati lill-Kummissjoni skont l-Artikolu 8 tad-Direttiva 98/34/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ġunju 1998 li tistabbilixxi proċedura għall-fornitura ta' informazzjoni fil-qasam ta' standards u regolamenti tekniċi u tar-regoli dwar is-Servizzi tas-Soċjetà tal-Infommazzjoni ⁽¹⁾.

Artikolu 6

Promozzjoni ta' koperazzjoni reġjonali

1. L-Istati Membri kif ukoll l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali tagħhom għandhom jikkoperaw bejniethom bil-ghan li jintegraw is-swieq nazzjonali tagħhom f'livell reġjonali wiehed jew iktar, bhala l-ewwel pass lejn il-holqien ta' suq intern liberalizzat għal

kollox. B'mod partikolari, l-awtoritajiet regolatorji fejn l-Istati Membri jkunu għamli dispożizzjonijiet għal dan, jew l-Istati Membri għandhom iheġġu u jiffacilitaw il-kooperazzjoni tal-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni f'livell reġjonali, inklużi dwar kwistjonijiet transkonfinali, bl-ghan li jinholoq suq intern tal-elettriku kompetittiv, irawmu l-konsistenza tal-qafas legali, regolatorju u tekniku u jiffacilitaw l-integrazzjoni tas-sistemi iżolati li jifformaw gzejjer tal-elettriku li għadhom jeżistu fil-Komunità. Iż-żoni ġeografici koperti minn din il-koperazzjonijiet reġjonali għandhom jinkludu l-koperazzjoni fiż-żoni ġeografici definiti taht l-Artikolu 12(3) tar-Regolament (KE) Nru 714/2009. Din il-koperazzjoni tista' tkopri żoni ġeografici ohra.

2. L-Aġenzija għandha tikkoopera mal-awtoritajiet regolatorji nazzjonali u operaturi ta' sistemi ta' trasmissjoni biex tassigura l-kompatibilità ta' oqfsa regolatorji bejn ir-reġjuni bil-ghan li jinholoq suq intern kompetittiv fl-elettricità. Fejn l-Aġenzija tikkunsidra li hemm bżonn regoli vinkolanti dwar koperazzjoni bhala din, għandha tagħmel rakkomandazzjonijiet xierqa.

3. L-Istati Membri għandhom jiżguraw, permezz tal-implimentazzjoni ta' din id-Direttiva, li l-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni għandhom sistema/i integrata/i wahda jew aktar fil-livell reġjonali li tkopri żewġ Stati Membri jew aktar għall-allokazzjoni tal-kapaċità u għall-kontroll tas-sigurtà tan-network.

4. F'każ li operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni integrata vertikament jippartecipaw f'impriża kongunta għall-implimentazzjoni ta' din il-koperazzjoni, l-impriża kongunta għandha tistabilixxi u timplimenta programm ta' konformità li jistabbilixxi miżuri mehuda biex jiżguraw li aġir diskriminatorju u li jmur kontra l-kompetizzjoni jiġi eskluż. Dak il-programm ta' konformità għandu jistabbilixxi l-obbligazzjonijiet specifici tal-impjegati li jilhqu l-ghan li jiġi eskluż l-aġir diskriminatorju u li jmur kontra l-kompetizzjoni. Huwa għandu jkun sugġett għall-approvazzjoni tal-Aġenzija. Il-konformità mal-programm għandha tiġi ssorveljata indipendentement minn uffiċjali għall-konformità tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni integrata vertikament.

KAPITOLU III

ĠENERAZZJONI

Artikolu 7

Proċedura ta' awtorizzazzjoni għal kapaċità ġdida

1. Għall-bini ta' kapaċità ġdida ta' generazzjoni, l-Istati Membri għandhom jadottaw proċedura ta' awtorizzazzjoni, li għandha titwettaq konformement ma' kriterji oġġettivi, trasparenti u mhux diskriminatorji.

2. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-kriterji għall-ghoti ta' awtorizzazzjonijiet għall-bini ta' kapaċità ta' generazzjoni fit-territorju tagħhom. Sabiex jiddeterminaw kriterji xierqa, l-Istati Membri għandhom jikkunsidraw:

- (a) is-sigurtà u s-sikurezza tas-sistema tal-elettriku, istallazzjonijiet u tagħmir assoċjati;

⁽¹⁾ ĠU L 204, 21.7.1998, p. 27.

- (b) protezzjoni tas-saħħa u s-sigurtà pubblika;
- (c) protezzjoni tal-ambjent;
- (d) l-użu tal-art u l-lokalità;
- (e) l-użu tal-art pubblika;
- (f) l-effiċjenza fl-użu tal-enerġija;
- (g) in-natura tas-sorsi primarji;
- (h) karatteristiċi partikolari għall-applikant, bħal kapacitajiet tekniċi, ekonomiċi u finanzjarji;
- (i) konformità mal-miżuri adottati skont l-Artikolu 3;
- (j) il-kontribuzzjoni tal-kapaċità ta' generazzjoni biex tintlaħaq il-mira ġenerali tal-Komunità ta' sehem ta' mill-anqas 20 % tal-enerġija minn sorsi li jiġġeddu fil-konsum gross fianli tal-enerġija fl-2020 imsemmija fl-Artikolu 3(1) tad-Direttiva 2009/28/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2009 dwar il-promozzjoni tal-użu tal-enerġija minn sorsi rinovabbli (1); u
- (k) il-kontribuzzjoni tal-kapaċità ta' generazzjoni lejn it-tnaqqis tal-emissjonijiet.

3. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li jeżistu proċeduri speċifiċi tal-awtorizzazzjoni għal generazzjoni żgħira decentralizzata u/jew distribwita, li jieħdu kont tad-daqs limitat u l-impatt potenzjali tagħhom.

L-Istati Membri jistgħu jstabilixxu linji ta' gwida għal dik il-proċedura speċifika ta' awtorizzazzjoni. L-awtoritajiet regolatorji nazzjonali jew awtoritajiet nazzjonali kompetenti ohra inklużi l-awtoritajiet ta' pjanar għandhom jirrevedu dawn il-linji ta' gwida u jirrakkomandaw emendi.

Fejn Stati Membri stabilixxew proċeduri partikolari ta' permess ta' użu ta' art li japplikaw għal proġetti godda maġġuri ta' infrastruttura fil-kapaċità tal-generazzjoni, l-Istati Membri għandhom, fejn hu xieraq, jinkludu l-kostruzzjoni ta' kapaċità ta' generazzjoni ġdida fil-firxa ta' applikabilità ta' dawk il-proċeduri u għandhom jimplementawhom f'mod nondiskriminatorju u f'qafas ta' żmien xieraq.

4. Il-proċeduri u l-kriterji tal-awtorizzazzjoni għandhom jiġu ppubblikati. L-applikanti għandhom ikunu informati dwar ir-raġunijiet għal kwalunkwe rifjut li tinghata awtorizzazzjoni. Ir-raġunijiet għandhom ikunu oġġettivi, non-diskriminatorji, raġunati u sostanzjati kif suppost. Proċeduri ta' appell għandhom ikunu disponibbli għal kull aplikant.

Artikolu 8

Sejha għal offerti għal kapaċità ġdida

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw il-possibbiltà, fl-interessi tas-sigurtà tal-provvista, li jipprevedu kapaċità ġdida jew miżuri fir-rigward ta' effiċjenza fl-użu tal-enerġija/ġestjoni

(1) ĠU L 140, 5.6.2009, p. 16.

tad-domanda permezz ta' proċedura ta' sejha ta' offerti jew permezz ta' kwalunkwe proċedura ekwivalenti f'termini ta' trasparenza u mhux diskriminazzjoni, fuq il-bażi ta' kriterji ppubblikati. Dawk il-proċeduri jistgħu, madankollu, jtniedu biss jekk fuq il-bażi tal-proċedura ta' awtorizzazzjoni, il-kapaċità ta' generazzjoni li tkun qed tinbena jew il-miżuri fir-rigward ta' effiċjenza fl-użu tal-enerġija/il-ġestjoni tad-domanda ma jkunux biżżejjed biex jiżguraw is-sigurtà tal-provvista.

2. L-Istati Membri jistgħu jiżguraw il-possibbiltà, fl-interessi tal-protezzjoni tal-ambjent u l-promozzjoni ta' teknoloġiji ġodda, li johorġu offerti għal kapaċitajiet ġodda fuq il-bażi ta' kriterji ppubblikati. Din l-offerta tista' tkun relatata ma' kapaċità ġdida jew miżuri fir-rigward tal-effiċjenza fl-użu tal-enerġija/il-ġestjoni tad-domanda. Il-proċedura ta' hruġ ta' offerti tista', madankollu, tkun introdotta biss jekk fuq il-bażi tal-proċedura tal-awtorizzazzjoni, il-kapaċità generanti li tkun qed tinbena jew il-miżuri li jkunu qed jittieħdu ma jkunux biżżejjed biex jintlaħqu dawk l-oġġettivi.

3. Id-dettalji dwar il-proċedura għas-sejha ta' offerti għal mezz biex tiġi ġġenerata l-kapaċità u miżuri fir-rigward tal-effiċjenza fl-użu tal-enerġija/il-ġestjoni tad-domanda għandhom jiġu ppubblikati f'Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea għall-anqas sitt xhur qabel id-data tal-gheluq għall-offerti.

L-ispeċifikazzjonijiet ta' sejha għall-offerti għandhom ikunu disponibbli għal kwalunkwe impriza stabbilita fit-territorju ta' Stat Membru sabiex ikollha biżżejjed żmien fejn tagħmel offerta.

Bil-ħsieb li tkun żgurata t-trasparenza u n-non-diskriminazzjoni, l-ispeċifikazzjonijiet tal-offerta għandhom ikollhom deskrizzjoni dettaljata tal-ispeċifikazzjonijiet tal-kuntratt u tal-proċedura li għandha tiġi segwita minn dawk kollha li jitfgħu offerta u lista eżawrjenti tal-kriterji li jirregolaw l-għażla ta' dawk li jitfgħu offerta u kif jinghata l-kuntratt, inklużi l-inċentivi, bħal sussidji, li jkunu koperti mill-offerta. Dawk l-ispeċifikazzjonijiet jistgħu jkunu marbuta wkoll mal-oqsma imsemmija fl-Artikolu 7(2).

4. F'sejhiet għall-offerti għal-kapaċità rekwizita ta' generazzjoni, għandhom ikunu kkunsidrati wkoll offerti għall-provvista tal-elettriku b'garanziji għall-perijodu fit-tul minn unitajiet ta' generazzjoni eżistenti, sakemm ir-rekwiziti addizzjonali jkunu jistgħu jiġu sodisfatti b'dan il-mod.

5. L-Istati Membri għandhom jahtru awtorità jew entità pubblika jew entità privata indipendenti minn attivitajiet ta' generazzjoni, trasmissjoni, distribuzzjoni u provvista tal-elettriku, li tista' tkun awtorità regolatorja msemmija fl-Artikolu 35(1), biex tkun responsabbli mill-organizzazzjoni, is-sorveljanza u l-kontroll tal-proċedura għal sejha ta' offerti imsemmija fil-paragrafi 1 sa 4 ta' dan l-Artikolu. Fejn operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jkun kompletament awtonomu minn attivitajiet ohra mhux relatati mas-sistema ta' trasmissjoni f'termini ta' proprjetà, l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jista' jinhatar bhala l-entità responsabbli mill-organizzazzjoni, isd-sorveljanza u l-kontroll tal-proċedura ta' sejha għall-offerti. Dik l-awtorità jew entità għandha tiehu l-miżuri meħtieġa kollha biex tiżgura l-kunfidenzjalità tal-informazzjoni li jkun hemm fl-offerti.

KAPITOLU IV

OPERAZZJONI TAS-SISTEMA TA' TRASMISSJONI

Artikolu 9

Separazzjoni tas-sistemi ta' trasmissjoni u tal-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li mit-3 ta' Marzu 2012:

(a) kull impriża li tkun proprjetarja ta' sistema ta' trasmissjoni tagħha taġixxi bhala operatur tas-sistema ta' trasmissjoni;

(b) l-istess persuna jew persuni mhumiex intitolati:

(i) li direttament jew indirettament jeżerċitaw kontroll fuq impriża li twettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista, u li direttament jew indirettament jeżerċitaw kontroll jew jeżerċitaw kwalunkwe dritt fuq operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew fuq sistema ta' trasmissjoni; jew

(ii) li direttament jew indirettament jeżerċitaw kontroll fuq operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew fuq sistema ta' trasmissjoni, u li direttament jew indirettament jeżerċitaw kontroll jew jeżerċitaw kwalunkwe dritt fuq impriża li twettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista;

(c) l-istess persuna jew persuni mhumiex intitolati jahtru membri tal-bord ta' sorveljanza, tal-bord amministrattiv jew ta' korpi li legalment jirrapprezentaw l-impriża, ta' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew tas-sistema ta' trasmissjoni, u li direttament jew indirettament jeżerċitaw kontroll jew jeżerċitaw kwalunkwe dritt fuq impriża li twettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew ta' provvista; u

(d) l-istess persuna mhix intitolata tkun membru tal-bord ta' sorveljanza, tal-bord amministrattiv jew ta' korpi li legalment jirrapprezentaw l-impriża, kemm ta' impriża li twettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew ta' provvista u operatur ta' sistema ta' trasmissjoni jew ta' sistema ta' trasmissjoni.

2. Id-drittijiet imsemmija fil-punti (b) u (c) tal-Paragrafu 1 għandhom jinkludu, b'mod partikolari:

(a) is-setgħa tal-eżerċizzju tad-drittijiet ta' votazzjoni;

(b) is-setgħa għall-hatra tal-membri tal-bord superviżorju, tal-bord amministrattiv jew tal-entitajiet li jirrapprezentaw l-impriži b'mod legali; jew

(c) iż-żamma ta' sehem ta' magġoranza.

3. Għall-finijiet tal-punt (b) tal-Paragrafu 1, in-nozzjoni ta' "impriża li twettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista" għandha tinkludi "impriża li twettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' produzzjoni u provvista" fis-sens tad-Direttiva 2009/73/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Lulju 2009 dwar ir-regoli komuni għas-suk

intern tal-gass naturali ⁽¹⁾, u t-termini "operatur ta' sistema ta' trasmissjoni" u "sistema ta' trasmissjoni" għandhom jinkludu "operatur ta' sistema ta' trasmissjoni" u "sistema ta' trasmissjoni" fis-sens ta' dik id-Direttiva.

4. L-Istati Membri jistgħu jippermettu derogi mill-punti (b) u (c) tal-Paragrafu 1 sat-3 ta' Marzu 2013, sakemm l-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni ma jkunux jiffurmaw parti minn impriża integrata vertikament.

5. L-obbligu stipulat fil-punt (a) tal-Paragrafu 1 għandu jitqies sodisfatt f'sitwazzjoni fejn żewġ impriži jew aktar li jkunu l-proprjetarji ta' sistemi ta' trasmissjoni jgħolqu impriża kongunta li taġixxi ta' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni f'żewġ Stati Membri jew aktar għas-sistemi ta' trasmissjoni kkonċernati. L-ebda impriża oħra ma tista' tkun parti minn din l-impriża kongunta, sakemm ma tkunx għet approvata taħt l-Artikolu 13 bhala operatur indipendenti tas-sistema jew bhala operatur indipendenti tat-trasmissjoni għall-finijiet tal-Kapitolu V.

6. Għall-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu, fejn il-persuna msemmija fil-punti (b), (c) u (d) tal-Paragrafu 1 hija l-Istat Membru jew entità pubblika oħra, żewġ entitajiet pubbliċi separati li jeżerċitaw kontroll, minn naha waħda, fuq operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew fuq sistema ta' trasmissjoni u, min-naha l-oħra, fuq impriża li twettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista, għandhom jitqiesu bhala l-istess persuna jew l-istess persuni.

7. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li la l-informazzjoni kummerċjalment sensittiva msemmija fl-Artikolu 16 miżmuma minn operatur tas-sistema ta' trasmissjoni li kienet tagħmel parti minn impriża integrata vertikament u lanqas il-persunal ta' tali operatur tas-sistema ta' trasmissjoni ma jiġu trasferiti lil impriži li jwettqu kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni u ta' provvista.

8. Fejn, fit-3 ta' Settembru 2009, is-sistema ta' trasmissjoni tkun il-proprjetà ta' impriża integrata vertikament, l-Istati Membri jistgħu jiddeċiedu li ma japplikawx il-Paragrafu 1.

F'tali każ, l-Istati Membri kkonċernati għandhom jew:

(a) jahtru operatur tas-sistema indipendenti taħt l-Artikolu 13; jew

(b) jikkonformaw mad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu V.

9. Fejn, fit-3 ta' Settembru 2009, is-sistema tat-trasmissjoni tkun il-proprjetà ta' impriża integrata vertikament u hemm arrangamenti fil-post li jggarantixxu aktar indipendenza effettiva tal-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni mid-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu V, l-Istati Membri jistgħu jiddeċiedu li ma japplikawx il-Paragrafu 1.

10. Qabel ma impriża tkun approvata u maħtura bhala operatur tas-sistema ta' trasmissjoni skont il-Paragrafu 9 ta' dan l-Artikolu, hija għandha tkun ċertifikata konformement mal-proċeduri stabbiliti fl-Artikoli 10(4), (5) u (6) ta' din id-Direttiva u fl-Artikolu 3 tar-Regolament (KE) Nru 714/2009, skont liema l-Kummissjoni għandha tivverifika li l-arrangamenti fis-seħh jggarantixxu b'mod ċar iżjed l-indipendenza effettiva tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni milli d-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu V.

⁽¹⁾ Ara paġna 94 ta' dan il-Ġurnal Uffiċjali.

11. Imprizi integrati vertikament li huma proprjetarji ta' sistema ta' trasmissjoni fl-ebda każ ma għandhom jiġu mċaħħda milli jieħdu passi biex jikkonformaw mal-Paragrafu 1.

12. L-imprizi li jwettqu kwalunkwe wahda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista ma għandhom fl-ebda każ ikunu jistgħu jieħdu kontroll ta' jew jeżerċitaw direttament jew indirettament kwalunkwe dritt fuq operaturi ta' sistema ta' trasmissjoni li għet separata fl-Istati Membri li japplikaw il-Paragrafu 1.

Artikolu 10

Hatra u ċertifikazzjoni ta' operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni

1. Qabel ma impriza tkun approvata u mahtura bhala operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, hija għandha tkun ċertifikata konformement mal-proċeduri stabbiliti fil-paragrafi 4, 5 u 6 ta' dan l-Artikolu u fl-Artikolu 3 tar-Regolament (KE) Nru 714/2009.

2. Imprizi proprjetarji ta' sistema ta' trasmissjoni u li ġew ċertifikati mill-awtorità regolatorja nazzjonali bhala li kkonformaw mar-rekwiżiti tal-Artikolu 9, konformement mal-proċedura ta' ċertifikazzjoni aktar 'l isfel, għandhom jiġu approvati u mahtura bhala operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni mill-Istati Membri. Il-hatra tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni għandha tiġi nnotifikata lill-Kummissjoni u ppubblikata f'Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea.

3. L-operaturi ta' sistema ta' trasmissjoni għandhom jinnotifikaw lill-awtorità regolatorja bi kwalunkwe transazzjoni ppjanata li tista' teħtieġ valutazzjoni mill-ġdid tal-konformità tagħha mar-rekwiżiti l-Artikolu 9.

4. L-awtoritajiet regolatorji għandhom jissorveljaw l-konformità kontinwa tal-operaturi ta' sistema ta' trasmissjoni mal-Artikolu 9. Għandhom jibdeu proċeduri ta' ċertifikazzjoni biex jiżguraw tali konformità:

- (a) man-notifika mill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni taħt il-Paragrafu 3;
- (b) fuq inizjattiva tagħhom stess fejn ikollhom tagħrif li bidla ppjanata fid-drittijiet jew fl-influenza fuq proprjetarji ta' sistema ta' trasmissjoni jew operaturi ta' sistema ta' trasmissjoni tista' twassal għal ksur tal-Artikolu 9, jew fejn għandhom raġuni biex jemnu li seta' seħħ tali ksur; jew
- (c) fuq talba motivata mill-Kummissjoni.

5. L-awtoritajiet regolatorji għandhom jadotta deċizzjoni dwar iċ-ċertifikazzjoni ta' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni f'perjodu ta' erba' xhur mid-data tan-notifika mill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew mid-data tat-talba tal-Kummissjoni. Wara l-iskadenza ta' dan il-perjodu, iċ-ċertifikazzjoni għandha titqies bhala mogħtija. Id-deċizzjoni espliċita jew taċita tal-awtorità regolatorja għandha ssir effettiva biss wara l-konkluzjoni tal-proċedura prevista fil-Paragrafu 6.

6. Id-deċizzjoni espliċita jew taċita dwar iċ-ċertifikazzjoni ta' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandha tkun notifikata min-ghajr dewmien lill-Kummissjoni mill-awtorità regolatorja, flimkien mal-informazzjoni rilevanti kollha fir-rigward tad-deċizzjoni. Il-Kummissjoni għandha taġixxi konformement mal-proċedura stabbilita fl-Artikolu 3 tar-Regolament (KE) Nru 714/2009.

7. L-awtoritajiet regolatorji u l-Kummissjoni jistgħu jesigū mill-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni u mill-imprizi li jwettqu kwalunkwe wahda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew ta' provvista kwalunkwe informazzjoni rilevanti għat-tweġiq tal-kompiti tagħhom taħt dan l-Artikolu.

8. L-awtoritajiet regolatorji u l-Kummissjoni għandhom jipprezervaw il-kunfidenzjalità ta' informazzjoni kummerċjalment sensitiva.

Artikolu 11

Ċertifikazzjoni fir-rigward ta' pajjiżi terzi

1. Fejn ċertifikazzjoni hija meħtieġa minn proprjetarju ta' sistema ta' trasmissjoni jew operatur ta' sistema ta' trasmissjoni u li hija kkontrollata minn persuna jew persuni minn pajjiż terz jew minn pajjiżi terzi, l-awtorità regolatorja għandha tinnotifika lill-Kummissjoni.

L-awtorità regolatorja għandha tinnotifika lill-Kummissjoni wkoll mingħajr dewmien kull ċirkustanza li tirriżulta f'persuna jew persuni minn pajjiż terz jew minn pajjiżi terzi li jiksbu kontroll tas-sistema ta' trasmissjoni jew operatur ta' sistema ta' trasmissjoni.

2. L-operaturi ta' sistema ta' trasmissjoni għandhom jinnotifikaw lill-awtorità regolatorja bi kwalunkwe ċirkustanza li tirriżulta f'persuna jew persuni minn pajjiż terz jew minn pajjiżi terzi li jiksbu kontroll fuq is-sistema ta' trasmissjoni jew l-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni.

3. L-awtorità regolatorja għandha tadotta abbozz tad-deċizzjoni dwar iċ-ċertifikazzjoni ta' operatur ta' sistema ta' trasmissjoni fi żmien erba' xhur mid-data tan-notifika mill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni. Hija għandha tirrifjuta iċ-ċertifikazzjoni jekk ma jkunx ġie ppruvat:

- (a) li l-entità kkonċernata tikkonforma mar-rekwiżiti tal-Artikolu 9; u
- (b) lill-awtorità regolatorja jew lil awtorità kompetenti ohra mahtura mill-Istat Membru li l-ghotja taċ-ċertifikazzjoni mhux ser tpoġġi f'riskju s-sigurtà tal-provvista tal-enerġija tal-Istat Membru u l-Komunità. Fil-kunsiderazzjoni ta' din il-kwistjoni l-awtorità regolatorja jew l-awtorità kompetenti l-ohra mahtura għandha tiehu kont ta':
  - (i) d-drittijiet u l-obbligi tal-Komunità fir-rigward ta' dawn il-pajjiżi terzi li jirriżultaw taħt id-dritt internazzjonali, inkluż kull ftehim konkluż ma' xi pajjiż terz jew aktar li għalih il-Komunità hija parti u li jkun indirizza l-kwistjonijiet tas-sigurtà tal-provvista tal-enerġija;

- (ii) id-drittijiet u l-obbligi tal-Istat Membru fir-rigward ta' dawn il-pajjiżi terzi li jirriżultaw minn ftehim konkluż ma' dawn il-pajjiżi terzi, safejn huma konformement mal-liġi Komunitarja; u
- (iii) fatti speċifiċi u ċirkostanzi oħra tal-każ u l-pajjiżi terzi konċernat.
4. Id-deċiżjoni għandha tiġi notifikata mingħajr dewmien mill-awtorità regolatorja lill-Kummissjoni, flimkien mal-informazzjoni rilevanti kollha rigward dik id-deċiżjoni.
5. L-Istati Membri għandhom jagħmlu provvediment sabiex l-awtorità regolatorja u/jew l-awtorità kompetenti mahtura msemmija fil-punt (b) tal-Paragrafu 3, qabel ma l-awtorità regolatorja tadotta deċiżjoni dwar iċ-ċertifikazzjoni, jitolbu opinjoni mill-Kummissjoni dwar jekk:
- (a) l-entità kkonċernata tikkonformax mar-rekwiżiti tal-Artikolu 9; u
- (b) l-ghoti taċ-ċertifikazzjoni ma tpoġġix f'riskju s-sigurtà tal-provvista tal-enerġija lill-Komunità.
6. Il-Kummissjoni għandha teżamina t-talba msemmija fil-Paragrafu 5 hekk kif tirċeviha. Fi żmien xahrejn minn meta tirċievi t-talba, hija għanda tagħti l-opinjoni tagħha lill-awtorità regolatorja nazzjonali jew, jekk it-talba tkun saret mill-awtorità kompetenti mahtura, lil dik l-awtorità.
- Fit-thejija tal-opinjoni, il-Kummissjoni tista' titlob l-opinjoni tal-Aġenzija, l-Istat Membru konċernat, u partijiet interessati. Fil-każ li l-Kummissjoni tagħmel din it-talba, il-perijodu ta' xahrejn għandu jiġi estiż b'xahrejn.
- Fin-nuqqas ta' opinjoni mill-Kummissjoni fi żmien il-perijodu msemmi fl-ewwel u fit-tieni subparagrafi, il-Kummissjoni għandha titqies li ma tqajjimx oġġezzjonijiet għad-deċiżjoni tal-awtorità regolatorja.
7. Meta tkun qed tivvaluta jekk il-kontroll minn persuna jew persuni minn pajjiżi terzi jew minn pajjiżi terzi ikunx qed ipoġġi f'riskju s-sigurtà tal-provvista tal-enerġija lill-Komunità, il-Kummissjoni għandha tqis:
- (a) il-fatti speċifiċi tal-każ u l-pajjiżi terzi jew pajjiżi terzi konċernati; u
- (b) id-drittijiet u l-obbligi tal-Komunità fir-rigward ta' dak il-pajjiżi terzi li jkunu ġejjin mid-dritt internazzjonali, inkluż xi ftehim konkluż ma' xi pajjiżi terzi jew pajjiżi terzi li għalih il-Komunità tkun Parti u li jkun indirizza l-kwistjonijiet tas-sigurtà tal-provvista.
8. L-awtorità regolatorja nazzjonali għandha, f'perijodu ta' xahrejn wara l-iskadenza tal-perijodu msemmi fil-Paragrafu 6, tadotta d-deċiżjoni finali tagħha dwar iċ-ċertifikazzjoni. Meta tadotta d-deċiżjoni finali tagħha l-awtorità regolatorja nazzjonali għandha tiegħu l-akbar kont tal-opinjoni tal-Kummissjoni. Fi kwalunkwe każ l-Istati Membri għandhom ikollhom id-dritt li jirrifjutaw iċ-ċertifikazzjoni fejn l-ghoti ta' ċertifikazzjoni tqiegħed f'riskju s-sigurtà tal-provvista tal-enerġija tal-Istati Membri jew is-sigurtà tal-provvista tal-enerġija ta' Stat Membru iehor. Fejn

l-Istat Membru jkun hatar awtorità kompetenti oħra biex tivvaluta l-punt (b) tal-Paragrafu 3, huwa jista' jesigi li l-awtorità regolatorja nazzjonali tadotta d-deċiżjoni finali tagħha konformement mal-valutazzjoni ta' dik l-awtorità kompetenti. Id-deċiżjoni finali tal-awtorità regolatorja nazzjonali u l-opinjoni tal-Kummissjoni għandhom jiġu ppubblikati flimkien. Fejn id-deċiżjoni finali tvarja mill-opinjoni tal-Kummissjoni, l-Istat Membru kkonċernat għandu jipprova u jippubblika, flimkien ma' dik id-deċiżjoni, ir-raġunjar għal dik id-deċiżjoni.

9. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jaffettwa d-dritt tal-Istati Membri li, konformement mal-liġi Komunitarja, jeżerċitaw kontrolli legali nazzjonali biex iharsu interessi legittimi tas-sigurtà pubblika.

10. Il-Kummissjoni tista' tadotta linji gwida li jistabbilixxu id-dettalji tal-proċedura li għandha tiġi segwita għall-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu. Dawn il-miżuri, imfassla biex jemendaw l-elementi mhux essenzjali ta' din id-Direttiva billi jissupplimentawha, għandhom jiġu adottati konformement mal-proċedura regolatorja bi skrutinju msemmija fl-Artikolu 46(2).

11. Dan l-Artikolu, bl-eċċezzjoni tal-punt (a) tal-Paragrafu 3, għandu japplika wkoll għal Stati Membri li huma suġġetti għal deroga taht l-Artikolu 44.

Artikolu 12

Kompiti tal-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni

Kull operatur ta' sistema ta' trasmissjoni għandu jkun responsabbli biex:

- (a) jiżgura l-kapaċità fit-tul tas-sistema li tlaħhaq ma' domandi raġonevoli għat-trasmissjoni tal-elettriku, l-operazzjoni, il-manutenzjoni u l-iżvilupp taht kondizzjonijiet ekonomiċi sistemi ta' trasmissjoni siguri, affidabbli u effiċjenti b'kont dovut għall-ambjent;
- (b) jiżgura l-mezzi adegwati biex jissodisfa l-obbligi tas-servizz;
- (c) jikkontribwixxi għas-sigurtà tal-provvista permezz ta' kapaċità ta' trasmissjoni adegwata u affidabbiltà tas-sistema;
- (d) jamministra l-flussi ta' enerġija fuq is-sistema, b'kont mehud ta' skambji ma' sistemi interkonnessi oħra. Għal dak il-ghan, l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jkun responsabbli biex jiżgura sistema tal-elettriku sigura, affidabbli u effiċjenti u, f'dak il-kuntest, biex jiżgura d-disponibbiltà tas-servizzi aċċessarji, inklużi daww provduti minn reazzjoni għad-domanda, kemm-il darba din id-disponibbiltà tkun waħda indipendenti minn kwalunkwe sistema ta' trasmissjoni oħra li magħha s-sistema tiegħu tkun interkonnessa;
- (e) jipprova lill-operatur ta' kwalunkwe sistema oħra li magħha s-sistema tiegħu tkun interkonnessa, informazzjoni biżżejjed biex jiżgura l-operazzjoni sigura u effiċjenti, l-iżvilupp koordinat u l-interoperabbiltà tas-sistema interkonnessa;

- (f) jiżgura li ma jkunx hemm diskriminazzjoni bejn l-utenti tas-sistema jew bejn klassijiet ta' utenti tas-sistema, b'mod partikolari favur l-imprezzi relatati tiegħu;
- (g) jipprovdi lill-utenti ta' sistema bl-informazzjoni li jehtiegu għal aċċess effiċjenti għas-sistema;
- (h) jiġbor il-kirjiet ta' kongestjoni u l-hlasijiet skont il-mekkaniżmu ta' kumpens għal operatur ta' sistema ta' inter-trasmissjoni bi qbil mal-Artikolu 13 tar-Regolament (KE) Nru 714/2009, jagħti u jimmaniġġja aċċess għal partijiet terzi u jagħti spjegazzjonijiet raġunati meta jirrifjuta aċċess bhal dan, li għandu jiġi mmonitorjat mill-awtoritajiet regolatorji nazzjonali; meta jwettqu d-dmirijiet tagħhom skont dan l-Artikolu, l-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni għandhom jiffaċilitaw primarjament l-integrazzjoni tas-suq.

Artikolu 13

Operaturi ta' sistemi indipendenti

1. Fejn is-sistema ta' trasmissjoni tkun il-proprjetà ta' imprezza integrata vertikalment fit-3 ta' Settembru 2009, l-Istati Membri jistgħu jiddeciedu li ma japplikawx l-Artikolu 9(1) u jaħtru operatur ta' sistema indipendenti fuq proposta mill-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni. Din il-hatra għandha tkun sugġetta għall-approvazzjoni mill-Kummissjoni.

2. L-Istat Membru jista' japprova u jaħtar biss operatur ta' sistema indipendenti, meta:

- (a) l-operatur kandidat ikun wera li jikkonforma mar-reqwiziti tal-Artikolu 9(1)(b), (c) u (d);
- (b) l-operatur kandidat ikun wera li għandu għad-dispożizzjoni tiegħu l-finanzi u r-riżorsi tekniċi, fiżiċi u umani mehtieġa biex iwettaq il-kompiti tiegħu taht l-Artikolu 12;
- (c) l-operatur kandidat ha l-impenn li jikkonforma ma' pjan ta' żvilupp ta' qafas ta' għaxar snin monitorjat minn awtorità regolatorja;
- (d) il-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni jkun wera l-abbiltà tiegħu li jikkonforma mal-obbligi tiegħu konformement mal-Paragrafu 5. Għal dak il-ghan, għandu jipprovdi abbozz tal-arrangamenti kuntrattwali kollha mal-imprezza kandidata u ma' kwalunkwe entità oħra relevanti; u
- (e) l-operatur kandidat wera l-abbiltà tiegħu li jikkonforma mal-obbligi tiegħu skont ir-Regolament (KE) Nru 714/2009 inklużi l-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni fil-livell Ewropew u reġjonali.

3. L-imprezzi li jkunu ġew ċertifikati mill-awtorità regolatorja bhala li kkonformaw mar-reqwiziti tal-Artikolu 11 u tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu għandhom jiġu approvati u maħtura bhala operaturi tas-sistema indipendenti mill-Istati Membri. Il-proċedura ta' ċertifikazzjoni jew fl-Artikolu 10 ta' din id-Direttiva u l-Artikolu 3 tar-Regolament (KE) Nru 714/2009 jew fl-Artikolu 11 ta' din id-Direttiva għandha tapplika.

4. Kull operatur tas-sistema indipendenti għandu jkun responsabbli għall-ghoti u l-immaniġġjar tal-aċċess tal-partijiet terzi, inkluż il-ġbir tat-tariffi ta' aċċess, il-kirjiet ta' kongestjoni u l-pagamenti skont il-mekkaniżmu ta' kumpens għal operatur ta' sistema ta' inter-trasmissjoni bi qbil mal-Artikolu 13 tar-Regolament (KE) Nru 714/2009, kif ukoll għat-thaddim, il-manteniment u l-iżvilupp tas-sistema ta' trasmissjoni, u biex tiġi żgurata l-abbiltà fuq tul ta' żmien twil tas-sistema biex tiġi ssodisfatta t-talba raġunevoli permezz ta' ppjanar tal-investment. Fl-iżvilupp tas-sistema ta' trasmissjoni, l-operatur tas-sistema indipendenti għandu jkun responsabbli għall-ippjanar (inkluża l-proċedura tal-awtorizzazzjoni), il-bini, u l-kuntrattar tal-infrastruttura l-ġdida. Għal dan il-ghan, l-operatur ta' sistema indipendenti għandu jaġixxi bhala operatur tas-sistema ta' trasmissjoni konformement ma' dan il-Kapitolu. Il-proprjetarji tas-sistema ta' trasmissjoni ma għandhomx ikunu responsabbli għall-approvazzjoni u l-ġestjoni ta' aċċess mill-partijiet terzi, u lanqas għall-ippjanar tal-investment.

5. Meta jinħatar operatur ta' sistema indipendenti, il-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni għandu:

- (a) jipprovdi l-koperazzjoni u l-appoġġ kollha relevanti lill-operatur tas-sistema indipendenti għat-twettiq tal-kompiti tiegħu, inkluż b'mod partikolari t-tagħrif kollu relevanti;
- (b) jiffinanzja l-investimenti deċiżi mill-operatur tas-sistema indipendenti u approvati mill-awtorità regolatorja, jew jaċċetta li jiġu ffinanzjati minn kwalunkwe parti interessata, inkluż l-operatur tas-sistema indipendenti. L-arrangament relevanti tal-iffinanzjar għandhom ikunu sugġetti għall-approvazzjoni mill-awtorità regolatorja; Qabel din l-approvazzjoni, l-Awtorità Regolatorja għandha tikkonsulta l-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni flimkien ma' partijiet interessati oħra;
- (c) tipprovdi għall-kopertura tar-responsabbiltà li tikkonċerna l-assi tan-network, eskluża r-responsabbiltà marbuta mal-kompiti tal-operatur tas-sistema indipendenti; u
- (d) jipprovdi garanziji biex jiġi ffaċilitat il-finanzjament ta' kwalunkwe espansjonijiet tan-network bl-eċċezzjoni ta' daww l-investimenti fejn, konformement mal-punt (b), jkun ta l-approvazzjoni tiegħu għal finanzjament minn kwalunkwe parti interessata, inkluż l-operatur tas-sistema indipendenti.

6. F'koperazzjoni mill-qrib mal-awtorità regolatorja, l-awtorità nazzjonali relevanti fuq il-kompetizzjoni għandha tingħata s-setgħat kollha relevanti sabiex tissorvelja b'mod effettiv il-konformità tal-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni mal-obbligi tiegħu konformement mal-Paragrafu 5.

Artikolu 14

Separazzjoni tal-proprjetarji ta' sistemi ta' trasmissjoni

1. Proprjetarju ta' sistema ta' trasmissjoni, fejn operatur ta' sistema indipendenti jkun inħatar, li jkun parti minn imprezzi integrati vertikalment, għandu jkun indipendenti, għall-anqas f'termini tal-forma ġuridika tiegħu, fl-organizzazzjoni u t-tehid tad-deċiżjonijiet tiegħu, minn attivitajiet oħrajn li ma jkunux relatati mat-trasmissjoni.

2. Sabiex tiġi aċċertata l-indipendenza tal-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni imsemmi fil-Paragrafu 1, għandhom japplikaw l-kriterji minimi li ġejjin:

- (a) il-persuni responsabbli għall-amministrazzjoni tal-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni ma għandhomx jiehdu sehem fl-istrutturi tal-kumpaniji tal-impriza integrata tal-elettriku li hija responsabbli, direttament jew indirettament, għall-operat ta' kuljum tal-generazzjoni, id-distribuzzjoni u l-provvista tal-elettriku;
- (b) għandhom jittiehdu miżuri xierqa biex jiġi aċċertat li l-interessi professjonali tal-persuni responsabbli għall-amministrazzjoni tal-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni jitqiesu b'mod li jiżgura li huma kapaci li jaġixxu b'mod indipendenti; u
- (c) il-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jfassal programm ta' konformità, li jistabbilixxi l-miżuri meħuda biex ikun żgurat li ma jkun hemm l-ebda kondotta diskriminatorja, u biex ikun żgurat li l-harsien ta' dan il-programm ikun issorveljat b'mod adatt. Il-programm ta' konformità għandu jistabbilixxi l-obbligi speċifiċi tal-impjegati li jilhqu dawk l-għanijiet. Rapport ta' kull sena, li jindika l-miżuri li jkunu ttiehdu, għandu jinghata mill-persuna jew korp responsabbli għas-sorveljanza tal-programm ta' konformità lill-awtorità regolatorja u għandu jiġi ppubblikat.

3. Il-Kummissjoni tista' tohroġ Linji gwida biex taċċerta l-konformità shiha u effettiva mal-Paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu tal-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni. Dawn il-miżuri, imfassla biex jemendaw l-elementi mhux essenzjali ta' din id-Direttiva billi jissupplimentawha, għandhom jiġu adottati konformement mal-proċedura regolatorja bi skrutinju msemmija fl-Artikolu 46(2).

Artikolu 15

Dispaċċ u bilanċjar

1. Mingħajr preġudizzju għall-provvista tal-elettriku fuq il-baži tal-obbligi kuntrattwali, inklużi dawk li jkunu ġejjin mill-ispeċifikazzjonijiet tat-tfiegħ tal-offerti, l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu, fejn ikollu din il-funzjoni, jkun responsabbli mid-dispaċċ ta' installazzjonijiet ta' generazzjoni fiż-żona tiegħu u biex jiddetermina l-użu ta' interkonnnetturi ma' sistemi oħra.

2. Id-dispaċċ ta' installazzjonijiet ta' generazzjoni u l-użu ta' interkonnnetturi għandhom jiġu determinati fuq il-baži ta' kriterji li għandhom jiġu approvati mill-awtoritajiet regolatorji nazzjonali fejn dawn huma kompetenti u li għandhom ikunu oġġettivi, pubblikati u applikati b'mod nondiskriminatorju li jiżgura l-funzjonament tajjeb tas-suq intern fil-qasam tal-elettriku. Il-kriterji għandhom jiehdu kont tal-preċedenza ekonomika tal-elettriku minn installazzjonijiet ta' generazzjoni disponibbli jew trasferimenti ta' interkonnnetturi kif ukoll ir-restrizzjonijiet tekniki fuq is-sistema.

3. Stat Membru għandu jehtieg li l-operaturi tas-sistema jaġixxu bi qbil mal-Artikolu 16 tad-Direttiva 2009/28/KE meta jsir id-dispaċċ tal-installazzjonijiet li jużaw l-enerġija minn sorsi li jiġġeddu. Jista' wkoll jirrikjedi lill-operatur tas-sistema li jagħti priorità meta jiddispaċċja l-installazzjonijiet ta' generazzjoni li jipproduċu s-sħana u l-enerġija flimkien.

4. Stat Membru jista', għal raġunijiet ta' sigurtà tal-provvista, jagħti istruzzjoni li tinghata priorità għad-dispaċċ ta' installazzjonijiet ta' generazzjoni li jkunu jużaw sorsi ta' karburant ta' enerġija primarja indigena, sa livell, fi kwalunkwe sena kalendarja, ta' 15 % tal-enerġija primarja totali meħtieġa għall-produzzjoni tal-elettriku kkunsmat fl-Istat Membru kkonċernat.

5. L-awtoritajiet regolatorji fejn l-Istati Membri jkunu għamli dispożizzjonijiet għal dan, jew l-Istati Membri għandhom jeżiġu li l-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni jikkonformaw mal-istandards minimi għall-manutenzjoni u l-iżvilupp tas-sistema ta' trasmissjoni, inkluża l-kapaċità ta' interkonnnessjoni.

6. L-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni għandhom jiksibu l-enerġija li jużaw biex ikopru t-telf fl-enerġija u jirriżervaw il-kapaċità fis-sistema tagħhom skont proċeduri trasparenti, mhux diskriminatorji u bbażati fuq is-suq, kull meta jkollhom din il-funzjoni.

7. Ir-regoli adottati mill-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni għall-ibbilanċjar tas-sistema tal-elettriku għandhom ikunu oġġettivi, trasparenti u mhux diskriminatorji, inklużi r-regoli biex l-utenti tas-sistema tan-netwerks tagħhom ihallsu għal skwilibrju tal-enerġija. It-termini u l-kondizzjonijiet, inklużi r-regoli u t-tariffi, għall-provizjoni ta' tali servizzi minn operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni għandhom jiġu stabbiliti skont metodoloġija kompatibbli mal-Artikolu 37(6) b'mod non-diskriminatorju u li jirrefletti l-ispejjeż u għandhom jiġu ppubblikati.

Artikolu 16

Konfidenzjalità għall-proprjetarji ta' sistema ta' trasmissjoni u operaturi ta' sistema ta' trasmissjoni

1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 30 jew kwalunkwe obbligu legali iehor biex tiġi żvelata informazzjoni, l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni u kull proprjetarju ta' sistema ta' trasmissjoni għandhom iżommu l-konfidenzjalità ta' informazzjoni kummerċjalment sensitiva miksuba waqt it-twettiq tan-negozju tagħhom, u għandhom jipprevjenu li informazzjoni dwar l-attivitajiet tagħhom stess li tista' tkun kummerċjalment vantaġġuza tiġi żvelata b'mod diskriminatorju. B'mod partikolari, huma m'għandhomx jiżvelaw informazzjoni kummerċjalment sensitiva lill-partijiet l-oħra tal-impriza, sakemm dan ma jkunx neċessarju għat-twettiq ta' tranżazzjoni kummerċjali. Sabiex tkun żgurata l-osservanza shiha tar-regoli dwar is-separazzjoni tal-informazzjoni, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni ma jużax servizzi konġunti, bħal servizz legali konġunt, apparti funzjonijiet purament amministrattivi jew tal-IT.

2. L-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni ma għandhomx, fil-kuntest ta' bejgħ jew ta' xiri tal-elettriku minn impriži relatati, jużaw skorrettament informazzjoni kummerċjalment sensittiva miksuba minn partijiet terzi fil-kuntest tal-ghoti jew tan-negożjar tal-aċċess għas-sistema.

3. L-informazzjoni neċessarja għal kompetizzjoni effettiva u għal thaddim effiċjenti tas-suq għandha tkun ippubblikata. Dak l-obbligu għandu jitwettaq mingħajr preġudizzju għall-preservazzjoni tal-kunfidenzjalità ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva.

KAPITOLU V

OPERATUR TA' TRASMISSJONI INDIPENDENTI

Artikolu 17

L-assi, it-tagħmir, l-istaff u l-identità

1. L-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni għandhom ikunu mghammra bir-riżorsi umani, tekniċi, fiżiċi u finanzjarji kollha biex jaqdu l-obbligi tagħhom taht din id-Direttiva u jwettqu l-attività ta' trasmissjoni tal-elettriku, partikolarment:

- (a) assi li huma meħtieġa għall-attività ta' trasmissjoni tal-elettriku, inkluża s-sistema ta' trasmissjoni, għandhom ikunu l-proprjetà ta' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni;
- (b) persunal, meħtieġ għall-attività ta' trasmissjoni tal-elettriku, inkluż il-prestazzjoni tal-kompiti korporattivi, għandu jiġi impjegat mill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni;
- (c) il-leasing ta' persunal u l-ghoti ta' servizzi, lil u minn kwalunkwe parti oħra tal-impriża integrata vertikalment għandha tiġi pprojbata. Madankollu dan ma għandux jipprevjeni l-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni milli jagħti servizzi lill-impriża integrata vertikalment sakemm:
  - (i) il-provvista ta' dawn is-servizzi ma tiddiskriminax bejn l-utenti tas-sistema, tkun disponibbli lil utenti kollha tas-sistema fuq l-istess termini u kondizzjonijiet u ma tirrestringix, tghawweg jew tipprevjeni kompetizzjoni fil-produzzjoni jew il-provvista; u
  - (ii) it-termini u l-kondizzjonijiet tal-provvista ta' dawn is-servizzi huma approvati mill-awtorità regolatorja;
- (d) mingħajr preġudizzju għad-deċizzjonijiet tal-Korp ta' Sorveljanza taht l-Artikolu 20, riżorsi finanzjarji xierqa għal proġetti futuri ta' investiment u/jew għas-sostituzzjoni ta' assi eżistenti għandhom ikunu disponibbli għall-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni fiż-żmien dovut mill-impriża integrata vertikalment wara talba adatta mill-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni.

2. L-attività tat-trasmissjoni tal-elettriku għandha għall-anqas tinkludi l-kompiti li ġejjin flimkien ma' daww elenkati fl-Artikolu 12:

- (a) rappreżentanza tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni u kuntatti lil partijiet terzi u l-awtoritajiet regolatorji;
- (b) rappreżentanza tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni fin-Network Ewropew tal-Operaturi tas-Sistemi ta' Trasmissjoni (European Network of Transmission System Operators) tal-Elettriku, ("ENTSO tal-Elettriku");
- (c) l-ghoti u l-ġestjoni ta' aċċess ta' parti terza fuq bażi non-diskriminatorja bejn utenti tas-sistema jew klassijiet ta' utenti tas-sistema;
- (d) il-ġbir tal-ispejjeż kollha relatati mas-sistema ta' trasmissjoni inkluż l-ispejjeż ta' aċċess, l-ispejjeż ta' kumpens għal servizzi ancillari bħax-xiri ta' servizzi (l-ispejjeż ta' bilanċ, enerġija għal telf);
- (e) l-operazzjoni, il-manutenzjoni u l-iżvilupp ta' sistema ta' trasmissjoni sigura, effiċjenti u ekonomika;
- (f) ippjanar ta' investiment li jiżgura l-abilità fuq perjodu ta' żmien fit-tul biex jilhaq domanda raġonevoli u jiggarrantixxi s-sigurtà tal-provvista;
- (g) l-istabbiliment ta' impriži kongunti xierqa, inkluż ma' operatur tas-sistema ta' trasmissjoni wiehed jew aktar, skambji ta' enerġija, u l-atturi l-oħra rilevanti bil-għan tal-iżvilupp tal-holqien tas-swieq reġjonali jew jiġi ffacilitat il-proċess ta' liberalizzazzjoni; u
- (h) is-servizzi korporattivi kollha, inklużi s-servizzi legali, il-kontabilità u s-servizzi tal-IT.

3. L-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni għandhom ikunu organizzati f'forma legali kif imsemmija fl-Artikolu 1 tad-Direttiva tal-Kunsill 68/151/KEE ⁽¹⁾.

4. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni ma għandux, fl-identità, il-komunikazzjonijiet u l-użu tal-marka (branding) u l-lokazzjoni korporattiva tiegħu, johloq konfużjoni fir-rigward tal-identità tal-impriża vertikalment integrata jew kwalunkwe parti tagħha.

5. L-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni ma għandux jikkondividi sistemi jew tagħmir tal-IT, bini fiżiku u sistemi ta' aċċess tas-sigurtà ma' kwalunkwe parti tal-impriża integrata vertikalment u lanqas juża l-istess konsulenti jew kontratturi esterni għal sistemi jew tagħmir tal-IT, u sistemi ta' aċċess tas-sigurtà.

6. Il-kontabilità tal-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni għandhom jiġu vverifikati minn awditur li ma huwiex dak li jivverifika l-impriża integrata vertikalment jew xi parti minnha.

⁽¹⁾ L-Ewwel Direttiva tal-Kunsill 68/151/KEE tad-9 ta' Marzu 1968 dwar il-koordinament ta' salvagwardji li, għall-finijiet tal-protezzjoni tal-interessi tal-membri u ta' oħrajn, huma meħtieġa mill-Istati Membri mingħand kumpaniji fis-sens tat-tieni paragrafu tal-Artikolu 58 tat-Trattat, bil-għan li dawn is-salvagwardji isiru ekwivalenti mal-Komunità kollha (GU L 65, 14.3.1968, p. 8).

Artikolu 18

Indipendenza tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni

1. Minghajr preġudizzju għad-deċiżjonijiet tal-Korp ta' Sorveljanza taht l-Artikolu 20, l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jkollu:
  - (a) drittijiet deċiżjonali effettivi, li jkunu indipendenti mill-impriża tal-elettriku integrata, fir-rigward tal-assi meħtieġa biex ihaddem, iżomm jew jiżviluppa s-sistema ta' trasmissjoni; u
  - (b) is-setgħa li jsib fondi fis-suq kapitali b'mod partikolari billi jissellef u permezz ta' zieda kapitali.
2. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu, f'kull waqt, jaġixxi sabiex jiżgura li għandu r-riżorsi li jeħtieġ biex iwettaq ix-xogħol ta' trasmissjoni b'mod tajjeb u effiċjenti u jiżviluppa u jzomm is-sistema ta' trasmissjoni effiċjenti, sigura u ekonomika.
3. Is-sussidjarji tal-impriża integrata vertikalment li twettaq funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista ma għandu jkollhom ebda sehem dirett jew indirett fl-ishma fl-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni ma għandu jkollu l-ebda sehem dirett jew indirett fl-ishma ta' xi sussidjarja tal-impriża integrata vertikalment li twettaq funzjonijiet ta' generazzjoni jew provvista, u lanqas jirċievi dividendi jew xi benefiċċju finanzjarju iehor min dik is-sussidjarja.
4. L-istruttura ġenerali tal-ġestjoni u l-istatuti korporattivi tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandhom jiżguraw l-indipendenza effettiva tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni konformement ma' dan il-Kapitolu. L-impriża integrata vertikalment ma għandiex tiddetermina direttament jew indirettament il-kondotta kompetittiva tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni fir-rigward tal-attivitajiet ta' kuljum tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni u l-ġestjoni tan-network, jew fir-rigward tal-attivitajiet meħtieġa għat-thejjija tal-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network żviluppat taht l-Artikolu 22.
5. Fit-twettiq tal-hidmiet tagħhom fl-Artikolu 12 u l-Artikolu 17(2) ta' din id-Direttiva, u fil-konformità mal-Artikoli 14, 15 u 16 tar-Regolament (KE) Nru. 714/2009, l-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni m'għandhomx jiddiskriminaw kontra persuni differenti jew entitajiet u m'għandhomx jirringu, jgħawgu jew iċahhdu l-kompetizzjoni fil-ġenerazzjoni jew fil-forniment.
6. Kull relazzjoni kummerċjali u finanzjarja bejn l-impriża integrata vertikalment u l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, inkluż is-self mill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni lill-impriża integrata vertikalment, għandha tkun konformi mal-kondizzjonijiet tas-suq. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jzomm rekords iddettalji ta' dawn ir-relazzjonijiet kummerċjali u finanzjarji u jagħmilhom disponibbli lill-awtorità regolatorja hekk kif issirli t-talba.
7. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jippreżenta għall-apporvazzjoni mill-awtorità regolatorja l-ftehimiet kollha kummerċjali u finanzjarji mal-impriża integrata vertikalment.

8. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jinforma lill-awtorità regolatorja bir-riżorsi finanzjarji, imsemmija fl-Artikolu 17(1)(d), disponibbli għal proġetti futuri ta' investiment u/jew għas-sostituzzjoni ta' assi eżistenti.

9. L-impriża integrata vertikalment għandha tastjeni minn kull azzjoni li timpedixxi jew tippregudika l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni milli jikkonforma mal-obbligi tiegħu f'dan il-Kapitolu u ma għandiex tesigi li l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jitlob il-permess minn impiża integrata vertikalment fit-twettiq ta' dawk l-obbligi.

10. Impriża li tkun ġiet ċertifikata mill-awtorità regolatorja bħala konformi mar-rekwiżiti ta' dan il-Kapitolu għandha tkun approvata u nnominata bħala operatur tas-sistema ta' trasmissjoni mill-Istat Membru kkonċernat. Il-proċedura ta' ċertifikazzjoni jew fl-Artikolu 10 ta' din id-Direttiva u l-Artikolu 3 tar-Regolament (KE) Nru 714/2009 jew fl-Artikolu 11 ta' din id-Direttiva għandha tapplika.

Artikolu 19

Indipendenza tal-persunal u ġestjoni tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni

1. Id-deċiżjonijiet fir-rigward hatriet u tiġdid, kondizzjonijiet ta' xogħol inkluża r-remunerazzjoni u t-terminazzjoni tal-kariga tal-persuni responsabbli mill-ġestjoni u/jew membri tal-korpi amministrattivi tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandhom jittiehdu mill-Korp ta' Sorveljanza tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni mahtur taht l-Artikolu 20.
2. L-identità u l-kondizzjonijiet li jirregolaw it-terminu, it-tul ta' żmien u t-terminazzjoni L-identità u l-kondizzjonijiet li jiggvernaw il-mandat, id-dewmien u t-tmien tal-persuni nnominati mill-Korp Superviżorju għal hatra jew tiġdid bħala persuni responsabbli mill-ġestjoni eżekuttiva u/jew bħala membri tal-korpi amministrattivi tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, u r-raġunijiet għal kwalunkwe deċiżjoni proposta li ttejjem tali mandat, għandhom jiġu notifikati lill-awtorità regolatorja. Dawk il-kondizzjonijiet u d-deċiżjonijiet imsemmijin fil-Paragrafu 1 għandhom isiru obligatorji biss jekk, f'perjodu ta' tliet ġimgħat min-notifika, l-awtorità regolatorja ma tkun ressqet ebda oġġezzjoni.

L-awtorità regolatorja tista' toġġezzjona għad-deċiżjonijiet msemmija fil-Paragrafu 1:

- (a) jekk jitqajmu dubji dwar l-indipendenza professjonali ta' persuna nnominata responsabbli mill-ġestjoni u/jew membru tal-korpi amministrattivi; jew
  - (b) fil-każ ta' terminazzjoni prematura ta' kariga, jekk jeżistu dubji rigward il-ġustifikazzjoni ta' tali terminazzjoni prematura.
3. L-ebda pożizzjoni jew responsabbiltà professjonali, relazzjoni ta' interess jew ta' negozju, direttament jew indirettament, mal-impriża integrata vertikalment jew ma' kwalunkwe parti minnha jew mal-azzjonisti li jikkontrollawha għajr l-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni, m'għandha tiġi eżercitata għal perjodu ta' tliet snin qabel il-hatra tal-persuni responsabbli mill-ġestjoni u/jew tal-membri tal-korpi amministrattivi tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni li huma soġġetti għal dan il-paragrafu.

4. Il-persuni responsabbli mill-ġestjoni u/jew membri tal-korpi amministrattivi, u l-impjegati tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni ma jridx ikollhom xi pożizzjoni jew responsabbiltà professjonali, relazzjoni ta' interess jew negozju, direttament jew indirettament, ma' kwalunkwe parti oħra tal-impriza integrata vertikament jew mal-azzjonisti li jikkontrollawha.

5. Il-persuni responsabbli mill-ġestjoni u/jew membri tal-korpi amministrattivi, u l-impjegati tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni ma jridx ikollhom xi interess fi jew jirċievu xi benefiċċju finanzjarju, direttament jew indirettament, minn xi parti tal-impriza integrata vertikament li mhuwiex l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni. Il-hlas tagħhom mghandux jiddipendi mill-attivitajiet jew mir-rizultati tal-impriza integrata vertikament jekk mhux dawk tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni.

6. Għandhom ikunu garantiti d-drittijiet effettivi ta' appell lill-awtorità regolatorja għal kwalunkwe lment mill-persuni responsabbli mill-ġestjoni u/jew membri tal-korpi amministrattivi tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni kontra terminazzjonijiet prematuri tal-kariga tagħhom.

7. Wara t-terminazzjoni tal-kariga fl-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, il-persuni responsabbli mill-ġestjoni tiegħu u/jew membri tal-korpi amministrattivi tiegħu ma jridx ikollhom xi pożizzjoni jew responsabbiltà professjonali, relazzjoni ta' interess jew negozju ma' xi parti tal-impriza integrata vertikament jew xi parti minnha jekk mhux l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, jew mal-azzjonisti li jikkontrollawha għal perjodu ta' mhux anqas minn erba' snin.

8. Il-paragrafu 3 għandu japplika għall-maġġoranza tal-persuni responsabbli mill-ġestjoni u/jew membri tal-korpi amministrattivi tal-operatur ta' sistema ta' trasmissjoni.

Il-persuni responsabbli mill-ġestjoni u/jew membri tal-korpi amministrattivi ta' operatur ta' sistema ta' trasmissjoni li mhumiex sugġetti għall-paragrafu 3 ma għandhomx ikunu eżerċitaw l-ebda ġestjoni jew attività relevanti oħra fl-impriza integrata vertikament għal perjodu ta' mill-anqas sitt xhur qabel il-hatra tagħhom.

L-ewwel subparagrafu ta' dan il-paragrafu u l-paragrafi 4 sa 7 għandhom ikunu applikabbli għall-persuni kollha li jappartjenu għall-ġestjoni eżekuttiva u għal dawk li jirrupurtaw lilhom direttament dwar kwistjonijiet relatati mal-operazzjoni, iż-żamma jew l-iżvilupp tan-network.

Artikolu 20

Entità ta' Supervizzjoni

1. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jkollu Korp ta' Sorveljanza li jkun inkarigat mit-tehid ta' deċizzjonijiet li jista' jkollhom impatt sinifikattiv fuq il-valur tal-assi tal-azzjonisti fl-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, partikolarment deċizzjonijiet rigward l-approvazzjoni tal-pjanijiet finanzjarji annwali u fuq perjodu itwal, il-livell ta' djun tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni u l-ammont ta' dividendi mqasma lill-azzjonisti. Id-deċizzjonijiet li jaqgħu fil-mandat tal-Korp ta' Sorveljanza għandhom jeskludu dawk li huma relatati mal-attivitajiet ta' kuljum tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni u l-ġestjoni tan-network, u ma' aktivitajiet mehtieġa għat-thejjija tal-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network żviluppat taht l-Artikolu 22.

2. Il-Korp ta' Sorveljanza għandu jkun magħmul minn membri li jirrappreżentaw l-impriza integrata vertikament, membri li jirrappreżentaw l-azzjonisti li huma parti terza u, fejn il-leġiżlazzjoni relevanti ta' Stat Membru tipprevedi hekk, membri li jirrappreżentaw partijiet oħra interessati bhal impjegati tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni.

3. L-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 19(2) u l-Artikolu 19(3) sa (7) għandhom japplikaw għall-anqas għal nofs il-membri tal-Korp ta' Sorveljanza barra wiehed.

Il-punt (b) tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 19(2) għandu japplika għall-membri kollha tal-Korp ta' Sorveljanza.

Artikolu 21

Programm ta' konformità u Uffiċjal ta' Konformità

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni jistabbilixxu programm ta' konformità li jistabbilixxi l-miżuri meħudin biex jiġi żgurat li kull aġir diskriminatorju jiġi eskluż, u jaċċerta li l-konformità ma' dan il-programm hija sorveljata b'mod adatt. Il-programm ta' konformità għandu jistabbilixxi l-obbligi speċifiċi tal-impjegati li jilhqu dawk l-għanijiet. Huwa għandu jkun soġġett għall-approvazzjoni mill-awtorità regolatorja. Mingħajr preġudizzju għas-setgħat tar-regolatur nazzjonali, il-konformità mal-programm għandha tiġi sorveljata mill-uffiċjal għall-konformità fuq bażi indipendenti.

2. L-uffiċjal għall-konformità għandu jinhatar mill-Korp ta' Sorveljanza, bil-kundizzjoni li dan jiġi approvat mill-awtorità regolatorja. L-awtorità regolatorja tista' tirrifjuta li tapprova l-hatra tal-uffiċjal għall-konformità biss għal raġunijiet ta' nuqqas ta' indipendenza jew kapaċità professjonali. L-uffiċjal għall-konformità jista' jkun persuna fizika jew ġuridika. L-Artikolu 19(2) sa (8) għandhom japplikaw għall-uffiċjal għall-konformità.

3. L-uffiċjal għall-konformità għandu jkun inkarigat milli:

- (a) jissorvelja l-implimentazzjoni tal-programm ta' konformità;
- (b) ifassal rapport annwali, li juri l-miżuri meħuda għall-implimentazzjoni tal-programm ta' konformità u jipprezentah lill-awtorità regolatorja;
- (c) jirrapporta lill-Korp ta' Sorveljanza u johroġ rakkomandazzjonijiet dwar il-programm ta' konformità u l-implimentazzjoni tiegħu;
- (d) jinnotifika lill-awtorità regolatorja dwar kwalunkwe ksur sostanzjali fir-rigward tal-implimentazzjoni tal-programm ta' konformità; u
- (e) jirrapporta lill-awtorità regolatorja dwar kwalunkwe relazzjoni kummerċjali u finanzjarja bejn l-impriza integrata vertikament u l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni.

4. L-uffiċjal għall-konformità għandu jippreżenta d-deċiżjonijiet proposti dwar il-pjan ta' investiment jew dwar investimenti individwali fin-network lill-awtorità regolatorja. Dan għandu jsehh l-aktar tard meta t-tmexxija u/jew il-korp amministrattiv kompetenti tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jipprezentahom lill-Korp ta' Sorveljanza.

5. Fejn l-impriża integrata vertikalmnt, fl-assemblea ġenerali jew permezz tal-vot tal-membri tal-Korp ta' Sorveljanza li hija tkun hatret, tkun evitat l-adozzjoni ta' deċiżjoni bl-effett li ma jithallewx isiru jew jiġu ttardjati investimenti, li taht il-pjan ta' żvilupp tan-network ta' għaxar snin kellha tiġi implimentata fit-tliet snin ta' wara, l-uffiċjal għall-konformità għandu jirrapporta dan lill-awtorità regolatorja, li mbagħad għandha taġixxi skont l-Artikolu 22.

6. Il-kondizzjonijiet li jiggvernaw il-mandat jew il-kondizzjonijiet ta' impjeg tal-uffiċjal għall-konformità, inkluż it-tul tal-mandat tiegħu, għandhom ikunu soġġetti għall-approvazzjoni mill-awtorità regolatorja. Dawk il-kondizzjonijiet għandhom jiżguraw l-indipendenza tal-uffiċjal għall-konformità, inkluż permezz tal-provvista tar-riżorsi kollha meħtieġa għat-tweqqif ta' dmirijietu. Matul il-mandat tiegħu, l-uffiċjal għall-konformità ma jista' jkollu l-ebda pożizzjoni professjonali oħra, responsabbiltà jew interess, b'mod dirett jew indirett fi jew ma' kwalunkwe parti tal-impriża integrata vertikalmnt jew mal-azzjonisti li jikkontrollawha.

7. L-uffiċjal għall-konformità għandu jirrapporta regolarment, bil-fomm jew bil-kitba, lill-awtorità regolatorja u għandu jkollu d-dritt li jirrapporta regolarment, bil-fomm jew bil-kitba, lill-Korp ta' Sorveljanza tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni.

8. L-uffiċjal għall-konformità jista' jattendi l-laqgħat kollha tat-tmexxija jew tal-korpi amministrattivi tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, u dawk tal-Korp ta' Sorveljanza u l-assemblea ġenerali. L-uffiċjal għall-konformità għandu jattendi l-laqgħat kollha li jindirizzaw il-materji li ġejjin:

- (a) il-kundizzjonijiet fil-każ tal-aċċess għan-'network', kif definit fir-Regolament (KE) Nru 714/2009, partikolarment fir-rigward tat-tariffi, is-servizzi ta' aċċess għal partijiet terzi, l-allokazzjoni tal-kapaċità u l-ġestjoni tal-kongestjoni, it-trasparenza, l-ibbilanċjar u s-swieq sekondarji;
- (b) proġetti mibdija sabiex tithaddem, tiġi mantenuta u żviluppata s-sistema ta' trasmissjoni, inkluż investimenti għall-interkonnessjoni u l-konnessjoni;
- (c) xiri jew bejgħ tal-enerġija meħtieġa biex tithaddem is-sistema ta' trasmissjoni.

9. L-uffiċjal għall-konformità għandu jissorvelja l-konformità tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni mal-Artikolu 16.

10. L-uffiċjal għall-konformità għandu jkollu aċċess għad-data kollha relevanti u għall-uffiċċji tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni u għall-informazzjoni kollha meħtieġa biex jaqdi l-kompiti tiegħu.

11. Wara l-approvazzjoni minn qabel tal-awtorità regolatorja, il-Korp ta' Sorveljanza jista' jneħhi mill-kariga lill-uffiċjal għall-konformità. Huwa għandu jkeċċi l-uffiċjal għall-konformità għal raġunijiet ta' nuqqas ta' indipendenza jew ta' kapaċità professjonali, meta jiġi mitlub li jagħmel dan mill-awtorità regolatorja.

12. L-uffiċjal tal-konformità għandu jkollu aċċess għall-uffiċċji tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni mingħajr avvizz minn qabel.

Artikolu 22

Żvilupp tan-network u setgħat li jittiehdu deċiżjonijiet dwar investimenti

1. Kull sena, l-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni għandhom jipprezentaw lill-awtorità regolatorja pjan ta' żvilupp tan-network fuq għaxar snin ibbażat fuq il-provvista u d-domanda eżistenti u previsti wara konsultazzjoni mal-partijiet interessati kollha relevanti. Dak il-pjan tal-iżvilupp tan-network għandu jinkludi miżuri effiċjenti sabiex tkun garantita l-adegwatezza tas-sistema u s-sigurtà tal-forniment.

2. Il-pjan ta' 10 snin għall-iżvilupp tan-network għandu, b'mod partikolari:

- (a) jindika lill-partecipanti fis-suq l-infrastrutturi ewlenin ta' trasmissjoni li jeħtieġ li jinbnew jew jiġu mmodernizzati matul l-għaxar snin li ġejjin;
- (b) jkun fih l-investimenti kollha diġà deċiżi u jidentifika investimenti godda li jridu jiġu eżegwiti fit-tliet snin li ġejjin; u
- (c) jipprovdi skeda ta' żmien għall-proġetti kollha ta' investiment.

3. Waqt l-elaborazzjoni tal-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network, l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jagħmel suppożizzjonijiet raġjonevoli dwar l-evoluzzjoni tal-generazzjoni, il-provvista, il-konsum u l-iskambji ma' pajjiżi oħrajn, b'kont meħud tal-pjani ta' investiment għan-netwerks reġjonali u fil-Komunità kollha.

4. L-awtorità regolatorja għandha tikkonsulta mal-utenti kollha effettivi u potenzjali tas-sistema dwar il-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network b'mod miftuħ u trasparenti. Persuni jew impriżi li jsostnu li huma utenti potenzjali tas-sistema jistgħu jintalbu jissostanzjaw tali pretensjonijiet. L-awtorità regolatorja għandha tippubblika r-riżultat tal-proċess ta' konsultazzjoni, partikolarment il-htigijiet possibbli għal investimenti.

5. L-awtorità regolatorja għandha teżamina jekk il-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp ta' netwerk ikoprix il-bżonnijiet kollha ta' investiment identifikati matul il-proċess ta' konsultazzjoni, u jekk hux konsistenti mal-pjan tal-iżvilupp tan-network ta' għaxar snin għall-Komunità kollha (Pjan tal-iżvilupp tan-network għall-Komunità kollha) kif stipulat fl-Artikolu 8(3)(b) tar-Regolament (KE) Nru 714/2009. Jekk ikun hemm xi dubju dwar il-konformità mal-pjan ta' għaxar snin tal-iżvilupp tan-network għall-Komunità kollha, l-awtorità regolatorja għandha tikkonsulta lill-Aġenzija. L-awtorità regolatorja tista' titlob lill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni sabiex jemenda l-pjan tal-iżvilupp tan-network ta' għaxar snin tiegħu.

6. L-awtorità regolatorja għandha tissorvelja u tevalwa l-implimentazzjoni tal-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network.

7. F'ċirkustanzi fejn l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni, jekk mhux għal raġunijiet imperattivi mhux fil-kontroll tiegħu, ma jeżegwixxi investiment, li, konformement mal-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network, kellu jiġi eżegwit fis-snin ta' wara, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtorità regolatorja għandha l-obbligu li tiegħu għall-anqas waħda mill-miżuri li ġejjin biex tiżgura li l-investiment in kwistjoni jsehh jekk dan l-investiment għadu relevanti abbażi mal-pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network li huwa l-aktar reċenti:

- tesigi mill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni li jeżegwixxi l-investimenti in kwistjoni;
- torganizza proċedura għal sejha ta' offeriti miftuħa għal kull investitur għall-investiment in kwistjoni; jew
- tobbliga lill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jaċċetta zieda fil-kapital biex jiffinanzja l-investimenti mehtieġa u jippermetti l-investituri indipendenti jippartecipaw fil-kapital.

Fejn l-awtorità regolatorja tkun għamlet użu mis-setgħat tagħha taht il-punt (b) tal-ewwel subparagrafu, hija tista' tobbliga lill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni sabiex dan jaqbel ma' element wiehed jew iżjed minn dawn li ġejjin:

- il-finanzjament minn xi parti terza;
- il-kostruzzjoni minn xi parti terza;
- il-bini minnu stess tal-assi kkonċernati;
- l-operazzjoni minnu istess tal-assi kkonċernat.

L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jipprovdi lill-investituri bl-informazzjoni kollha mehtieġa biex iwettqu l-investiment, għandu jikkollega l-assi l-ġodda man-network ta' trasmissjoni u għandu ġeneralment jagħmel l-aħjar li jista' biex jif-facilita l-implimentazzjoni tal-proġett ta' investiment.

L-arranġamenti finanzjarji relevanti għandhom ikunu suġġetti għall-approvazzjoni mill-awtorità regolatorja.

8. Fejn l-awtorità regolatorja tkun għamlet użu mis-setgħat tagħha taht l-ewwel subparagrafu tal-Paragrafu 7, ir-regolamenti relevanti dwar it-tariffi għandhom ikopru l-ispejjeż tal-investimenti in kwistjoni.

Artikolu 23

Setgħat ta' tehid ta' deċiżjonijiet rigward il-konnessjoni ta' impjanti ġodda mas-sistema ta' trasmissjoni

1. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jistabbilixxi u jippubblika proċeduri trasparenti u effiċjenti għall-konnessjoni non-diskriminatorja ta' impjanti ġodda tal-enerġija mas-sistema ta' trasmissjoni. Dawk il-proċeduri għandhom ikunu soġġetti għall-approvazzjoni mill-awtoritajiet regolatorji nazzjonali.

2. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni ma għandux ikun intitolat li jirrifjuta l-konnessjoni ta' impjant ġdid tal-enerġija għal raġunijiet ta' limitazzjonijiet possibbli futuri fil-kapaċitajiet tan-network disponibbli, bħal kongestjoni f'partijiet 'il bogħod tas-sistema ta' trasmissjoni. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni għandu jipprovdi l-informazzjoni mehtieġa.

3. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni ma għandux ikun intitolat li jirrifjuta punt ġdid għal raġunijiet ta' iktar spejjeż marbuta maż-żieda necessarja ta' kapaċita' tal-elementi tas-sistema fil-qrib tal-punt tal-konnessjoni

KAPITOLU VI

L-OPERAZZJONI TAS-SISTEMA TA' DISTRIBUZZJONI

Artikolu 24

Il-hatra tal-operaturi ta' sistemi ta' distribuzzjoni

L-Istati Membri għandhom jaħtru jew għandhom jesigu minn impriži li jkunu proprjetarji jew responsabbli ta' sistemi ta' distribuzzjoni li jaħtru, għal perjodu ta' żmien li għandu jiġi determinat mill-Istati Membri wara li dawn ikunu kkunsidraw l-effiċjenza u l-bilanċ ekonomiku, operatur wiehed jew aktar tas-sistema ta' distribuzzjoni. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-operaturi tas-sistema ta' distribuzzjoni jaġixxu konformement mal-Artikoli 25, 26 u 27.

Artikolu 25

Il-kompiti ta' operaturi ta' sistemi ta' distribuzzjoni

1. L-operatur tas-sistema tad-distribuzzjoni għandu jkun responsabbli li jiżgura l-kapaċità fuq perjodu ta' żmien twil tas-sistema biex tlahhaq ma' domanda raġjonevoli għad-distribuzzjoni tal-elettriku, għall-operazzjoni, il-manutenzjoni u l-iżvilupp f'kundizzjonijiet ekonomiċi ta' sistema ta' distribuzzjoni tal-elettriku li tkun tajba, ta' min jafdaha u effiċjenti, partikolarment fejn għandu x'jaqşam l-ambjent u l-effiċjenza enerġetika.

2. Fi kwalunkwe każ, huwa ma għandux jiddiskrimina bejn utenti tas-sistema jew bejn klassijiet ta' utenti tas-sistema, partikolarment favur l-impriži relatati tiegħu.

3. L-operatur tas-sistema tad-distribuzzjoni għandu jipprovdi lill-utenti tas-sistema bl-informazzjoni li dawn ikunu jehtieġu għall-aċċess effiċjenti għal, inkluż l-użu, tas-sistema.

4. Stat Membru jista' jesigi li l-operatur ta' sistema ta' distribuzzjoni, fid-dispaċċ ta' installazzjonijiet ta' generazzjoni, jagħti prijorità lil installazzjonijiet ta' generazzjoni li jużaw sorsi ta' enerġija rinnovabbli jew skart jew li jkunu jipproduċu shana u enerġija mhallta flimkien.

5. Kull operatur ta' sistema ta' distribuzzjoni għandu jkseb l-enerġija li juża biex ikoprit-telf fl-enerġija u biex jirriżerva il-kapaċità fis-sistema tiegħu skont proċeduri trasparenti, mhux diskriminatorji u bbażati fuq is-suq, kull meta dan ikollu din il-funzjoni. Dak ir-rekwiżit għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-użu tal-elettriku miksub taht kuntratti konklużi qabel l-1 ta' Jannar 2002.

6. Fejn l-operatur ta' sistema ta' distribuzzjoni jkun responsabbli biex jibbilanċja sistema ta' distribuzzjoni tal-elettriku, ir-regoli li dan jadotta għal dak il-għan għandhom ikunu oġġettivi, trasparenti u mhux diskriminatorji, inklużi regoli għat-tariffi imposti lill-utenti tan-netwerks għall-iskwilibrju tal-enerġija. It-termini u l-kondizzjonijiet, inklużi r-regoli u t-tariffi, għall-forniment ta' tali servizzi minn operaturi tas-sistema ta' distribuzzjoni għandhom jigu stabbiliti konformement mal-Artikolu 37(6) b'mod non-diskriminatorju u li jirrifletti l-prezz u għandhom jigu ppubblikati.

7. Fl-ippjanar tal-iżvilupp tan-netwerks tad-distribuzzjoni, l-operatur tas-sistema tad-distribuzzjoni għandu jikkunsidra miżuri fir-rigward tal-effiċjenza fl-użu tal-enerġija/ta' ġestjoni tad-domanda u/jew ġenerazzjoni distribwita li jistgħu jissostitwixxu r-rekwiżit li l-kapaċità tal-elettriku tiġi aġġornata jew sostitwita.

Artikolu 26

Is-separazzjoni tal-operaturi ta' sistemi ta' distribuzzjoni

1. Fejn l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni ikun parti minn impriża integrata vertikament, huwa għandu jkun indipendenti minn attivitajiet oħra mhux relatati mad-distribuzzjoni mill-anqas f'termini tal-forma legali tiegħu, l-organizzazzjoni tiegħu u t-teħid tad-deċiżjonijiet tiegħu. Dawn ir-regoli ma għandhomx johlqu obligu ta' separazzjoni tal-proprietà tal-assi tal-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni mill-impriża integrata vertikament.

2. Addizzjonalment għar-rekwiżiti tal-Paragrafu 1, fejn l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni huwa parti minn impriża integrata vertikament, huwa għandu jkun indipendenti minn attivitajiet oħra mhux relatati mad-distribuzzjoni f'termini tal-organizzazzjoni tiegħu u t-teħid tad-deċiżjonijiet tiegħu. Sabiex jintlaħaq dan, għandhom japplikaw l-kriterji minimi li ġejjin:

- (a) dawk il-persuni responsabbli mill-amministrazzjoni tal-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni ma jistgħux jiehdu sehem fi strutturi tal-kumpanija tal-impriża tal-elettriku integrata responsabbli, direttament jew indirettament, għall-operazzjonita' kuljum tal-ġenerazzjoni, it-trasmissjoni u l-provvista tal-elettriku;
- (b) għandhom jittiehdu miżuri adatti biex ikun żgurat li jittiehed kont, b'mod li jkun żgurat li huma kapaċi jaġixxu indipendentement, tal-interessi professjonali tal-persuni responsabbli għall-amministrazzjoni tal-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni;
- (c) l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni għandu jkollu drittijiet deċiżjonali effettivi, li jkunu indipendenti mill-impriża tal-elettriku integrata, fir-rigward tal-assi meħtieġa biex iħaddem, iżomm jew jiżviluppa n-network. Sabiex jittwettqu dawk il-kompiti, l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni għandu jkollu għad-dispożizzjoni tiegħu r-riżorsi meħtieġa, inklużi dawk umani, tekniċi, fiżiċi u finanzjarji. Dan ma għandux jipprevjeni l-eżistenza ta' mekkaniżmi ta' koordinazzjoni adatti biex jiġi żgurat li d-drittijiet

ta' superviżjoni ekonomika u amministrattiva tal-kumpanija ewlenija fir-rigward tal-qliegh mill-assi, regolati indirettament taht l-Artikolu 37(6), f'sussidjara jiġu protetti. B'mod partikolari, dan għandu jippermetti lill-kumpanija ewlenija tapprova l-pjan finanzjarju annwali, jew kwalunkwe strument ekwivalenti, tal-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni u tistabbilixxi limiti globali fuq il-livelli ta' dejn tas-sussidjarja tagħha. Dan ma għandux jippermetti l-kumpanija ewlenija biex tagħti istruzzjonijiet dwar l-operazzjoni ta' kuljum, u lanqas dwar deċiżjonijiet individwali dwar il-bini jew l-immodernizzar tal-linji ta' distribuzzjoni, li ma jkunux jaqbuż t-termini tal-pjan finanzjarju approvat, jew kwalunkwe strument ekwivalenti; u

- (d) l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni għandu jstabbilixxi programm ta' konformità, li jstabbilixxi miżuri li għandhom jittiehdu biex jiġi żgurat li tkun eskluża mgħiba diskriminatorja, u jiżgura li l-osservanza tiegħu tkun adegwatament sorveljata. Il-programm ta' konformità għandu jstabbilixxi l-obbligi speċifiċi tal-impjegati li jilhqun dawn l-għanijiet. Rapport annwali, li jstabbilixxi l-miżuri mehuda, għandu jiġi pprezentat mill-persuna jew l-entità responsabbli għas-sorveljanza tal-programm ta' konformità, l-uffiċjal għall-konformità tal-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni, lill-awtorità regolatorja msemmija fl-Artikolu 35(1) u għandu jiġi ppubblikat. L-uffiċjal għall-konformità tal-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni għandu jkun kompletament indipendenti u għandu jkollu aċċess għall-informazzjoni kollha neċessarja dwar l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni u dwar kwalunkwe impriża affiljata sabiex iwettaq il-kompitu tiegħu.

3. Fejn l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni jiffirma parti minn impriża integrata vertikament, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-attivitajiet tal-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni jiġu ssorveljati minn awtoritajiet regolatorji jew minn korpi oħra kompetenti, sabiex ma jkunx jista' japprofita ruħu mill-integrazzjoni vertikali tiegħu biex ixekkel il-kompetizzjoni. B'mod partikolari, operaturi ta' sistemi ta' distribuzzjoni integrati vertikament ma għandhomx, fil-komunikazzjonijiet u l-l-użu tal-marka (branding) tagħhom, johlqu konfużjoni fir-rigward tal-identità separata tal-fergħa tal-forniment tal-impriża vertikament integrata.

4. L-Istati Membri jistgħu jiddeċiedu li ma japplikawx il-paragrafi 1, 2 u 3 għal impriži tal-elettriku integrati li jkunu jservu anqas minn 100 000 klient konness, jew li jkunu jservu sistemi iżolati żgħar.

Artikolu 27

Obbligu ta' kunfidenzjalità tal-operaturi tas-sistema ta' distribuzzjoni

Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 30 jew kwalunkwe obligu legali iehor biex tiġi żvelata informazzjoni, l-operatur tas-sistema ta' distribuzzjoni għandu jzomm il-kunfidenzjalità ta' informazzjoni kummerċjalment sensitiva miksuba waqt it-tweġiq tan-negożju tiegħu, u għandu jipprevjeni li informazzjoni dwar l-attivitajiet tiegħu stess li tista' tkun kummerċjalment vantaġġuza tiġi żvelata b'mod diskriminatorju.

Artikolu 28

Sistemi ta' distribuzzjoni maghluqa

1. L-Istati Membri jistgħu jipprevedu li awtoritajiet regolatorji nazzjonali jew awtoritajiet kompetenti oħra jikklassifikaw sistema li tqassam l-elettriku fi hdan sit ġeografikament imwarrab, li jkun industrijali, kummerċjali jew maqsum, u mingħajr preġudizzju għall-Paragrafu 4, ma jipprovdux klijenti fi djar bhala sistema ta' distribuzzjoni maghluqa jekk:

(a) għal raġunijiet tekniċi speċifiċi, l-operazzjonijiet jew il-proċess ta' produzzjoni tal-utenti ta' dik is-sistema jkunu integrati; jew

(b) dik is-sistema tqassam l-elettriku l-ewwelnett lill-proprjetarju jew lill-operatur tas-sistema jew lill-imprizi relatati tagħhom.

2. L-Istati Membri jistgħu jipprevedu li awtoritajiet regolatorji nazzjonali jeżentaw lill-operatur ta' sistema ta' distribuzzjoni maghluqa minn:

(a) l-obbligi tal-Artikolu 25(5) li jakkwista l-enerġija li huwa juża biex ikopri t-telf tal-enerġija u l-kapaċità ta' riżerva fis-sistema tiegħu skont proċeduri trasparenti, mhux diskriminatorji u bbażati fuq is-suq;

(b) l-obbligu fl-Artikolu 32(1) li tariffi jew metodoloġiji li fuqhom huwa bbażat il-kalkolu tagħhom jiġu approvati qabel id-dhul fis-sehh skont l-Artikolu 37.

3. Meta ssir eżenzjoni hekk kif imsemmi fit-tieni paragrafu, it-tariffi applikabbli, jew il-metodoloġiji li fuqhom huwa bbażat il-kalkolu tagħhom, għandhom jiġu riveduti u approvati skont l-Artikolu 37 meta ssir talba għal dan minn utent tas-sistema ta' distribuzzjoni maghluqa.

4. L-użu inċidentali minn numru żgħir ta' djar b'assoċjazzjonijiet ta' impjeg jew simili mal-proprjetarju tas-sistema ta' distribuzzjoni u li jinsabu fiz-zona servita mis-sistema ta' distribuzzjoni maghluqa m'għandux jipprekludi eżenzjoni skont il-paragrafu 2 l-għoti ta' dawn l-eżenzjonijiet.

Artikolu 29

Operatur kombinat

L-Artikolu 26(1) ma għandux jipprevjeni l-operazzjoni ta' operatur ta' sistema ta' trasmissjoni u ta' distribuzzjoni kombinati sakemm dan l-operatur jikkonforma mal-Artikoli 9 (1), jew 13 u 14, jew mal-Kapitolu V jew jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 44(2).

KAPITOLU VII

SEPARAZZJONI U TRASPARENZA TAL-KONTIJET

Artikolu 30

Dritt ta' aċċess għall-kontijiet

1. L-Istati Membri jew kwalunkwe awtorità kompetenti li dawn jahtru, inklużi l-awtoritajiet regolatorji msemmija fl-Artikolu 35, għandhom, sa fejn mehtieg biex iwettqu l-funzjonijiet

tagħhom, ikollhom id-dritt ta' aċċess għall-kontijiet tal-imprizi tal-elettriku kif stabbilit fl-Artikolu 31.

2. L-Istati Membri u kwalunkwe awtorità kompetenti mahtura, inklużi l-awtoritajiet regolatorji għandhom iżommu l-kunfidenzjalità ta' informazzjoni kummerċjalment sensittiva. L-Istati Membri jistgħu jipprevedu għall-iżvelar ta' din l-informazzjoni fejn dan huwa mehtieg sabiex l-awtoritajiet kompetenti jwettqu l-funzjonijiet tagħhom.

Artikolu 31

Separazzjoni tal-kontijiet

1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-passi mehtieġa biex jiżguraw li l-kontijiet tal-imprizi tal-elettriku jinżammu konformement mal-paragrafi 2 u 3.

2. L-imprizi tal-elettriku, irrispettivament mis-sistema ta' proprjetà jew forma legali tagħhom, għandhom ifasslu, jissottomettu għall-verifika u jippubblikaw il-kontijiet annwali tagħhom skont ir-regoli tal-liġi nazzjonali dwar il-kontijiet annwali ta' kumpaniji b'respondabbiltà limitata adottata skont ir-Raba' Direttiva tal-Kunsill 78/660/KEE tal-25 ta' Lulju 1978 ibbażata fuq l-Artikolu 44(2)(g) (*) tat-Trattat dwar il-kontijiet annwali ta' ċerti tipi ta' kumpaniji (1).

Imprizi li ma jkunux obligati legalment biex jippubblikaw il-kontijiet annwali tagħhom għandhom iżommu kopja ta' dawn għad-dispożizzjoni tal-pubbliku fil-kwartieri generali tagħhom.

3. L-imprizi tal-elettriku għandhom, fis-sistema interna tagħhom ta' kif jinżammu l-kontijiet, iżommu kontijiet separati għal kull waħda mill-attivitajiet ta' trasmissjoni u distribuzzjoni li huma jwettqu daqs li kieku kellhom jagħmlu hekk jekk l-attivitajiet in kwistjoni kellhom jitwettqu minn imprizi separati, bil-hsieb li jkunu evitati d-diskriminazzjoni, l-inter-sussidjarjetà u d-distorsjoni tal-kompetizzjoni. Dawn għandhom iżommu wkoll il-kontijiet, li jistgħu jkunu konsolidati, għal attivitajiet oħra tal-elettriku li ma jkunux marbuta mat-trasmissjoni jew id-distribuzzjoni. Sa l-1 ta' Lulju 2007, dawn għandhom iżommu kontijiet separati dwar attivitajiet ta' provvista għall-klijenti eligibbli u dwar attivitajiet ta' provvista għall-klijenti li ma jkunux eligibbli. Il-qligħ mill-proprjetà tas-sistema ta' trasmissjoni jew distribuzzjoni għandu jkun speċifikat fil-kontijiet. Fejn ikun xieraq, dawn għandhom iżommu kontijiet konsolidati għal attivitajiet oħra li ma jkunux tal-elettriku. Il-kontijiet interni għandhom jinkludi balance sheet u kont ta' qligħ u telf għal kull attività.

4. Il-verifika msemmija fil-Paragrafu 2 għandha, b'mod partikolari, tivverifika li l-obbligu biex ikunu evitati d-diskriminazzjoni u l-inter-sussidjarjetà msemmija fil-Paragrafu 3, ikun rispettata.

(*) It-titolu tad-Direttiva 78/660/KEE ġie agġustat biex jittiehed kont tar-rinumerazzjoni tal-Artikoli tat-Trattat li jstabbilixxi l-Kommunità Ewropea taht l-Artikolu 12 tat-Trattat ta' Amsterdam; ir-referenza oriġinali kienet għall-Artikolu 54(3)(g).

(1) ĠU L 222, 14.8.1978, p. 11.

KAPITOLU VIII

ORGANIZZAZZJONI TA' AĊĊESS GĦAS-SISTEMA

Artikolu 32

Aċċess minn parti terza

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw l-implimentazzjoni ta' sistema ta' aċċess għal terzi parti għas-sistemi ta' trasmissjoni u ta' distribuzzjoni bbażat fuq tariffi ppubblikati, applikabbli għall-klijenti eliġibbli kollha u applikati b'mod oġġettiv u mingħajr diskriminazzjoni bejn l-utenti tas-sistema. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li daww it-tariffi, jew il-metodoloġiji li jkunu sottostanti l-kalkoli tagħhom, ikunu approvati qabel id-dhul fis-seħh tagħhom konformement mal-Artikolu 37 u li daww it-tariffi, u l-metodoloġiji — fejn il-metodoloġiji jkunu approvati — jiġu ppubblikati qabel id-dhul fis-seħh tagħhom.

2. L-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew ta' distribuzzjoni jista' jirrifjuta l-aċċess fil-każ li ma jkollux il-kapaċità neċessarja. Għal rifjut bhal dan għandhom jingħataw raġunijiet sostanzjali, partikolarment meta jitqies l-Artikolu 3, u bbażati fuq kriterji oġġettivi u ġustifikabbli teknikament u ekonomikament. L-awtoritajiet regolatorji fejn l-Istati Membri jkunu għamli dispożizzjonijiet għal dan, jew l-Istati Membri għandhom jiżguraw li daww il-kriterji jkunu konsistentement applikati u li l-utent tas-sistema li jkun ġie rifjutat l-aċċess tiegħu jkun jista' jagħmel użu minn proċedura ta' soluzzjoni ta' disputa. L-awtoritajiet regolatorji għandhom ukoll jiżguraw, fejn ikun il-każ u meta jseħh rifjut ta' aċċess, li l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew ta' distribuzzjoni jipprovdi l-informazzjoni rilevanti dwar miżuri li jkunu meħtieġa għall-infurzar tan-network. Il-parti li tagħmel talba għal tali informazzjoni jista' jkollha thallas miżata raġonevoli li tkun tirrifletti n-nefqa biex tkun provduta tali informazzjoni.

Artikolu 33

Ftuħ tas-suq u reċiproċità

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-klijenti eliġibbli jinkludu:

(a) sal-1 ta' Lulju 2004, il-klijenti eliġibbli kif speċifikat fl-Artikolu 19(1) sa (3) tad-Direttiva 96/92/KE. L-Istati Membri għandhom jippubblikaw sal-31 ta' Jannar kull sena il-kriterji għad-definizzjoni ta' daww il-klijenti eliġibbli;

(b) mill-1 ta' Lulju 2004, il-klijenti mhux domestiċi kollha;

(c) mill-1 ta' Lulju 2007, lill-klijenti kollha.

2. Biex ma jkunx hemm skwilibriju fil-ftuħ tas-swieq tal-elettriku:

(a) il-kuntratti għall-provvista tal-elettriku ma' klijent eliġibbli fis-sistema ta' Stat Membru ieħor ma għandhomx ikunu pprojbiti jekk il-klijent ikun ikkunsidrat bhala eliġibbli fiż-żewġ sistemi involuti; u

(b) f'każijiet fejn it-tranzazzjonijiet kif deskritt fil-punt (a) ikunu rifjutati minhabba li l-klijent ikun eliġibbli f'waħda miż-żewġ sistemi biss, il-Kummissjoni tista' tobbliga, b'kont meħud tas-sitwazzjoni fis-suq u l-interess komuni, lill-parti li qed tirrifjuta biex twettaq il-provvista mitluba fuq it-talba tal-Istat Membru fejn ikun jinsab il-klijent eliġibbli.

Artikolu 34

Linji diretti

1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri neċessarji biex:

(a) il-produtturi tal-elettriku u l-imprizi tal-provvista tal-elettriku kollha stabbiliti fit-territorju tagħhom ikunu jistgħu jipprovdu l-elettriku lill-bini tagħhom stess, lis-sussidjarji tagħhom u lil klijenti eliġibbli permezz ta' linja diretta; u

(b) il-klijenti eliġibbli kollha fit-territorju tagħhom ikunu jistgħu jiġu fornuti permezz ta' linja diretta minn produtturi u imprizi ta' provvista.

2. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-kriterji għall-ghoti ta' awtorizzazzjonijiet għall-bini ta' linji diretti fit-territorju tagħhom. Daww il-kriterji għandhom ikunu oġġettivi u mhux diskriminatorji.

3. Il-possibbiltà li l-elettriku jkun provdut permezz ta' linja diretta kif imsemmi fil-Paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu ma għandhiex taffettwa l-possibbiltà li l-elettriku jkun mogħti b'kuntratt taħt l-Artikolu 32.

4. L-Istati Membri jistgħu jagħtu awtorizzazzjoni għall-bini ta' linja diretta soġġett għar-rifjut tal-aċċess għas-sistema fuq il-baži, fejn ikun il-każ, tal-Artikolu 32 jew għall-bidu ta' riżoluzzjoni ta' disputa taħt l-Artikolu 37.

5. L-Istati Membri jistgħu jirrifjutaw li jawtorizzaw linja diretta jekk l-ghoti ta' tali awtorizzazzjoni jkun ixkekkel id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 3. Għal rifjut bhal dan għandhom jingħataw raġunijiet sostanzjali.

KAPITOLU IX

AWTORITAJIET REGOLATORJI NAZZJONALI

Artikolu 35

Hatra u indipendenza tal-awtoritajiet regolatorji

1. Kull Stat Membru għandu jahtar awtorità regolatorja nazzjonali waħda fil-livell nazzjonali.

2. Il-Paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-hatra ta' awtoritajiet regolatorji oħrajn fil-livell reġjonali fl-Istati Membri, sakemm ikun hemm rappreżentant superjuri wieħed għall-finijiet ta' rappreżentanza u kuntatt fil-livell Komunitarju fil-Bord tar-Regolaturi tal-Aġenzija konformement mal-Artikolu 14(1) tar-Regolament (KE) Nru 713/2009.

3. B'deroga mill-Paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, Stat Membru jista' jahtar awtoritajiet regolatorji għal sistemi żgħar fuq reġjun ġeografikament separat li fis-sena 2008 jkollu konsum ta' anqas minn 3 % tal-konsum totali tal-Istat Membru li minn u jagħmel parti. Din id-deroga għandha tkun mingħajr preġudizzju għall-hatra ta' rappreżentant superjuri wieħed għall-finijiet ta' rappreżentanza u kuntatt fil-livell Komunitarju fil-Bord tar-Regolaturi tal-Aġenzija konformement mal-Artikolu 14(1) tar-Regolament (KE) Nru 713/2009.

4. L-Istati Membri għandhom jiggwarantixxu l-indipendenza tal-awtorità regolatorja u jiżguraw li din teżercita is-setgħat tagħha b'mod imparzjali u trasparenti. Għal dan il-ghan, Stat Membru għandu jiżgura li, meta twettaq il-kompiti regolatorji kkonferiti fuqha permezz ta' din id-Direttiva u leġizlazzjoni relatata, l-awtorità regolatorja:

- (a) tkun legalment distinta u funzjonalment indipendenti minn kwalunkwe entità pubblika jew privata oħra;
- (b) għandha tiżgura li l-persunal tagħha u l-persuni responsabbli għall-ġestjoni tagħha:
  - (i) jaġixxu b'mod indipendenti minn kwalunkwe interess tas-suq; u
  - (ii) ma jitolbux jew jieħdu iSTRUZZJONIJET DIRETTI mill-ebda gvern jew entità pubblika jew privata oħra fit-tweqqif tal-kompiti regolatorji. Dan ir-rekwiżit huwa mingħajr pre-ġudizzju għall-koperazzjoni mill-qrib, fejn ikun il-każ, ma' awtoritajiet nazzjonali oħra relevanti jew għal-linji gwida ġenerali ta' politika mahruġa mill-gvern li ma jkunux relatati mad-dmirijiet u setgħat regolatorji taħt l-Artikolu 37.

5. Sabiex tkun protetta l-indipendenza tal-awtoritajiet regolatorji, l-Istati Membri għandhom b'mod partikolari jiżguraw li:

- (a) l-awtorità regolatorji jistgħu jieħdu deċiżjonijiet awtonomi, b'mod indipendenti minn kwalunkwe entità politika, u jkollha allokazzjonijiet annwali separati tal-baġit, b'awtonomija fl-implimentazzjoni tal-implimentazzjoni tal-baġit allokati, u riżorsi umani u finanzjarji adegwati biex iwettqu l-kompiti tagħhom; u
- (b) il-membri tal-Bord tal-Awtorità Regolatorja jew, fin-nuqqas ta' bord, l-eżekuttiv għoli tal-awtorità regolatorja għandhom jinhatru għal terminu fiss ta' minn 5 sa 7 snin, li jista' jiġġedded darba biss.

Fir-rigward tal-punt (b) tal-ewwel subparagrafu, l-Istati Membri għandhom jiżguraw skema ta' rotazzjoni adegwata għall-bord jew għalleżekuttiv għoli. Il-membri tal-bord jew, fin-nuqqas ta' bord, il-membri tal-eżekuttiv għoli jistgħu biss jitnehhew mill-kariga matul il-mandat tagħhom jekk ma jibqgħux jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti f'dan l-Artikolu jew jekk jinsabu hatja ta' mġiba hażina skont il-liġi nazzjonali.

Artikolu 36

Objettivi ġenerali tal-awtoritajiet regolatorji

Fit-tweqqif tal-kompiti regolatorji speċifikati f'din id-Direttiva, l-awtoritajiet regolatorji għandhom jieħdu l-miżuri raġonevoli kollha biex jinkisbu l-objettivi li ġejjin fil-qafas tal-kompiti u s-setgħat tagħhom kif stabbilit fl-Artikolu 37, f'konsultazzjoni mill-qrib ma' awtoritajiet nazzjonali konċernati oħra inklużi awtoritajiet tal-kompetizzjoni, fejn ikun il-każ, u mingħajr preġudizzju għall-kompetenzi tagħhom:

- (a) il-promozzjoni, f'koperazzjoni mill-qrib mal-Aġenzija, l-awtoritajiet regolatorji ta' Stati Membri oħrajn u l-Kummissjoni, ta' suq intern fl-elettriku li jkun kompetittiv, sikur u ambjentalment sostenibbli fi hdan il-Komunità, u ftuh effettiv fis-suq għall-konsumaturi u l-fornituri kollha tal-Komunità kif ukoll li jkun żgurati kondizzjonijiet adegwati għat-thaddim effettiv u affidabbli tan-netwerks tal-enerġija, meta jitqiesu l-objettivi fuq medda twila ta' żmien;
- (b) l-iżvilupp ta' swieq reġjonali kompetittivi u li jiffunzjonaw tajjeb fil-Komunità sabiex jinkiseb l-ghan imsemmi fil-punt (a);
- (c) l-eliminazzjoni ta' restrizzjonijiet fuq il-kummerċ fl-elettriku bejn l-Istati Membri, inkluż l-iżvilupp ta' kapacitajiet adatti ta' trasmissjoni transkonfinali biex tiġi sodisfatta d-domanda u tittejjeb l-integrazzjoni tas-swieq nazzjonali li jistgħu jiffacilitaw il-flussi tal-elettriku fil-Komunità;
- (d) għajjnuna fil-kisba, bl-iktar mod effikaci, tal-iżvilupp ta' sistemi mhux diskriminatorji sikuri, affidabbli u effiċjenti li jkunu orjentati lejn il-konsumaturi, u l-promozzjoni ta' adegwatezza fis-sistemi u, bi qbil mal-objettivi ġenerali tal-politika tal-enerġija, effiċjenza tal-enerġija kif ukoll l-integrazzjoni ta' produzzjoni tal-elettriku fuq skala kbira u żgħira minn sorsi tal-enerġija rinnovabbli u generazzjoni mqasma kemm fin-network tat-trasmissjoni kif ukoll f'dak tad-distribuzzjoni;
- (e) il-facilitazzjoni tal-aċċess għan-network għal kapacità ta' generazzjoni ġdida, b'mod partikolari t-tnehhija ta' ostakoli li jistgħu jimpedixxu d-dhul għal kompetituri ġodda fis-suq u ta' elettriku minn sorsi ta' enerġija rinnovabbli;
- (f) jiġi żgurati li l-operaturi tas-sistema u l-utenti tas-sistema jin-ghataw incentivi xierqa, kemm għall-perijodu qasir kif ukoll għal dak fit-tul, sabiex tiżied l-effiċjenza fil-prestazzjoni tan-network u titrawwem l-integrazzjoni tas-suq;
- (g) li jiġi żgurati li l-konsumaturi jibbenefikaw permezz tal-funzjonament effiċjenti tas-suq nazzjonali tagħhom, waqt li tkun promossa kompetizzjoni effettiva u tiġi żgurata l-protezzjoni tal-konsumatur;
- (h) għajjnuna fil-kisba ta' standards għolja ta' servizz universali u pubbliku fil-provvista tal-enerġija, filwaqt li jsir kontribut għall-harsien tal-klijenti vulnerabbli u għall-kompatibilità tal-proċessi necessarji ta' skambju tad-data għall-bidla tal-konsumaturi.

Artikolu 37

Dmirijiet u setghat tal-awtoritajiet regolatorji

1. L-awtoritajiet regolatorji għandhom ikollhom id-dmirijiet li ġejjin:

- (a) l-iffissar jew l-approvazzjoni, bi qbil mal-kriterji ta' trasparenza, ta' tariffi ta' trasmissjoni jew ta' distribuzzjoni jew tal-metodoloġiji tagħhom;
- (b) li jiżguraw il-konformità tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni u distribuzzjoni, u, meta dan ikun relevanti, il-proprjetarji tas-sistema, kif ukoll kwalunkwe impriża tal-elettriku, mal-obbligi tagħhom taht din id-Direttiva u taht leġizlazzjoni relevanti oħra tal-Komunità, inkluż f'dak li jirrigwarda l-kwistjonijiet transkonfinali;
- (c) kooperazzjoni dwar kwistjonijiet transkonfinali mal-awtorità jew l-awtoritajiet regolatorji ta' dawk l-Istati Membri u mal-Aġenzija;
- (d) jikkonformaw ma', u jimplimentaw, kwalunkwe deċiżjoni legalment obligatorja relevanti tal-Aġenzija u tal-Kummissjoni;
- (e) jirrapportaw kull sena lill-awtoritajiet relevanti tal-Istati Membri, lill-Aġenzija u lill-Kummissjoni dwar l-attività tagħhom u l-qadi ta' dmirijietom. Dawn ir-rapporti għandu jkopri l-passi kollha li ttehd u r-risultati li nkisbu fir-rigward ta' kull wiehed mill-kompiti elenkati f'dan l-Artikolu;
- (f) jiżguraw li ma jkunx hemm sussidji sovrananti bejn l-attivitajiet ta' trasmissjoni, distribuzzjoni u provvista;
- (g) jissorveljaw il-pjanijiet ta' investiment tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni, u jipprovdu fir-rapport annwali tagħhom valutazzjoni tal-pjanijiet ta' investiment tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni fir-rigward tal-konsistenza tagħhom mal-pjan ta' 10 snin għall-iżvilupp tan-network fil-Komunità kollha taht l-Artikolu 8(3)(b) tar-Regolament (KE) Nru 714/2009; evalwazzjoni bħal din tista' tinkludi rakkomandazzjonijiet biex jiġu emendati dawn il-pjanijiet ta' investiment;
- (h) sorveljanzatal-konformità u reviżjoni tal-prestazzjoni passata tas-sigurtà tan-network u r-regoli ta' affidabilità u tat-twaqqif jew l-approvazzjoni ta' standards u rekwiżiti ta' kwalità ta' servizz u l-provvista jew il-kontribuzzjoni għal dan flimkien ma' awtoritajiet kompetenti oħrajn;
- (i) jissorveljaw il-livell ta' trasparenza, inkluż tal-prezzijiet tal-bejgħ bl-ingrossa, u jiżguraw il-konformità mal-obbligi ta' trasparenza min-naħa tal-impriži tal-elettriku;
- (j) jissorveljaw il-livell u l-effettività ta' ftuħ tas-suq u ta' kompetizzjoni fil-livelli tal-bejgħ bl-ingrossa u bl-imnut, inklużi l-iskambji tal-elettriku, il-prezzijiet għall-klijenti domestiċi inklużi s-sistemi ta' hłas minn qabel, ir-rati tas-switching, ir-rati ta' skonnessjoni, it-tariffi u t-twertiq ta' servizzi ta' manutenzjoni, u lmenti tal-klijenti domestiċi, kif ukoll kwalunkwe distorsjoni jew restrizzjoni tal-kompetizzjoni, anke billi jipprovdu kull informazzjoni relevanti, filwaqt li jirrifera kwalunkwe każ relevanti għall-attenzjoni tal-awtoritajiet relevanti dwar il-kompetizzjoni;

- (k) il-monitoraġġ ta' prattiki kuntrattwali restrittivi, inkluż klawżoli ta' esklussività, li jistgħu jimpedixxu konsumaturi mhux domestiċi milli jagħmlu kuntratt fl-istess hin ma' iktar minn fornitur wiehed jew li jirrestringu l-għażla tagħhom li jagħmlu dan, u fejn xieraq, l-awtoritajiet nazzjonali tal-kompetizzjoni bi prattiki bħal dawn;
- (l) ir-rispett tal-libertà kuntrattwali fir-rigward ta' kuntratti kontinwi ta' provvista kif ukoll fir-rigward ta' kuntratti fuq medda twila ta' żmien sakemm dawn ikunu kompatibbli mal-liġi Komunitarja u konsistenti mal-politiki tal-Komunità;
- (m) jissorveljaw iż-żmien li jittiehed minn operaturi ta' sistemi ta' trasmissjoni u ta' distribuzzjoni biex isiru konnessjonijiet u tiswijiet;
- (n) l-iżgurar, flimkien ma' awtoritajiet relevanti oħra, li l-miżuri ta' harsien tal-konsumaturi, inklużi dawk imniżżla fl-Anness I, jkunu effettivi u infurzati;
- (o) jipubblikaw rakkomandazzjonijiet, għall-anqas kull sena, dwar il-konformità tal-prezzijiet tal-provvista mal-Artikolu 3, u jibagħtu dawn ir-rakkomandazzjonijiet lill-awtoritajiet kompetenti meta dan ikun xieraq;
- (p) jiżguraw l-aċċess għad-data dwar il-konsum tal-klijent, il-forniment, għal użu fakultattiv, ta' format armonizzat li jinftehem faċilment fil-livell nazzjonali għad-data dwar il-konsum u l-aċċess malajr għad-data għall-konsumaturi kollha konformement mal-punt (h) tal-Anness I;
- (q) jissorveljaw l-implimentazzjoni tar-regoli relatati mar-rwoli u r-responsabbiltajiet tal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni, tal-operaturi tas-sistema ta' distribuzzjoni, tal-fornituri u tal-klijenti u ta' partijiet oħrajn fis-suq skont ir-Regolament (KE) Nru 714/2009;
- (r) tissorvelja l-investiment fil-kapaċitajiet ta' ġenerazzjoni fir-rigward ta' sigurtà ta' provvista;
- (s) sorveljanza ta' koperazzjoni teknika bejn il-Komunità u l-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni ta' pajjiżi terzi;
- (t) jissorveljaw l-implimentazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja kif imsemmi fl-Artikolu 42; u
- (u) il-kontribut għall-kompatibilità ta' proċessi ta' skambju ta' data għall-proċessi tas-suq l-aktar importanti fuq livell reġjonali.

2. Meta Stat Membru jkun ipprova hekk, id-doveri tas-sorveljanza stipulati fil-Paragrafu 1 jistgħu jitwettqu minn awtorità oħra barra l-awtorità regolatorja. F'każ bħal dan, l-informazzjoni li tirriżulta minn dan il-monitoraġġ għandha tit-qiegħed għad-dispożizzjoni tal-awtorità regolatorja kemm jista' jkun malajr.

Filwaqt li jzommu l-indipendenza tagħhom, mingħajr preġudizzju għall-kompetenzi speċifiċi tagħhom stess u b'mod konsistenti mal-prinċipji ta' regolamentazzjoni aħjar, l-awtoritajiet regolatorji għandhom, fejn ikun il-każ, jikkonsultaw mal-operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni u, fejn ikun il-każ, jikkoperaw mill-qrib ma' awtoritajiet nazzjonali relevanti oħra fit-twertiq tad-dmirijiet stabbiliti fil-Paragrafu 1.

Kwalunkwe approvazzjoni mogħtija minn awtorità regolatorja jew mill-Aġenzija taht din id-Direttiva hija mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe użu futur debitament ġustifikat tas-setgħat tagħhom mill-awtoritajiet regolatorji taht dan l-Artikolu jew għal kwalunkwe penali imposta minn awtoritajiet relevanti oħra jew mill-Kummissjoni.

3. Addizzjonalment għad-dmirijiet mogħtija lilhom taht il-Paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, meta operatur ta' sistema indipendenti jkun ġie mahtur taht l-Artikolu 13, l-awtoritajiet regolatorji għandhom:

- (a) jissorveljaw il-konformità tal-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni u tal-operatur tas-sistema indipendenti mal-obbligi tagħhom skont dan l-Artikolu, u jimponu penali għannuqqas ta' konformità skont il-punt (d) tal-paragrafu 4;
- (b) jissorveljaw ir-relazzjonijiet u l-komunikazzjonijiet bejn l-operatur tas-sistema indipendenti u l-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni sabiex tiġi żgurata l-konformità tal-operatur tas-sistema indipendenti mal-obbligi tiegħu, u b'mod partikolari għandhom japprovaw kuntratti u jaġixxu bhala l-awtorità għar-riżoluzzjoni ta' dispuți bejn l-operatur tas-sistema indipendenti u l-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni fir-rigward ta' kwalunkwe lment imressaq minn kwalunkwe wiehed minnhom taht il-paragrafu 11;
- (c) bla ħsara għall-proċedura skont l-Artikolu 13(2)(c), għall-ewwel pjan ta' għaxar snin għall-iżvilupp tan-network, japprovaw l-ippjanar tal-investimenti u l-pjan pluriennali għall-iżvilupp tan-network preżentati fuq bażi annwali mill-operatur tas-sistema indipendenti;
- (d) jiżguraw li t-tariffi tal-aċċess għan-network miġbura minn operaturi tas-sistema indipendenti jkunu jinkludu remunerazzjoni għall-proprjetarju tan-network jew il-proprjetarji tan-network li tipprowdi kumpens adegwat għall-użu tal-assi tan-network u ta' kwalunkwe investiment ġdid fihom, sakemm ikunu magħmula ekonomikament u b'mod effiċjenti;
- (e) ikollhom s-setgħat li jwettqu ispezzjonijiet, inklużi uħud mhux imħabbra fil-bini tal-proprjetarju tas-sistema ta' trasmissjoni u tal-operatur tas-sistema indipendenti;
- (f) jissorveljaw l-użu ta' drittijiet ta' kongestjoni miġbura mill-operatur ta' sistema indipendenti taht l-Artikolu 16(6) tar-Regolament (KE) Nru 714/2009.

4. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet regolatorji jingħataw lhom is-setgħat li jippermettulhom iwettqu l-kompiti msemmija fil-paragrafi 1, 3 u 6 b'mod effiċjenti u mingħajr dewmien. Għal dan il-ghan, l-awtoritajiet regolatorji għandhom jkollhom għall-anqas dawn is-setgħat:

- (a) li jimponu deċizzjonijiet obligatorji fuq l-impriżi tal-elettriku;
- (b) li jwettqu investigazzjonijiet fil-funzjonament tas-swieq tal-elettriku, u li jiddeċiedu u jimponu kwalunkwe miżura meħtieġa u proporzjonata għall-promozzjoni ta' kompetizzjoni effettiva u jiżguraw il-funzjonament korrett tas-suq. Fejn ikun opportun, l-awtoritajiet regolatorji għandhom

ikollhom ukoll is-setgħa li jikkoperaw mal-awtorità nazzjonali tal-kompetizzjoni u mar-regolaturi tas-swieq finanzjarji jew mal-Kummissjoni fit-twettiq ta' investigazzjoni relatata mal-liġi tal-kompetizzjoni;

- (c) li jitolbu kwalunkwe informazzjoni mill-impriżi tal-elettriku li tkun rilevanti għall-qadi tad-dmirijiet tagħha, inkluża l-ġustifikazzjoni għal kull rifjut ta' aċċess għall-partijiet terzi, u kull informazzjoni dwar miżuri meħtieġa biex jiġi ssaħħat in-network;
  - (d) li jimponu penali effettivi, proporzjonati u dissważivi fuq impiżi tal-elettriku li ma jikkonformawx mal-obbligi tagħhom taht din id-Direttiva jew kwalunkwe deċizzjoni relevanti legalment obligatorja tal-awtoritajiet regolatorji jew tal-Aġenzija, jew li jipponu li qorti kompetenti timponi dawn il-penali. Dan għandu jinkludi s-setgħa li jimponu, jew li jipponu l-impożizzjoni ta' penali sa 10 % tal-fatturat annwali tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni fuq l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jew sa 10 % tat-turnover annwali tal-impriża integrata vertikament fuq l-impriża integrata vertikament, fejn ikun il-każ, għal non-konformità mal-obbligi rispettivi tagħhom taht din id-Direttiva; u
  - (e) drittijiet xierqa ta' investigazzjonijiet u s-setgħat relevanti ta' istruzzjonijiet għar-riżoluzzjoni ta' dispuți taht l-Artikoli 11 u 12.
5. Addizzjonalment għad-dmirijiet mogħtija u s-setgħat konferiti lilhom taht il-paragrafi 1 u 4 ta' dan l-Artikolu, meta operatur tas-sistema ta' trasmissjoni jkun inħatar taht il-Kapitolu V, l-awtoritajiet regolatorji għandhom jingħataw għall-anqas id-dmirijiet u s-setgħat li ġejjin:
- (a) li jimponu penali taht il-punt (d) tal-Paragrafu 4 għal kondotta diskriminatorja favur l-impriża integrata vertikament;
  - (b) jissorveljaw il-komunikazzjonijiet bejn l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni u l-impriża integrata vertikament sabiex tkun żgurata l-konformità tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni mal-obbligi tiegħu;
  - (c) jaġixxu bhala awtoritajiet għar-riżoluzzjoni ta' dispuți bejn l-impriża integrata vertikament u l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni fir-rigward ta' kull ilment preżentat taht il-paragrafu 11;
  - (d) jissorveljaw ir-relazzjonijiet kummerċjali u finanzjarji inkluż is-self bejn l-impriża integrata vertikament u l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni;
  - (e) japprovaw kull relazzjoni kummerċjali u finanzjarja bejn l-impriża integrata vertikament u l-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni bil-kondizzjoni li dawn jikkonformaw mal-kondizzjonijiet tas-suq;

- (f) jesigu ġustifikazzjoni mill-impriza integrata vertikalmement meta jiġu notifikati mill-uffiċjal għall-konformità taht l-Artikolu 21(4). Din il-ġustifikazzjoni għandha tinkludi, b' mod partikolari, l-evidenza li ma sehhet ebda kondotta diskriminatorja għall-vantaġġ tal-impriza integrata vertikalmement;
- (g) iwettqu ispezzjonijiet, inklużi dawk mhux imhabbra, fuq il-post tal-impriza integrata vertikalmement u tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni; u
- (h) jassenjaw il-kompiti kollha jew dawk speċifiċi tal-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni lil operatur tas-sistema indipendenti mahtur taht l-Artikolu 13 f'każ ta' ksur persistenti mill-operatur tas-sistema ta' trasmissjoni tal-obbligi tiegħu taht din id-Direttiva, partikolarment fil-każ ta' kondotta diskriminatorja ripetuta għall-benefiċċju tal-impriza integrata vertikalmement.
6. L-awtoritajiet regolatorji għandhom ikunu responsabbli għall-iffissar jew l-approvazzjoni fi żmien biżżejjed qabel ma jidhlu fis-sehħ għall-inqas tal-metodoloġiji użati sabiex jiġu kkal-kulati jew stabbiliti t-termini u l-kundizzjonijiet għal:
- (a) il-konnessjoni u l-aċċess għan-netwerks nazzjonali, inklużi t-tariffi għat-trasmissjoni u d-distribuzzjoni jew il-metodoloġiji tagħhom. Dawk it-tariffi jew il-metodoloġiji, għandhom jippermettu li l-investimenti meħtieġa fin-netwerks jsiru b'mod li jippermetti lil dawk l-investimenti jiżguraw il-vijabbiltà tan-netwerks;
- (b) il-provvediment ta' servizzi ta' bilanċjar li għandhom jittwettqu bil-mod l-aktar ekonomiku possibbli u jipprovdu iċċentivi xierqa biex l-utenti tan-netwerk jibbilanċjaw l-input u l-offtakes tagħhom. Is-servizzi ta' bilanċjar għandhom jin-għataw b'mod ġust u mhux diskriminatorju u jkunu msejsa fuq kriterji oġġettivi; u
- (c) aċċess għal infrastrutturi transkonfinali, inklużi l-proċeduri għall-allokazzjoni ta' kapacià u l-immaniġġjar tal-kongestjoni.
7. Il-metodoloġiji jew it-termini u l-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 6 għandhom ikunu ppubblikati.
8. Meta jkunu qed jistipulaw jew japprovaw it-tariffi jew il-metodoloġiji u s-servizzi ta' bilanċjar, l-awtoritajiet regolatorji għandhom jiżguraw li l-operaturi tan-netwerks ta' trasmissjoni u distribuzzjoni jingħataw iċċentiva adegwata, kemm fil-perijodu qasir kif ukoll għal fit-tul, biex iżidu l-effiċjenzi, irawmu l-integrazzjoni tas-suq u s-sigurtà tal-provvista u jappoġġaw l-attivitatijiet ta' rikerka relatati.
9. L-awtoritajiet regolatorji għandhom jimmoniterjaw l-immaniġġjar tal-kongestjoni tas-sistemi nazzjonali tal-elettriku inklużi l-interkonnessjonijiet, kif ukoll l-implimentazzjoni tar-regoli dwar l-immaniġġjar tal-kongestjoni. Għal dak il-għan, l-operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni jew l-operaturi tas-suq għandhom iressqu r-regoli tagħhom dwar l-immaniġġjar tal-kongestjoni, anke dwar l-allokazzjoni tal-kapacià, lill-awtoritajiet regolatorji nazzjonali. L-awtoritajiet regolatorji nazzjonali jistgħu jitolbu emendi għal dawn ir-regoli.

10. L-awtoritajiet regolatorji għandu jkollhom l-awtorità li jirrikjedu lil operaturi tat-trasmissjoni u tad-distribuzzjoni, jekk meħtieġ, li jimmodifikaw it-termini u l-kundizzjonijiet, inklużi t-tariffi u l-metodoloġiji msemmija f'dan l-Artikolu, biex jaċċertaw li huma proporzjonati u applikati b'mod mhux diskriminatorju. F'każ ta' dewmien rigward l-iffissar tat-tariffi ta' trasmissjoni u distribuzzjoni, l-awtoritajiet regolatorji għandu jkollhom is-setgħa li jiffissaw jew japprovaw tariffi jew metodoloġiji provviżorji ta' trasmissjoni u distribuzzjoni u li jiddeċiedu dwar il-miżuri xierqa ta' kumpens fil-każ li t-tariffi jew il-metodoloġiji finali ta' trasmissjoni u distribuzzjoni jiddevjaw minn dawn it-tariffi jew metodoloġiji provviżorji.

11. Kwalunkwe parti li jkollha lment kontra operatur tas-sistema tat-trasmissjoni jew distribuzzjoni b'raba mal-obbligi ta' dak l-operatur skont din id-Direttiva, tista' tirreferi l-ilment lill-awtorità regolatorja li, waqt li tkun qed taġixxi bhala awtorità li ssolvi t-tilwim, għandha tagħti deċiżjoni fi żmien perijodu ta' xahrejn minn wara li din tkun irċeviet l-ilment. Dan il-perijodu jista' jiġi estiż b'xahrejn oħra fejn tkun qed tintalab informazzjoni addizzjonali mill-awtoritajiet regolatorji. Dan il-perijodu jista' jiġi estiż bil-qbil tal-persuna li tkun għamlet l-ilment. Id-deċiżjoni tal-awtorità regolatorja għandha jkollha effett obligatorju kemm-il darba u sakemm tiġi rrevokata b'appell.

12. Kwalunkwe parti li tkun affettwata u li jkollha d-dritt li tressaq ilment dwar deċiżjoni fuq metodoloġiji mehuda skont dan l-Artikolu jew, fejn l-awtorità regolatorja jkollha l-obbligu li tikkonsulta ruhha dwar it-tariffi jew il-metodoloġiji proposti, din tista', minn talanqas fi żmien xahrejn, jew f'perijodu iqsar kif deċiż mill-Istati Membri, wara l-pubblikazzjoni tad-deċiżjoni jew il-proposta għad-deċiżjoni, tissottometti l-ilment għall-istharriġ. Tali lment ma għandux ikollu effett sospensiv.

13. L-Istati Membri għandhom joholqu mekkaniżmi adatt u effiċjenti għar-regolament, kontroll u trasparenza sabiex jiġi evitat abbuż ta' pożizzjoni dominanti, b'mod partikolari bi żvantaġġ għall-konsumaturi, u kwalunkwe aġir predatorju. Dawn il-mekkaniżmi għandhom jiehdu kont tad-dispożizzjonijiet tat-Trattat, u b'mod partikolari l-Artikolu 82 tiegħu.

14. L-Istati Membri għandhom jaċċertaw li jittiehdu l-passi adatti, inklużi azzjoni amministrativa jew proċeduri kriminali b'mod konformi mal-liġi nazzjonali tagħhom, kontra l-persuni fiżiċi jew ġuridiċi responsabbli fejn ma jkunux ġew rispettati r-regoli tal-kunfidenzjalità imposti minn din id-Direttiva.

15. L-ilmenti msemmija fil-paragrafi 11 u 12 għandhom ikunu mingħajr preġudizzju għall-eżerċitu tad-drittijiet tal-appell taht il-liġi Komunitarja u/jew taht il-liġi nazzjonali.

16. Id-deċiżjonijiet li jittiehdu mill-awtoritajiet regolatorji għandhom ikunu motivati u ġustifikati għal kollox sabiex tkun tista' ssir reviżjoni ġuridika. Id-deċiżjonijiet għandhom ikunu disponibbli għall-pubbliku fil-waqt li tinżamm il-kunfidenzjalità ta' informazzjoni kummerċjali sensittiva.

17. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li jeżistu mekkaniżmi adatti fuq il-livell nazzjonali li tahtom, entità affettwata minn deċiżjoni tal-awtorità nazzjonali regolatorja jkollha d-dritt tal-appell lil korp li huwa indipendenti mill-partijiet involuti u minn kull gvern.

Artikolu 38

Reġim regolatorju għal kwistjonijiet transkonfinali

1. L-awtoritajiet regolatorji għandhom jikkoperaw mill-qrib u jikkonsultaw flimkien, u għandhom jipprovdu lil xulxin u lill-Aġenzija kwalunkwe informazzjoni meħtieġa biex jaqdu l-kompiti tagħhom taht din id-Direttiva. Fir-rigward tal-informazzjoni li tiġi skambjata, l-awtorità riċeventi għandha tiżgura l-istess livell ta' kunfidenzjalità bhal dik meħtieġa mill-awtorità mittenti l-informazzjoni kkonċernata.

2. L-awtoritajiet regolatorji għandhom jikkoperaw tal-anqas flivell reġjonali sabiex:

- (a) jithegġeġ il-holqien ta' arrangamenti operattivi sabiex tkun possibbli l-ahjar ġestjoni tan-network, jiġu promossi skambji kongunti tal-elettriku u l-allokkazzjoni ta' kapacità transkonfinali, u sabiex ikun possibbli livell xieraq ta' kapacità ta' interkonnessjoni, anke permezz ta' interkonnessjonijiet godda, fir-reġjun u bejn ir-reġjuni sabiex jithalla lok għall-iżvilupp ta' kompetizzjoni effettiva u t-titjib tas-sigurtà tal-provvista, bla ma jkun hemm diskriminazzjoni bejn l-intrapriżi tal-forniment fi Stati Membri differenti;
- (b) ikun ikkoordinat l-iżvilupp tal-kodicijiet kollha tan-netwerks għall-operaturi rilevanti tas-sistemi ta' trasmissjoni u għal parteċipanti ohra fis-suq; u
- (c) ikun ikkoordinat l-iżvilupp tar-regoli li jiggvernaw l-immaniġġjar tal-kongestjoni.

3. L-awtoritajiet regolatorji nazzjonali għandu jkollhom id-dritt li jikkonkludu ftehimiet ta' koperazzjoni ma' xulxin sabiex tithegġeġ il-koperazzjoni regolatorja.

4. L-azzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2 għandhom jitwettqu, fejn ikun il-każ, f'konsultazzjoni mill-qrib ma' awtoritajiet nazzjonali rilevanti ohra u mingħajr preġudizzju għall-kompetenzi speċifiċi tagħhom.

5. Il-Kummissjoni tista' tadotta Linji gwida dwar il-limitu tal-kompiti tal-awtoritajiet regolatorji biex jikkoperaw flimkien u mal-Aġenzija. Dawn il-miżuri, imfassla biex jemendaw l-elementi mhux essenzjali ta' din id-Direttiva billi jissupplimentawha, għandhom jiġu adottati konformement mal-proċedura regolatorja bi skrutinju msemija fl-Artikolu 46(2).

Artikolu 39

Konformità mal-Linji gwida

1. Kwalunkwe awtorità regolatorja u l-Kummissjoni jistgħu jitolbu l-opinjoni tal-Aġenzija dwar il-konformità ta' deċiżjoni mehuda minn awtorità regolatorja mal-Linji gwida msemija f'din id-Direttiva jew fir-Regolament (KE) Nru 714/2009.

2. L-Aġenzija għandha tagħti l-opinjoni tagħha lill-awtorità regolatorja li tkun talbitha jew lill-Kummissjoni, rispettivament, u lill-awtorità regolatorja li tkun hadet id-deċiżjoni kkonċernata fi żmien tliet xhur mid-data ta' riċeviment tat-talba.

3. Fejn l-awtorità regolatorja li tkun hadet deċiżjoni ma tikkonformax mal-opinjoni tal-Aġenzija fi żmien erba' xhur mid-data ta' riċezzjoni tal-opinjoni, l-Aġenzija għandha tgharraf lill-Kummissjoni b'dan.

4. Kwalunkwe awtorità regolatorja tista' tinforma lill-Kummissjoni fejn tqis li deċiżjoni rilevanti għall-kummerċ transkonfinali mehuda minn awtorità regolatorja ohra ma tikkonformax mal-Linji gwida msemija f'din id-Direttiva jew fir-Regolament (KE) Nru 714/2009 fi żmien xahrejn mid-data ta' dik id-deċiżjoni.

5. Fejn l-Kummissjoni, fi żmien xahrejn minn meta tkun giet infurmata mill-Aġenzija taht il-Paragrafu 3 jew minn awtorità regolatorja taht il-Paragrafu 4, u fuq l-inzjattiva tagħha stess fi żmien tliet xhur mid-data tad-deċiżjoni, issib li d-deċiżjoni ta' awtorità regolatorja tqajjem dubji serji dwar il-kompatibbiltà tagħha mal-Linji gwida msemija f'din id-Direttiva jew fir-Regolament (KE) Nru 714/2009 il-Kummissjoni tista' tiddeċiedi li teżamina l-każ b'mod ulterjuri. F'każ bhal dan, għandha tistieden lill-awtorità regolatorja u lill-partiċipanti fil-proċedimenti quddiem l-awtorità regolatorja biex iressqu l-osservazzjonijiet.

6. Fejn il-Kummissjoni tiddeċiedi li teżamina l-każ aktar, hija għandha, fi żmien mhux aktar minn erba' xhur mid-data tat-tali deċiżjoni, tohroġ deċiżjoni finali:

- (a) li ma tqajjimx oġġezzjonijiet kontra d-deċiżjoni tal-awtorità regolatorja; jew
- (b) li tesigi li l-awtorità regolatorja kkonċernata tirtira d-deċiżjoni tagħha jekk tqis minhabba li ma kienx hemm konformità mal-Linji gwida.

7. Fejn l-Kummissjoni ma tkunx hadet deċiżjoni biex teżamina l-każ aktar deċiżjoni finali fil-limit ta' żmien stabbiliti fil-paragrafi 5 u 6 rispettivament, għandu jitqies li ma qajmitx oġġezzjonijiet kontra d-deċiżjoni tal-awtorità regolatorja.

8. L-awtorità regolatorja għandha tikkonforma mad-deċiżjoni tal-Kummissjoni li tirtira d-deċiżjoni tagħha f'perijodu ta' xahrejn u għandha tinforma lill-Kummissjoni kif meħtieġ.

9. Il-Kummissjoni tista' tadotta Linji gwida li jistabbilixxu id-dettalji tal-proċedura li għandha tiġi segwita għall-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu. Dawn il-miżuri, imfassla biex jemendaw l-elementi mhux essenzjali ta' din id-Direttiva billi jissupplimentawha, għandhom jiġu adottati konformement mal-proċedura regolatorja bi skrutinju msemija fl-Artikolu 46(2).

Artikolu 40

Żamma ta' records

1. L-Istati Membri għandhom jesigū li l-imprizi jzommu għad-dispożizzjoni tal-awtoritajiet nazzjonali inklużi l-awtoritajiet regolatorji nazzjonali, l-awtoritajiet nazzjonali tal-kompetizzjoni u l-Kummissjoni, għat-twertiq tal-kompiti tagħhom, għal mill-anqas hames snin, id-data rilevanti fir-rigward tat-transazzjonijiet kollha fil-kuntratti tal-provvista tal-elettriku u d-derivattivi elettriċi ma' klijenti bl-ingrossa u operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni.

2. Id-data għandha tinkludi dettalji dwar karatteristiċi finanzjarji, bħal tul ta' żmien, regoli dwar il-forniment u l-għeluq tat-transazzjonijiet rilevanti, il-kwantità, id-dati u l-hinijiet tal-eżekuzzjoni u l-prezzijiet tat-tranzazzjoni, u l-mezzi għall-identifikazzjoni tal-klijent bl-ingrossa kkonċernat, kif ukoll dettalji speċifiċi dwar il-pożizzjonijiet kollha miftuħin fil-kuntratti tal-provvista tal-elettriku u tad-derivattivi tal-elettriku.

3. L-awtoritajiet regolatorji jistgħu jiddeċiedu li jaqgħu disponibbli lill-partecipanti fis-suq l-elementi ta' din l-informazzjoni, sakemm ma tiġix rilaxxata xi informazzjoni li tkun kummerċjalment sensittiva dwar atturi individwali fis-suq jew dwar transazzjonijiet individwali. Dan il-paragrafu ma għandux japplika għall-informazzjoni dwar l-istrumenti finanzjarji li jaqgħu fl-ambitu tad-Direttiva 2004/39/KE.

4. Sabiex tiġi żgurata l-applikazzjoni uniformi ta' dan l-Artikolu, il-Kummissjoni tista' tadotta Linji gwida li jiddefinixxu l-metodu u l-arranġamenti għaž-żamma tar-reġistri kif ukoll il-forma u l-kontenut tad-data li għandha tinżamm. Dawn il-miżuri, imfassla biex jemendaw l-elementi mhux essenzjali ta' din id-Direttiva billi jissupplimentawha, għandhom jiġu adottati konformement mal-proċedura regolatorja bi skrutinju msemmija fl-Artikolu 46(2).

5. Fir-rigward ta' transazzjonijiet fid-derivattivi tal-elettriku ta' imprizi ta' provvista bi klijenti bl-ingrossa u operaturi tas-sistema ta' trasmissjoni, dan l-Artikolu għandu japplika biss għadarba l-Kummissjoni tkun adottat il-Linji gwida msemmija fil-Paragrafu 4.

6. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu ma għandhomx johlqu obbligi addizzjonali vis-à-vis l-awtoritajiet imsemmija fil-Paragrafu 1 għall-entitajiet li jaqgħu fl-ambitu tad-Direttiva 2004/39/KE.

7. Fil-każ li l-awtoritajiet imsemmija fil-Paragrafu 1 jehtiegu aċċess għad-data miżmuma mill-entitajiet li jaqgħu fl-ambitu tad-Direttiva 2004/39/KE, l-awtoritajiet responsabbli taht dik id-Direttiva għandhom jipprovdu dawk l-awtoritajiet bid-data mehtieġa.

KAPITOLU X

SWIEQ TA' BEJGH BL-IMNUT

Artikolu 41

Swieq ta' bejgh bl-imnut

Sabiex tiġi ffaċilitata l-emerġenza ta' swieq ta' bejgh bl-imnut li jkunu trasparenti u li jaħdmu tajjeb fil-Komunità, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li r-rwoli u r-responsabbiltajiet tal-operaturi

ta' sistema ta' trasmissjoni, l-operaturi ta' sistema ta' distribuzzjoni, l-imprizi ta' forniment u l-klijenti u jekk mehtieġ partecipanti oħra tas-suq ikunu definiti fir-rigward ta' arranġamenti kuntrattwali, ta' impenji assunti lejn il-konsumaturi, ta' skambju ta' data u regoli ta' riżoluzzjoni, ta' drittijiet ta' proprjetà fuq data u ta' responsabbiltà għall-metraġġ.

Dawk ir-regoli għandhom isiru pubbliċi, għandhom jiffasslu bl-għan li jiffaċilitaw l-aċċess tal-konsumaturi u l-fornituri għan-netwerks u għandhom ikunu sugġetti għal revizjoni mill-awtoritajiet regolatorji jew awtoritajiet nazzjonali rilevanti oħrajn.

Klijenti kbar mhux domestiċi għandu jkollhom id-dritt li jkollhom kuntratti ma' diversi fornituri fl-istess żmien.

KAPITOLU XI

DISPOŻIZZJONIJET FINALI

Artikolu 42

Miżuri ta' salvagwardja

Fil-każ li jkun hemm kriżi f'daqqa wahda fis-suq tal-enerġija u fejn is-sigurtà fizika jew is-sigurtà tal-persuni, tat-tagħmir jew tal-istallazzjonijiet jew inkella tal-integrità tas-sistema tkun mhedda, Stat Membru jista' jiehu temporanjament miżuri mehtieġa ta' salvagwardja.

Tali l-miżuri għandhom jikkawżaw l-anqas disturb possibbli lill-funzjonament tas-suq intern u m'għandhomx ikunu usa' fil-kamp tal-applikazzjoni tagħhom milli hu strettament mehtieġ biex jiġu rimedjati d-diffikultajiet li jkunu nholqu f'daqqa.

L-Istat Membru kkonċernat għandu mingħajr dewmien jinnotifika dawn il-miżuri lill-Istati Membri l-oħrajn u lill-Kummissjoni, li tista' tiddeċiedi li l-Istat Membru in kwistjoni għandu jemenda jew iħassar dawn il-miżuri, sa fejn għandhom effett ta' distorsjoni tal-kompetizzjoni u jaffettwaw b'mod avvers il-Kummerċ f'tali mod li ma jaqbilx mal-interess komuni.

Artikolu 43

Kondizzjonijiet ugwali tal-kompetizzjoni

1. Il-miżuri li l-Istati Membri jistgħu jieħdu taht din id-Direttiva sabiex jiżguraw kondizzjonijiet ugwali tal-kompetizzjoni għandhom ikunu kompatibbli mat-Trattat, b'mod partikolari l-Artikolu 30 tiegħu, u l-liġi tal-Komunità.

2. Il-miżuri msemmija fil-paragrafu 1 għandhom ikunu proporzjonati, non-diskriminatorji u trasparenti. Dawn il-miżuri jista' jibda jkollhom effett biss wara n-notifika lil u l-approvazzjoni tal-Kummissjoni.

3. Il-Kummissjoni għandha taġixxi fir-rigward tan-notifika msemmija fil-Paragrafu 2 fi żmien xahrejn minn meta tasal in-notifika. Dak il-perijodu għandu jibda l-għada li tasal l-informazzjoni kollha. Jekk il-Kummissjoni ma taġixxi fi żmien dan il-perijodu ta' xahrejn, il-Kummissjoni għandha titqies li ma tqajjimx oġġezzjonijiet għall-miżuri notifikati.

Artikolu 44

Derogi

1. L-Istati Membri li, wara li d-Direttiva tkun iddahlet fis-sehh, jistgħu juru li hemm problemi sostanzjali għall-operazzjoni tas-sistemi iżolati żgħar tagħhom, jistgħu japplikaw lill-Kummissjoni għal deroga mid-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Kapitoli IV, VI, VII u VIII, kif ukoll il-Kapitolu III, fil-każ ta' sistemi iżolati mikro, sa fejn huma kkonċernati t-tiġdid, il-modernizzazzjoni u l-espansjoni tal-kapaċità eżistenti, li tista' tinghatalhom mill-Kummissjoni. Il-Kummissjoni għandha tinforma lill-Istati Membri dwar dawk l-applikazzjonijiet qabel ma tittiehed xi deċiżjoni, waqt li jkun kunsidrat ir-rispett lejn il-kunfidenzjalità. Dik id-Deċiżjoni għandha tiġi ppubblikata fil-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea.

2. L-Artikolu 9 ma għandux japplika għal Ċipru, għal-Lussemburgu u/jew għal Malta. Barra minn hekk l-Artikoli 26, 32 u 33 ma għandhom japplikaw għal Malta.

Għall-finijiet tal-Artikolu 9(1)(b), in-nozzjoni "impriza li taqdi kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet ta' generazzjoni jew ta' provvista" ma għandhiex tinkludi l-klijenti finali li jaqdu xi waħda mill-funzjonijiet tal-generazzjoni u/jew tal-provvista tal-elettriku, kemm direttament kif ukoll permezz ta' imprizi li għandhom kontroll fuqhom, kemm individwalment jew konguntament, sakemm il-klijenti finali inkluż l-ishma tagħhom tal-elettriku prodott f'imprizi kontrollati huma, fuq medja annwali, konsumaturi netti tal-elettriku u sakemm il-valur ekonomiku tal-elettriku li jbiegħu lil partijiet terzi huwa insinifikanti proporzjonalment għall-operazzjonijiet kummerċjali l-oħra tagħhom.

Artikolu 45

Proċedura ta' reviżjoni

Fil-każ li fir-rapport imsemmi fl-Artikolu 47(6) Il-Kummissjoni tasal għall-konkluzjonili, minhabba l-mod effettiv li bih l-aċċess għan-network ikun sar fi Stat Membru — li jwassal għal aċċess kompletament effettiv, non-diskriminatorju u mingħajr xkiel għan-network — ċerti obbligi imposti minn din id-Direttiva fuq l-imprizi (inklużi dawk rigward is-separazzjoni legali għall-operaturi tas-sistemi ta' distribuzzjoni) mhumix proporzjonati mal-oġġettiv mixtieq, l-Istat Membru in kwistjoni jista' jippreżenta talba lill-Kummissjoni għal eżenzjoni mir-rekwiżit in kwistjoni.

Din it-talba għandha tiġi nnotifikata, mingħajr dewmien, mill-Istat Membru lill-Kummissjoni, flimkien mal-informazzjoni rilevanti kollha meħtieġa biex jintwera li l-konkluzjoni milhuqa fir-rapport dwar l-aċċess effettiv għan-netwerks milhuq ser jinżamm.

Fi żmien tliet xhur minn meta tircievi notifika, il-Kummissjoni għandha tadotta opinjoni rigward it-talba mill-Istat Membru in kwistjoni, u fejn ikun il-każ, tagħmel proposti lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill biex jemendaw id-dispożizzjonijiet rilevanti ta' din id-Direttiva. Il-Kummissjoni tista' tippromponi, fil-proposti biex tkun emendata din id-Direttiva, li teżenta lill-Istat Membru kkonċernat minn rekwiżiti speċifiċi, sugġett għal li dak l-Istat Membru jimplimenta miżuri ugwalment effettivi skont il-każ.

Artikolu 46

Kumitat

1. Il-Kummissjoni għandha tkun assistita minn kumitat.
2. Fejn issir referenza għal dan il-paragrafu, għandhom japplikaw l-Artikolu 5a(1) sa (4) u l-Artikolu 7 tad-Deċiżjoni 1999/468/KE, b'kont mehud tad-diżpożizzjonijiet tal-Artikolu 8 tagħha.

Artikolu 47

Rapportar

1. Il-Kummissjoni għandha tissorvelja u tirrivedi l-applikazzjoni ta' din id-Direttiva u tressaq rapport ta' progress generali lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill għall-ewwel darba fl-4 ta' Awwissu 2004, u wara dan, fuq bażi annwali. Ir-rapport ta' progress għandu jkopri għall-anqas:

- (a) l-esperjenza miksuba u l-progress li jkun sar fil-holqien ta' suq intern komplut u kompletament operattiv fil-qasam tal-elettriku u l-ostakli li jibqgħu jeżistu f'dan ir-rigward, inklużi aspetti ta' dominanza tas-suq, konċentrazzjoni fis-suq, kondotta predatorja jew li tmur kontra l-kompetizzjoni u l-effett ta' dan f'termini ta' distorsjoni tas-suq;
- (b) il-punt sa liema r-rekwiżiti ta' separazzjoni u tariffikazzjoni li jinsabu f'din id-Direttiva kellhom suċċess biex jiżguraw aċċess ġust u non-diskriminatorju għas-sistema tal-elettriku tal-Komunità u livelli ekwivalenti ta' kompetizzjoni, kif ukoll il-konsegwenzi ekonomiċi, ambjentali u soċjali tal-fuħ tas-suq tal-elettriku għall-klijenti;
- (c) eżami tal-kwistjonijiet relatati mal-livelli tal-kapaċità tas-sistema u mas-sigurtà tal-provvista tal-elettriku fil-Komunità, u b'mod partikolari l-bilanċ eżistenti u pjanat bejn id-domanda u l-provvista, b'kont mehud tal-kapaċità fizika għall-iskambji bejn iż-żoni;
- (d) għandha tinghata attenzjoni speċjali għall-miżuri meħuda fl-Istati Membri biex dawn ikopru d-domanda għolja u biex ilaħhqu man-nuqqasijiet ta' fornitur wiehed jew aktar;
- (e) l-implimentazzjoni tad-deroga provduta fl-Artikolu 26(4) bil-hsieb ta' reviżjoni possibbli tal-limitu massimu;
- (f) valutazzjoni ġenerali tal-progress miksub fir-rigward tar-relazzjonijiet bilaterali ma' pajjiżi terzi li jipproduċu u jesportaw jew jitransportaw l-elettriku, inkluż il-progress fl-integrazzjoni tas-suq, il-konsegwenzi soċjali u ambjentali tal-kummerċ fl-elettriku u l-aċċess għan-netwerks ta' tali pajjiżi terzi;

- (g) il-htieġa għall-possibbiltà ta' rekwiżiti ta' armonizzazzjoni li ma jkunux marbuta mad-dispożizzjonijiet ta' din id-Direttiva; u
- (h) il-mod li fih l-Istati Membri jkunu implimentaw fil-prattika r-rekwiżiti fir-rigward tal-ittikkettjar tal-enerġija li jinsabu fl-Artikolu 3(9), u l-mod li bih kwalunkwe Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni dwar din il-kwistjoni tkun giet kunsidrata.

Fejn ikun adatt, ir-rapport ta' progress għandu jinkludi rakkomandazzjonijiet b'mod partikolari rigward l-ambitu u l-modalitajiet tad-dispożizzjonijiet tal-ittikkettjar inkluż l-mod kif issir referenza għas-sorsi ta' referenza eżistenti u l-kontenut ta' dawk is-sorsi, u speċjalment dwar kif l-informazzjoni dwarl-impatt ambjentali għall-anqas dwar l-emissjonijiet ta' CO₂ u l-iskart radjuattiv li jirriżulta mill-generazzjoni tal-elettriku minn sorsi differenti ta' enerġija tista' ssir disponibbli b'mod trasparenti, faċilment aċċessibbli u kumparabbli fil-Komunità kollha, kif il-miżuri meħuda mill-Istati Membri biex dawn jikkontrollaw il-preċiżjoni tal-informazzjoni pprovduta mill-fornituri jkunu jistgħu jiġusemplifikati, u liema miżuri jistgħu jintużaw biex jiġu miġġielda l-effetti negattivi li jġibu magħhom id-dominanza u l-konċentrazzjoni fis-suq.

2. Kull sentejn, ir-rapport ta' progress imsemmi fil-Paragrafu 1 għandu jkopri analiżi tal-miżuri differenti meħuda fl-Istati Membri biex jilhqgħu l-obbligi tas-servizz pubbliku, flimkien mal-eżami tal-effettività ta' dawk il-miżuri u, b'mod partikolari, l-effetti tagħhom fuq il-kompetizzjoni fis-suq tal-elettriku. Fejn ikun il-każ, dan ir-rapport jista' jinkludi rakkomandazzjonijiet dwar il-miżuri li għandhom jittiehdu fil-livell nazzjonali biex jinkisbu standards għoljin ta' servizz pubbliku, jew miżuri maħsuba biex jiġi pprevenut il-foreclosure tas-suq.

3. Il-Kummissjoni għandha, mhux aktar tard mit-3 ta' Marzu 2013, tippreżenta, bħala parti mir-reviżjoni ġenerali, lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill, rapport speċifiku dettaljat li jid-deskrivi sa fejn ir-rekwiżiti ta' separazzjoni taht il-Kapitolu V kienu ta' suċċess fl-iżgurar ta' indipendenza shiha u effettiva ta' operaturi tas-sistemi ta' trasmissjoni, bl-użu ta' separazzjoni effettiva u effiċjenti bħala punt ta' referenza.

4. Għall-fini tal-valutazzjoni tagħha taht il-Paragrafu 3, il-Kummissjoni għandha tiehu kont b'mod partikolari tal-kriterji li ġejjin: aċċess ġust u mhux diskriminatorju għan-network, regolamentazzjoni effettiva, l-iżvilupp tan-network li tissoddisfa r-rekwiżiti tas-suq, incentivi mhux imxekkla għall-investment, l-iżvilupp ta' infrastruttura għall-interkonnessjoni, kompetizzjoni effettiva fis-swieq tal-enerġija tal-Komunità u s-sigurtà tas-sitwazzjoni ta' provvista fil-Komunità.

5. Fejn ikun il-każ, u partikolarment fil-każ li r-rapport dettaljat imsemmi fil-Paragrafu 3 jiddetermina li l-kondizzjonijiet imsemmija fil-Paragrafu 4 ma ġewx garantiti fil-prattika, il-Kummissjoni għandha tippreżenta proposti lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill biex tiġi żgurata l-indipendenza shiha u effettiva ta' operaturi ta' sistema ta' trasmissjoni sat-3 ta' Marzu 2014.

6. Il-Kummissjoni għandha, sal-1 ta' Jannar 2006, tgħaddi lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill, rapport dettaljat li jispjega l-progress fil-holqien tas-suq intern fl-elettriku. B'mod partikolari dan ir-rapport għandu jkoll:

- l-eżistenza ta' aċċess non-diskriminatorju għan-network;
- regolamentazzjoni effettiva;
- l-iżvilupp ta' infrastruttura ta' interkonnessjoni u s-sigurtà tas-sitwazzjoni tal-provvista fil-Komunità;
- il-punt sa fejn il-benefiċċji shah tal-ftuh tas-swieq ikunu qed jiżdiestu għall-impriżi ż-żgħar uklijenti domestiċi, speċjalment fejn għandhom x'jaqsmu standards ta' servizz pubbliku u servizz universali;
- il-punt sa fejn is-swieq huma fil-prattika miftuha għal kompetizzjoni effettiva, inklużi aspetti ta' dominanza tas-suq, ta' konċentrazzjoni fis-suq u aġir predatorju jew li jmur kontra l-kompetizzjoni;
- il-punt sa fejn il-klijenti attwalment ibiddlu minn fornitur għall-iehor u jinnegozjaw mill-ġdid it-tariffi;
- żviluppi fil-prezzijiet, inklużi prezzijiet tal-provvista, fir-rigward tal-livell tal-ftuh tas-swieq; u
- l-esperjenza miksuba fl-applikazzjoni tad-Direttiva sa fejn hija kkonċernata l-indipendenza effettiva ta' operaturi tas-sistema f'impriżi integrati vertikalment u jekk ġewx żviluppati miżuri ohra minbarra l-indipendenza funzjonali u s-separazzjoni tal-kontijiet li għandhom effetti ekwivalenti għal separazzjoni legali.

Fejn ikun il-każ, il-Kummissjoni għandha tippreżenta proposti lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill, b'mod partikolari biex jiġu ggarantiti standards għoljin fis-servizz pubbliku.

Fejn ikun il-każ, il-Kummissjoni għandha tagħmel proposti lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill, b'mod partikolari biex tiġi aċċertata l-indipendenza shiha u effettiva tal-operatur tas-sistema tad-distribuzzjoni qabel l-1 ta' Lulju 2007. Fejn mehtieġ, dawn il-proposti għandhom, konformement mal-liġi tal-kompetizzjoni, jikkonċernaw ukoll miżuri li jindirizzaw kwistjonijiet ta' dominanza fis-suq, konċentrazzjoni fis-suq u aġir predatorju jew anti-kompetittiv.

Artikolu 48

Thassir

Id-Direttiva 2003/54/KE għandha tithassar mit-3 ta' Marzu 2011 mingħajr preġudizzju għall-obbligi tal-Istati Membri li jikkonċernaw l-iskadenzi għat-traspożizzjoni u l-applikazzjoni tal-imsemmija Direttiva. Ir-riferenzi magħmula għad-Direttiva mhassra għandhom jinftiemu bħala referenzi għal din id-Direttiva u għandhom jinqraw konformement mat-tabella tal-korrelazzjoni fl-Anness II.

*Artikolu 49***Traspożizzjoni**

1. L-Istati Membri għandhom idahhlu fis-seħh il-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi meħtieġa sabiex jiġu konformi ma' din id-Direttiva sat-3 ta' Marzu 2011. Għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni minnufih dwar dan.

Għandhom japplikaw dawk il-miżuri mit-3 ta' Marzu 2011, bl-eċċezzjoni tal-Artikolu 11, li huma għandhom japplikaw mit-3 ta' Marzu 2013.

Meta l-Istati Membri jadottaw dawk il-miżuri, dawn għandhom jinkludu referenza għal din id-Direttiva, jew ikunu akkumpanjati minn tali referenza, fl-okkażjoni tal-pubblikazzjoni uffiċjali tagħhom. Il-metodi kif issir tali referenza għandhom jiġu stabbiliti mill-Istati Membri.

2. L-Istati Membri għandhom jikkomunikaw lill-Kummissjoni t-test tad-dispożizzjonijiet ewlenin tal-liġi nazzjonali li huma jadottaw fil-qasam kopert minn din id-Direttiva.

*Artikolu 50***Dhul fis-seħh**

Din id-Direttiva għandha tidhol fis-seħh fl-għoxrin jum wara dak tal-pubblikazzjoni tagħha f'Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea.

*Artikolu 51***Indirizzati**

Din id-Direttiva hija indirizzata lill-Istati Membri.

Magħmul fi Brussell, it-13 ta' lulju 2009.

Għall-Parlament Ewropew
Il-President
H.-G. PÖTTERING

Għall-Kunsill
Il-President
E. ERLANDSSON

ANNEX I

MIŻURI DWAR IL-PROTEZZJONI TAL-KONSUMATUR

1. Mingħajr preġudizzju għar-regoli Komunitarji dwar il-protezzjoni tal-konsumatur, b'mod partikolari d-Direttiva 97/7/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Mejju 1997 dwar il-protezzjoni tal-konsumaturi fir-rigward ta' kuntratti li jsiru mill-bogħod ⁽¹⁾ u d-Direttiva tal-Kunsill 93/13/KEE tal-5 ta' April 1993 dwar klawżoli ingusti f'kuntratti mal-konsumatur ⁽²⁾, il-miżuri msemmija fl-Artikolu 3 għandhom jiżguraw li l-klijenti:

- (a) għandhom id-dritt ta' kuntratt mal-fornitur tas-servizz tal-elettriku tagħhom li jispecifika:
- l-identità u l-indirizz tal-fornitur;
  - is-servizzi provduti, il-livell tal-kwalità tas-servizzi offruti kif ukoll iż-żmien għall-ewwel konnessjoni;
  - it-tipi ta' servizzi ta' manutenzjoni offruti;
  - il-mezzi kif tista' tinkiseb informazzjoni aġġornata dwar it-tariffi u l-hlasijiet għall-manutenzjoni applikabbli kollha;
  - it-tul tal-kuntratt, il-kundizzjonijiet għat-tiġdid u t-terminazzjoni tas-servizzi u tal-kuntratt u jekk huwiex permess li wiehed jirtira mill-kuntratt bla ħlas;
  - kwalunkwe kumpens u arrangamenti ta' rifużjoni li japplikaw jekk il-livelli tal-kwalità tas-servizz kuntrattat ma jintlahqux, inklużi kontijiet mhux korretti jew li jdumu ma jinharġu;
  - il-metodu biex jinbdew proċeduri għar-riżoluzzjoni ta' tilwim taht il-punt (f);
  - informazzjoni dwar id-drittijiet tal-konsumatur, inkluż dwar il-ġestjoni tal-ilmenti u l-informazzjoni kollha msemmija f'dan il-punt, komunikata b'mod ċar permezz ta' kontijiet jew tal-websajt tal-intrapriża tal-elettriku.
- Il-kundizzjonijiet għandhom ikunu imparzjali u magħrufa sew minn qabel. Fi kwalunkwe każ, din l-informazzjoni għandha tingħata qabel il-konklużjoni jew il-konferma tal-kuntratt. Meta xi kuntratti jkunu konklużi permezz ta' intermedjarji, l-informazzjoni relatata mal-kwistjonijiet msemmija f' dan il-punt għandha wkoll tkun provduta qabel il-konklużjoni tal-kuntratt;
- (b) jingħata avviz xieraq ta' kull intenzjoni li jiġu modifikati l-kundizzjonijiet kuntrattwali u jkunu infurmati bid-dritt tagħhom li jirtiraw meta jingħata l-avviz. Fornituri tas-servizz għandhom jinnotifikaw lill-abbonati tagħhom direttament b'kull żieda fil-prezzijiet, fi żmien xieraq mhux aktar tard minn perjodu wiehed li fih jircievu l-kont wara li ż-żieda tidhol fis-seħh b'mod trasparenti u li jinftiehem. L-Istati Membri għandhom jagħmlu minn kollox biex jagevolaw lill-klijenti li jridu jinhallu mill-kuntratti meta dawn joghhlilhom id-dawl;
- (c) jircievu informazzjoni trasparenti dwar il-prezzijiet u t-tariffi applikabbli u dwar it-termini u l-kundizzjonijiet standards, fir-rigward tal-aċċess għal u l-użu tas-servizzi tal-elettriku;
- (d) jiġu offruti għażla wiesgħa tal-metodi tal-hlas, li ma jiddiskriminawx bejn il-klijenti. Is-sistemi ta' ħlas minn qabel għandhom ikunu ġusti u għandhom jirriflettu b'mod xieraq il-konsum li x'aktarx isir. Kull differenza fit-termini u l-kundizzjonijiet għandha tirrifletti l-ispejjeż għall-fornitur tas-sistemi differenti ta' ħlas. It-termini u l-kundizzjonijiet generali għandhom ikunu ġusti u trasparenti. Għandhom jingħataw b'lingwaġġ ċar u li jinftiehem u m'għandhomx jinkludu ostakli mhux kuntrattwali għall-eżerċizzju tad-drittijiet tal-konsumaturi, pereżempju id-dokumentazzjoni kuntrattwali eċċessiva. Il-klijenti għandhom jiġu protetti kontra l-metodi mhux imparzjali u qarrieqa ta' bejgħ;
- (e) ma għandhomx ihallu talli jibdlu l-fornitur;

⁽¹⁾ ĠU L 144, 4.6.1997, p. 19.

⁽²⁾ ĠU L 95, 21.4.1993, p. 29.

- (f) jibbenefikaw minn proċeduri trasparenti, sempliċi u effettivi biex jiġu ttrattati l-ilmenti tagħhom. B'mod partikulari, il-konsumaturi kollha għandu jkollhom id-dritt għal livell tajjeb ta' servizz u ta' ġestjoni tal-ilmenti mill-fornitur tagħhom tas-servizz tal-elettriku. Proċeduri bħal dawn ta' soluzzjoni ta' tilwim bla qrati għandhom iwasslu biex tilwimiet jiġu riżolti b'mod ġust u fil-waqt, preferibbilment fi żmien tliet xhur, b'dispożizzjoni, fejn meħtieġ, ta' sistema ta' rimborż u/jew kumpens. Huma għandhom ikunu konformi, kull fejn possibbli, mar-Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni 98/257/KE tat-30 ta' Marzu 1998 dwar il-prinċipji applikabbli għall-korpi responsabbli għar-riżoluzzjoni extra-ġudizzjarja ta' disputital-konsumatur ⁽¹⁾;
- (g) meta jkollhom aċċess għal servizz universali konformement mad-dispożizzjonijiet adottati mill-Istati Membri taht l-Artikolu 3(3), ikunu informati dwar id-drittijiet tagħhom fir-rigward tas-servizz universali;
- (h) ikollhom għad-dispożizzjoni tagħhom id-data dwar il-konsum tagħhom, u għandhom ikunu jistgħu, bi ftehim espliċitu u minghajr hlas, jagħtu lil kwalunkwe impriza ta' provvista reġistrata aċċess għad-data tagħha dwar il-kejl. Il-parti responsabbli għall-ġestjoni tad-data għandha jkollha l-obbligu li tgħaddi din id-data lill-impriza. L-Istati Membri għandhom jiddefinixxu format għad-data kif ukoll proċedura għall-fornituri u għall-konsumaturi biex ikollhom aċċess għad-data. Il-konsumatur ma jista' jiġi mġieġhel iħallas l-ebda spiza addizzjonali għal dan is-servizz;
- (i) huma infurmati korrettament dwar l-konsum u l-ispejjeż attwali tal-elettriku ta' spiss biżżejjed biex ikunu jistgħu jirregolaw il-konsum tal-elettriku tagħhom. Dik l-informazzjoni għandha tingħata bl-użu ta' qafas ta' żmien suffiċjenti, b'kont meħud tal-kapaċità tat-tagħmir tal-metraġġ tal-klijent u tal-prodott tal-elettriku in kwistjoni. Għandha titqies kif jixraq l-effiċjenza ta' miżuri ta' dan it-tip meta mqabbla mal-ispejjeż tagħhom. Il-konsumatur ma jista' jiġi mġieġhel iħallas l-ebda spiza addizzjonali għal dan is-servizz;
- (j) jircievu kont finali ta' għeluq wara kwalunkwe bidla fil-fornitur tal-elettricità mhux aktar tard minn sitt gimġhat wara li tkun sehhet il-bidla fil-fornitur.
2. L-Istati Membri għandhom jiżguraw l-implimentazzjoni ta' sistemi ta' tkejjil intelliġenti li għandhom jappoġġjaw il-partecipazzjoni attiva tal-konsumaturi fis-suq tal-forniment tal-elettriku. L-implimentazzjoni ta' dawk is-sistemi ta' tkejjil tista' tkun suġġetta għal evalwazzjoni ekonomika tal-ispejjeż u l-benefiċċji kollha fuq tul ta' żmien għas-suq u għall-konsumatur individwali jew skont liema forma ta' tkejjil intelliġenti tkun ekonomikament raġonevoli u effiċjenti f'sens ta' nfiq u liema perjodu ta' żmien ikun fattibbli għad-distribuzzjoni tagħhom.

Evalwazzjoni bħal din għandha ssir sa 3 ta' Settembru 2012.

Suġġett għal dik l-evalwazzjoni, l-Istati Membri jew kull awtorità regolatorja li jahtru, għandhom ihejju kalendarju b'mira sa 10 snin għall-implimentazzjoni ta' sistemi ta' tkejjil intelliġenti.

Meta t-tnedija tal-miters intelliġenti tingħata evalwazzjoni pożittiva, tal-anqas 80 % tal-konsumaturi għandhom jingħataw sistemi ta' tkejjil intelliġenti sal-2020.

L-Istati Membri, jew kull awtorità kompetenti li jahtru, għandhom jiżguraw l-interoperabilità ta' dawk is-sistemi ta' tkejjil li se jkunu implimentati fit-territorji tagħhom u għandhom iqisu kif xieraq l-użu ta' standards xierqa u tal-ahjar prattika kif ukoll l-importanza tal-iżvilupp tas-suq intern tal-elettriku;

⁽¹⁾ ĠU L 115, 17.4.1998, p. 31.

ANNEX II

TABELLA TA' KORRELAZZJONI

Id-Direttiva 2003/54/KE	Din id-Direttiva
Artikolu 1	Artikolu 1
Artikolu 2	Artikolu 2
Artikolu 3	Artikolu 3
Artikolu 4	Artikolu 4
Artikolu 5	Artikolu 5
—	Artikolu 6
Artikolu 6	Artikolu 7
Artikolu 7	Artikolu 8
Artikolu 10	Artikolu 9
Artikolu 8	Artikolu 10
—	Artikolu 11
Artikolu 9	Artikolu 12
—	Artikolu 13
—	Artikolu 14
Artikolu 11	Artikolu 15
Artikolu 12	Artikolu 16
—	Artikolu 17
—	Artikolu 18
—	Artikolu 19
—	Artikolu 20
—	Artikolu 21
—	Artikolu 22
—	Artikolu 23
Artikolu 13	Artikolu 24
Artikolu 14	Artikolu 25
Artikolu 15	Artikolu 26
Artikolu 16	Artikolu 27
Artikolu 17	Artikolu 29
Artikolu 18	Artikolu 30
Artikolu 19	Artikolu 31
Artikolu 20	Artikolu 32
Artikolu 21	Artikolu 33
Artikolu 22	Artikolu 34
Artikolu 23 (1) (l-ewwel u t-tieni sentenzi)	Artikolu 35
—	Artikolu 36
Artikolu 23 (rest)	Artikolu 37
—	Artikolu 38
—	Artikolu 39
—	Artikolu 40
—	Artikolu 41
Artikolu 24	Artikolu 42

Id-Direttiva 2003/54/KE	Din id-Direttiva
—	Artikolu 43
Artikolu 25	—
Artikolu 26	Artikolu 44
Artikolu 27	Artikolu 45
—	Artikolu 46
Artikolu 28	Artikolu 47
Artikolu 29	Artikolu 48
Artikolu 30	Artikolu 49
Artikolu 31	Artikolu 50
Artikolu 32	Artikolu 51
Anness A	Anness I